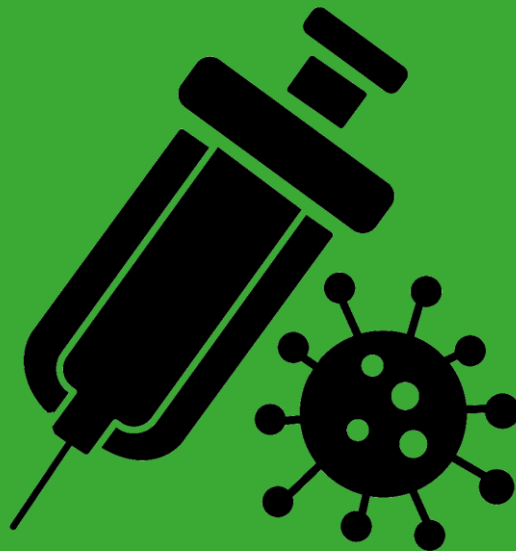

EPIDEMIOLOGIE VAN COVID-19 MORTALITEIT IN BELGIË

van golf 1 tot golf 7
(maart 2020 – 11 september 2022)

WIE WE ZIJN

Sciensano telt meer dan 900 medewerkers die zich elke dag opnieuw inzetten voor de gezondheid. Zoals uit onze naam blijkt, vormen wetenschap en gezondheid de kern van ons bestaan. De kracht van Sciensano ligt in de holistische en multidisciplinaire benadering van gezondheid. Onze aandacht gaat daarbij uit naar het nauwe en onlosmakelijke verband tussen de gezondheid van mensen en die van dieren, en hun omgeving (het One Health concept). Daarom combineren we meerdere invalshoeken in ons onderzoek om op een unieke manier bij te dragen aan ieders gezondheid. Sciensano kan hiervoor verder bouwen op de meer dan 100 jaar wetenschappelijke expertise.

Sciensano
Epidemiologie en volksgezondheid

Epidemiologie van infectieziekten

Juni 2023 • Brussel • België

J. Jurcevic • R. Ekelson • S. Nganda • N. Bustos Sierra • C. Vernemmen

In samenwerking met:

COVID-19 hospitaal surveillance team: L. De Mot¹, Q. Robalo¹, Y. Dockx¹

COVID-19 WZC surveillance team: M. Callies², S. Dequeker², K. Latour²

¹ Sciensano, Epidemiologie van infectieziekten, Brussel

² Sciensano, Zorginfecties en antibioticaresistentie, Brussel

Contact: covid.mortality@sciensano.be

Partners:

Gelieve te citeren als: J. Jurcevic, R. Ekelson, S. Nganda, N. Bustos Sierra, C. Vernemmen. Epidemiologie van COVID-19 mortaliteit in België, van golf 1 tot golf 7 (maart 2020 – 11 september 2022). Brussel, België: Sciensano. 2023, Juni. Rapportnummer: D/2023.14.440/47. Beschikbaar op: <https://covid-19.sciensano.be/nl/covid-19-epidemiologische-situatie>.

BELANGRIJKSTE PUNTEN

Op basis van de epidemiologische surveillance van COVID-19 overlijdens zijn de observaties van de eerste zeven golven van de epidemie in België (01/03/2020 - 11/09/2022) tezamen als volgt:

Golven

- 66,8% van de COVID-19 sterfgevallen vonden plaats tijdens de eerste twee golven van de epidemie. In absolute aantallen vonden de meeste sterfgevallen plaats in golf 2 vanwege de lengte, maar de hoogste piek van wekelijkse COVID-19 overlijdens werd waargenomen tijdens golf 1 (1985 sterfgevallen tijdens week 15, 2020).

Leeftijd en geslacht

- 91,8% van de COVID-19 sterfgevallen waren 65 jaar en ouder.
- De mediane leeftijd van de COVID-19 sterfgevallen was 84 jaar en de gemiddelde leeftijd was 81,6 jaar.
- In alle leeftijdsgroepen tot en met 80-84 jaar vertegenwoordigden mannen het grootste deel van de COVID-19 overlijdens.

Plaats van overlijden

- De meeste COVID-19 sterfgevallen vonden plaats in ziekenhuizen (67,7%), gevolgd door woonzorgcentra (31,9%). Tijdens golf 1 was er een gelijke verdeling (respectievelijk 50,2% en 48,7%).

Gevalsclassificatie

- 87,7% van de COVID-19 sterfgevallen in België waren laboratorium bevestigd gevallen. In 2021 en 2022 waren ongeveer 96% van de COVID-19 overlijdens laboratorium bevestigd gevallen. Tijdens golf 1 waren 4,0% van de COVID-19 sterfgevallen radiologisch bevestigde gevallen en 26,8% mogelijke bevestigde gevallen.

Woonzorgcentrum bewoners

- 44,7% van de COVID-19 overlijdens waren bewoners van een woonzorgcentrum (WZC) en 71,3% van hen stierf in WZC. Terwijl in golven 1 en 2 een kwart van alle WZC overlijdens plaatsvond in het ziekenhuis, verschoof dit in de volgende golven naar een meer gelijke verdeling tussen WZC en ziekenhuizen.

COVID-19 sterftecijfer

- Het totale ruwe sterftecijfer (CMR) als gevolg van COVID-19 in België bedroeg 281 per 100.000 inwoners. Het was hoger in Wallonië (331 per 100.000 inwoners), gevolgd door het

Brussels Hoofdstedelijk Gewest (297 per 100.000 inwoners) en Vlaanderen (252 per 100.000 inwoners).

- Op provinciaal niveau (en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) had Henegouwen het hoogste totale COVID-19 CMR (385 per 100.000 personen), terwijl Waals-Brabant het laagste had (213 per 100.000 inwoners). Wanneer rekening wordt gehouden met de leeftijdsstructuur, had het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het hoogste en Vlaams-Brabant het laagste gestandaardiseerd sterftecijfer als gevolg van COVID-19.
- Onder WZC bewoners (alle leeftijden) bereikte de COVID-19 CMR in België 7500 per 100.000 inwoners en 923 per 100.000 inwoners onder niet-WZC bewoners (65+).

COVID-19 case fatality ratio

- De COVID-19 case fatality ratio (CFR) in België werd geschat op 0,65%, maar nam exponentieel toe met de leeftijd (4,92% voor 75-84-jarigen en 9,87% voor 85 jarigen en ouder, beide geslachten tezamen). Tijdens golf 1, toen de testcapaciteit beperkt was en alleen ernstige en gehospitaliseerde patiënten werden getest, bereikte het 11,3%.
- Het risico om te overlijden aan COVID-19 is groter en consistent voor mannen, in alle leeftijdsgroepen.
- De COVID-19 CFR daalde in de loop van de tijd.

Mortaliteit door alle oorzaken en oversterfte

- De alle oorzaken CMR voor België was het hoogst voor golf 2 (522 per 100.000 inwoners).
- Het aantal extra sterfgevallen voor golf 1 was ruwweg vergelijkbaar met die veroorzaakt door COVID-19, verkregen via de epidemiologische surveillance.
- De oversterfte was ook het hoogst tijdens golf 1, met een oversterfte van 26,6% (8410 extra sterfgevallen). Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kende de hoogste oversterfte van de drie gewesten (1379 extra sterfgevallen, 57,2%).
- Het percentage oversterfte was relatief hoog in alle regio's tijdens de eerste twee golven en daalde daarna drastisch. Er was een ondersterfte in Vlaanderen in golf 3, wat een oogsteffect suggereert.

INHOUDSTAFEL

1. Introductie	8
2. Methodologie	9
3. Epidemiologie van de COVID-19 sterfgevallen	12
3.1. Hoeveel COVID-19 overlijdens hebben er plaatsgevonden?	12
3.2. Hoe was de verdeling van de COVID-19 overlijdens volgens geslacht en leeftijd?	13
3.3. Waar zijn COVID-19 patiënten gestorven?	16
3.4. Hoe was de verdeling van de COVID-19 sterfgevallen volgens de gevalsclassificatie?	18
3.5. Hoeveel WZC bewoners stierven door COVID-19?	20
3.6. Waar vonden de COVID-19 overlijdens bij bewoners van WZC plaats?	23
3.7. Hoe was COVID-19 mortaliteit in België geografisch verdeeld?	25
3.8. COVID-19 sterftcijfers in WZC bewoners en niet-WZC bewoners	33
3.9. Hoe groot was de kans dat je aan COVID-19 zou sterven?	40
4. Samenvatting en vergelijking van mortaliteitsindicatoren	45
4.1. Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19	45
4.2. Mortaliteitsindicatoren door alle oorzaken	47
5. Conclusie	51
6. Referenties	52
7. Lijst van tabellen	53
8. Lijst van figuren	54
9. Addendum	56
9.1. Jaarlijkse analyse per leeftijdsgroep en geslacht	56
9.2. Regionale analyse per plaats van overlijden	57
9.3. Regionale analyse per gevalsclassificatie	60
9.4. Regionale analyse per profiel	65
9.5. Regionale analyse onder WZC bewoners volgens plaats van overlijden	70
9.6. Regionale analyse voor COVID-19 case fatality ratio's	75
10. Dankwoord	77

AFKORTINGEN

AViQ	Agence pour une vie de qualité, Wallonië
AZG	Agentschap Zorg en Gezondheid, Vlaanderen
BEL	België
Be-MOMO	The Belgian Mortality Monitoring
BXL	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
CFR	Letaliteit (case fatality ratio)
CMR	Ruw sterftcijfer (crude mortality rate)
COVID-19	Coronavirusziekte 2019 (coronavirus disease 2019)
dSMR	Direct gestandaardiseerd sterftcijfer
ECDC	Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (European Centre for Disease Prevention and Control)
iSMR	Indirect gestandaardiseerd sterftcijfer
LTCFs	Instellingen voor langdurige zorg (long term care facilities)
SARS-CoV-2	Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2
VLA	Vlaanderen
WAL	Wallonië
WHO	World Health Organisation
WZC	Woonzorgcentra

1. INTRODUCTIE

In België begon golf 1 van de severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) epidemie op 1 maart 2020 met een bevestigde infectie bij een reiziger die terugkeerde uit Frankrijk. Het eerste sterfgeval in verband met de coronavirusziekte 2019 (COVID-19) was gedateerd op 10 maart 2020, maar na een onderzoek van Sciensano onder ziekenhuizen in de zomer van 2021 werd het eerste COVID-19 sterfgeval in België vervroegd naar 7 maart 2020 (gepubliceerd in de database van december 2021). Op 1 maart 2021, na één jaar en twee epidemische golven, zijn er 22.420 mensen gestorven aan COVID-19 in België. Op 1 maart 2022, na vijf golven, zijn in totaal 30.220 sterfgevallen gemeld en op 11 september 2022, na zeven golven, zijn 32.606 sterfgevallen gemeld.

Er zijn drie categorieën van sleutelindicatoren voor het [monitoren van de epidemie](#): **intensiteitsindicatoren** met betrekking tot gediagnosticeerde gevallen en uitgevoerde tests, **ernstindicatoren** met betrekking tot ziekenhuisopnames en sterfgevallen, en **vaccinatie-indicatoren**. Mortaliteit is een late indicator, aangezien de piek van sterfgevallen meestal twee of drie weken na de piek van het aantal gevallen optreedt en slechts een deel van de gezondheidslast van COVID-19 op onze samenleving vertegenwoordigt (1). Bovendien zijn de gevolgen van COVID-19 bij geïnfecteerde mensen niet verwaarloosbaar, aangezien sommigen na de COVID-19 infectie langdurige klachten zullen ondervinden met directe en indirecte gevolgen voor hun levensstijl (2).

Dit verslag heeft tot doel een overzicht te geven van de kenmerken van de COVID-19 overlijdens die zich tussen 1 maart 2020 en 11 september 2022 hebben voorgedaan tijdens de eerste zeven golven (Tabel 1) aan de hand van de gegevens van de epidemiologische surveillance. Na een algemene analyse van de epidemiologie van de COVID-19 sterfgevallen, worden **sterftcijfers voor COVID-19** gepresenteerd per regio van verblijf voor de totale populatie en per profiel (al dan niet een WZC bewoner), evenals **COVID-19 case fatality ratio's** (CFR) per leeftijdsgroep, geslacht en regio van verblijf. Tot slot presenteren we mortaliteitsindicatoren berekend per golf en regio van verblijf, namelijk **ruwe en (leeftijd) gestandaardiseerde COVID-19 sterftcijfers**, **COVID-19 CFRs**, **ruwe en (leeftijd) gestandaardiseerde sterftcijfers door alle oorzaken en oversterfte**.

Tabel 1 Datum van COVID-19 epidemiegolven in België, 2020-2022

	Datum	Weken	Looptijd in dagen
Golf 1	1 maart 2020 - 21 juni 2020	week 9 tot 25, 2020	112
Intergolf 1-2	22 juni - 30 augustus 2020	week 26 tot 35, 2020	69
Golf 2	31 augustus 2020 - 14 februari 2021	week 36, 2020 tot 6, 2021	167
Golf 3	15 februari 2021 - 27 juni 2021	week 7 tot 25, 2021	132
Intergolf 3-4	28 juni 2021 - 3 oktober 2021	week 26 tot 39, 2021	97
Golf 4	4 oktober 2021 - 26 december 2021	week 40 tot 51, 2021	83
Golf 5	27 december 2021 - 27 februari 2022	week 52, 2021 tot 8, 2022	62
Golf 6	28 februari 2022 - 29 mei 2022	week 9 tot 21, 2022	90
Golf 7	30 mei 2022 - 11 september 2022	week 22 tot 36, 2022	104

2. METHODOLOGIE

De gepresenteerde dagelijkse COVID-19 cijfers zijn afkomstig uit de [epidemiologische surveillancedatabase van Sciensano](#). Deze bevat gegevens van **ziekenhuissurveillance** (3), **instellingen voor langdurige zorg** (LTCF) (4) en surveillance door huisartsen. De gegevens omvatten COVID-19 sterfgevallen van **laboratorium bevestigde, radiologisch bevestigde en mogelijke gevallen** (gedetailleerde beschrijving in Peeters *et al.* 2021, hoofdstuk 3.1 (1)). Bovendien werden mensen die stierven in een **ziekenhuis waarvan de postcode niet in België** lag, niet opgenomen in de surveillance (126 sterfgevallen, tot 11 september 2022) om dubbeltellingen in de betrokken landen te vermijden. In dit rapport verwijst regio naar de **regio van verblijf**; als de regio van verblijf ontbreekt, wordt de regio van overlijden gebruikt.

Voor elk sterfgeval werd informatie verzameld over: datum van overlijden, gevalsclassificatie, plaats van overlijden, postcode van de plaats van overlijden, geboortedatum, geslacht, type verblijfplaats¹, postcode van verblijfplaats² en vaccinatiestatus³. De gedetailleerde methodologie die werd gebruikt om deze surveillance op te zetten, wordt beschreven in het artikel van Renard *et al.* 2021 (5) en in het eerste verslag over COVID-19 mortaliteit op basis van gegevens van de eerste twee golven (1).

Sinds het laatste rapport heeft Sciensano verschillende onderzoeken uitgevoerd om de kwaliteit van de gegevens voortdurend te verbeteren, door de **gegevens retrospectief aan te passen**. Deze zijn opgenomen in het [COVID-19 open data codebook](#), uitgelegd in Renard *et al.* 2021 en gevisualiseerd in Figuur 1.

Oversterfte werd berekend via het Be-MOMO project ([Belgian Mortality Monitoring](#)) uitgevoerd door Sciensano, met behulp van de gegevens van het Rijksregister. Bevolkingsgegevens zijn afkomstig van het Belgische statistiekbureau (Statbel).

Voor de berekening van de COVID-19 sterftcijfers wordt de **Belgische bevolking** van 1 januari 2020 gebruikt als referentie voor de analyse voor het jaar 2020, golf 1 en intergolf 1-2. De Belgische bevolking van 1 januari 2021 wordt gebruikt als referentie voor de analyse voor het jaar 2021, golven 2, 3, 4 en intergolf 3-4. En de Belgische bevolking van 1 januari 2022 wordt gebruikt als referentie voor de analyse voor het jaar 2022, golven 5, 6, 7 en de globale periode.

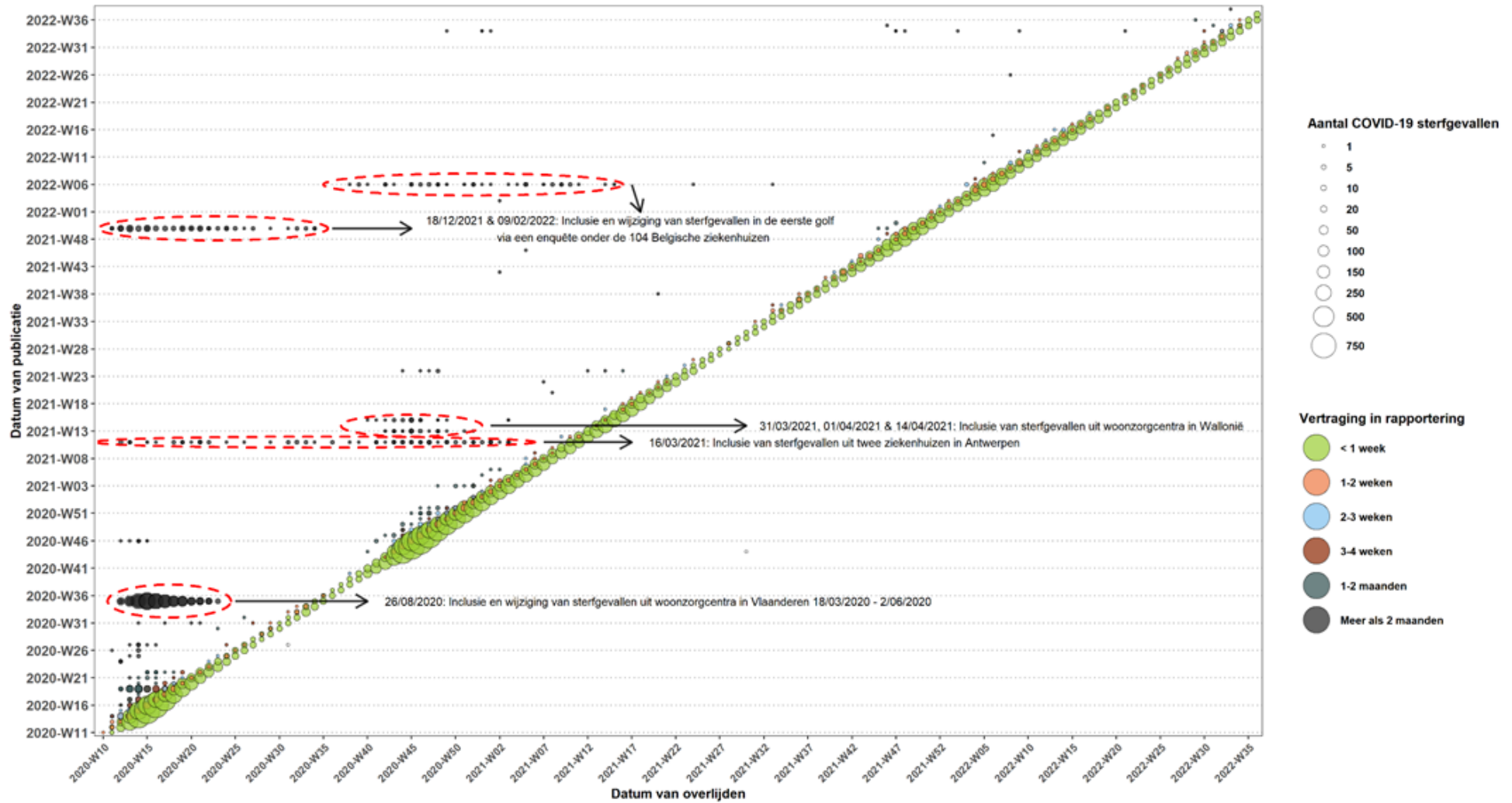
¹ Beschikbaar sinds 21 juni 2020 vanuit ziekenhuizen: al dan niet wonen in een WZC, een woongemeenschap voor ouderen, een psychiatrische instelling, een instelling voor mensen met een beperking of een ander soort gemeenschap.

² Sinds 24 april 2020 verkrijgbaar bij ziekenhuizen.

³ Vaccinatiestatus werd opgevraagd bij ziekenhuizen van 8 december 2021 tot 6 maart 2023 en vanaf 10 januari 2022 in WZC in alle regio's. Het 14-daagse cumulatieve COVID-19 in-ziekenhuis sterftcijfer per 100.000 mensen per vaccinatiestatus en leeftijdsgroep werd gepubliceerd in [het wekelijkse epidemiologische bulletin van COVID-19](#) van 21 januari 2022 tot en met 8 september 2022 ("eerdere bulletins").

Voor dit rapport werd de dagelijkse COVID-19 mortaliteit op 4 november 2022 geëxtraheerd uit de Sciensano database, en de mortaliteit door alle oorzaken werd op 10 november 2022 geëxtraheerd uit het Rijksregister. Gegevens en grafieken werden gemaakt met behulp van R, versie 4.1.2 (6).

Figuur 1. Aantal COVID-19 doden in België per datum van overlijden en datum van publicatie, maart 2020 - 11 september 2022

3. EPIDEMIOLOGIE VAN DE COVID-19 STERFGEVALLEN

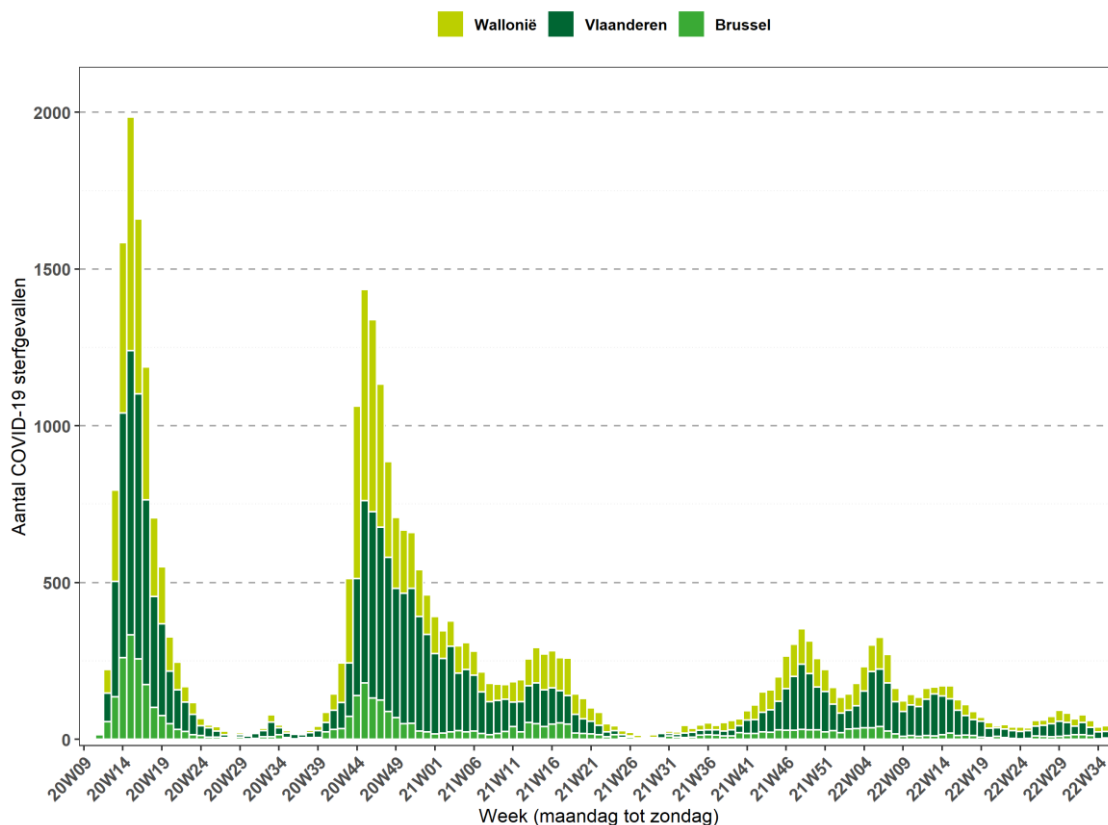
3.1. HOEVEEL COVID-19 OVERLIJDENS HEBBEN ER PLAATSGEVONDEN?

Tabel 2 Aantal COVID-19 overlijdens in België, per regio van verblijf en golf, maart 2020 – 11 september 2022

	Vlaanderen			BXL			Wallonië			België		
	n	%	%	n	%	%	n	%	%	n	%	%
Golf 1	4836	49,9	28,7	1390	14,4	38,3	3456	35,7	28,5	9682	100	29,7
Intergolf 1-2	176	54,0	1,0	53	16,3	1,5	97	29,8	0,8	326	100	1,0
Golf 2	6230	52,0	36,9	1048	8,7	28,9	4710	39,3	38,9	11.988	100	36,8
Golf 3	1561	47,0	9,3	416	12,5	11,5	1344	40,5	11,1	3321	100	10,2
Intergolf 3-4	171	36,8	1,0	92	19,8	2,5	202	43,4	1,7	465	100	1,4
Golf 4	1298	52,1	7,7	260	10,4	7,2	932	37,4	7,7	2490	100	7,6
Golf 5	1039	54,3	6,2	201	10,5	5,5	672	35,1	5,5	1912	100	5,9
Golf 6	1082	69,2	6,4	89	5,7	2,5	392	25,1	3,2	1563	100	4,8
Golf 7	474	55,2	2,8	79	9,2	2,2	306	35,6	2,5	859	100	2,6
Totaal	16.867		100,0	3628		100,0	12.111		100,0	32.606		100,0

Het eerste percentage is rijpercentage en het tweede is kolompercentage.

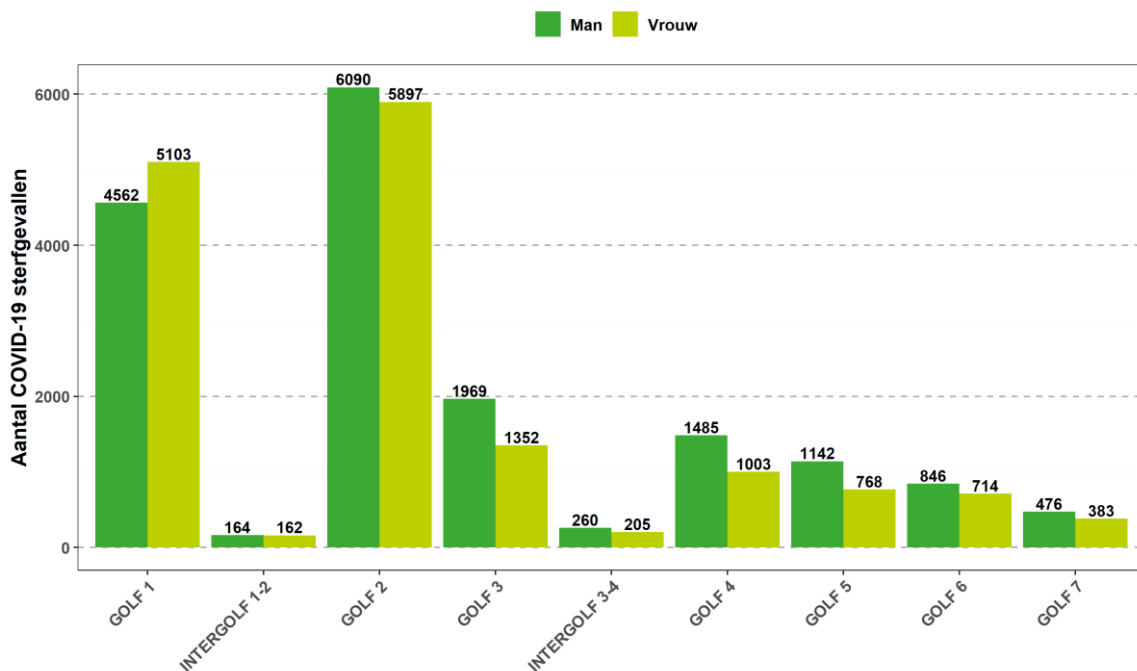
Figuur 2. Aantal COVID-19 overlijdens in België per week en regio van verblijf, maart 2020 – 11 september 2022

3.2. HOE WAS DE VERDELING VAN DE COVID-19 OVERLIJDENS VOLGENS GESLACHT EN LEEFTIJD?

Tussen 7 maart 2020 en 11 september 2022 vonden **16.994** (52,1%) en **15.587** (47,8%) **COVID-19 sterfgevallen** plaats bij respectievelijk mannelijke en vrouwelijke patiënten. Voor 25 overledenen (tussen 19 maart 2020 en 21 april 2022) was het geslacht onbekend. Het aantal COVID-19 sterfgevallen was altijd hoger onder mannen, behalve tijdens golf 1 (Figuur 3). Zie hoofdstuk 3.9 voor meer informatie over letaliteit.

Figuur 3. COVID-19 overlijdens in België volgens geslacht en golf, maart 2020 – 11 september 2022

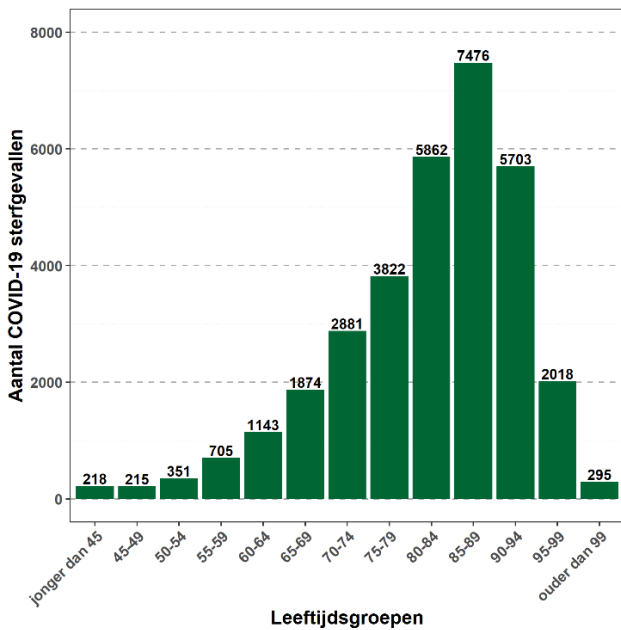

Noteer: Er zijn 25 overlijdens met onbekend geslacht uitgesloten.

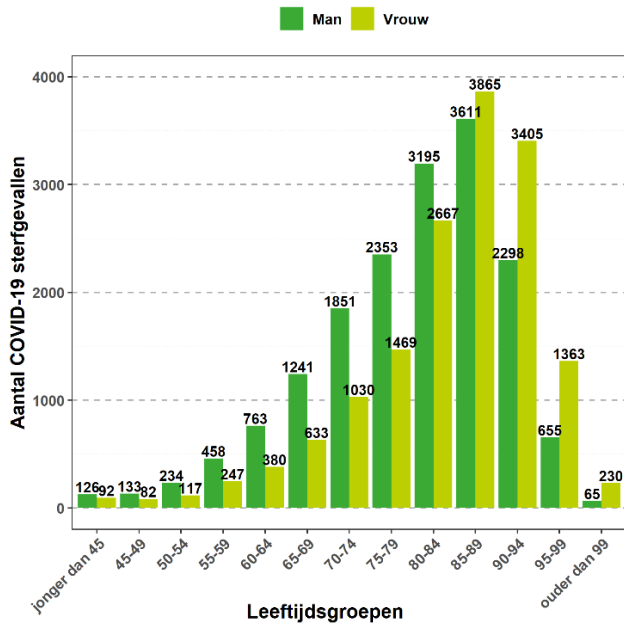
Tussen 7 maart 2020 en 11 september 2022 vonden **15.495 COVID-19 sterfgevallen** plaats in de leeftijdsgroep ouder dan 84 jaar (47,5%), **14.443** in de leeftijdsgroep 65-84 jaar (44,3%) en **2635** in de leeftijdsgroep jonger dan 65 jaar (8,1%). Van 33 gemelde sterfgevallen (tussen 28 maart 2020 en 19 februari 2021) was de leeftijd onbekend. In de leeftijdsgroep 85-89 jaar vielen de meeste COVID-19 doden en 295 sterfgevallen (0,9%) deden zich voor bij mensen ouder dan 100 jaar (Figuur 4), waarvan 65 mannen en 230 vrouwen (Figuur 5). De mediane leeftijd was 84 jaar en de gemiddelde leeftijd 81,6 jaar.

Tijdens golf 3, 4, 5 en 7 waren er meer COVID-19 sterfgevallen in de leeftijdsgroep 65-84 jaar dan in de leeftijdsgroep ouder dan 84 jaar (Figuur 6). Dit effect viel het meest op tijdens golf 3 en kan worden toegeschreven aan de hoge vaccinatiegraad bij de start van deze golf in WZC, waar de meeste sterfgevallen plaatsvonden in de leeftijdsgroep 85+. Als gevolg daarvan daalde het aandeel sterfgevallen onder WZC bewoners aanzienlijk, zoals weergegeven in Figuur 20 (bijv. van 56,4% in de eerste twee golven tot 13,5% in golf 3).

Figuur 4. Aantal COVID-19 overlijdens in België per leeftijdsgroep, maart 2020 - 11 september 2022

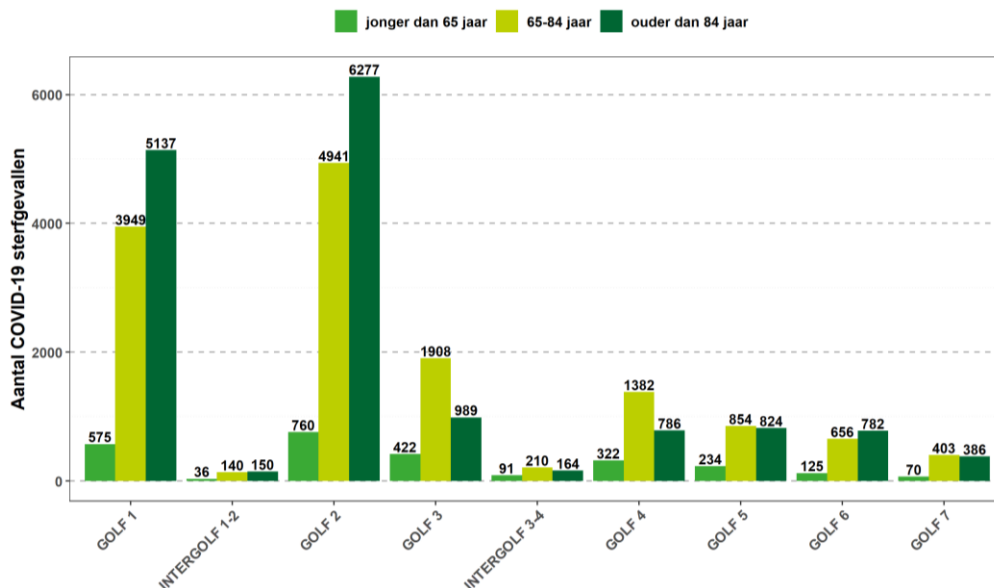
Figuur 5. Aantal COVID-19 overlijdens in België per leeftijdsgroep en geslacht, maart 2020 - 11 september 2022

Noteer: Er zijn 43 overlijdens met onbekende leeftijd of geslacht uitgesloten.

Vanaf het begin van de epidemie tot het einde van golf 7 vertegenwoordigden mannen in alle leeftijdsgroepen tot en met 80-84 jaar de grootste fractie van de COVID-19 doden. Dit patroon veranderde vanaf de leeftijdsgroep 85-89 jaar. In deze leeftijdsgroep stierven 7476 mensen aan COVID-19, wat neerkomt op **22,9%** van alle COVID-19 doden. Hiervan waren 3611 (48,3%) mannen en 3865 (51,7%) vrouwen (Figuur 5). Uit een analyse per jaar bleek dat voor 2020 in alle leeftijdsgroepen tot en met 80-84 jaar en voor 2021 en 2022 in alle leeftijdsgroepen tot en met 85-89 jaar **mannen de grootste fractie van de COVID-19 doden vertegenwoordigden**, zie bijlage 9.1.

Figuur 6. COVID-19 overlijdens in België volgens leeftijdsgroep en golf, maart 2020 – 11 september 2022

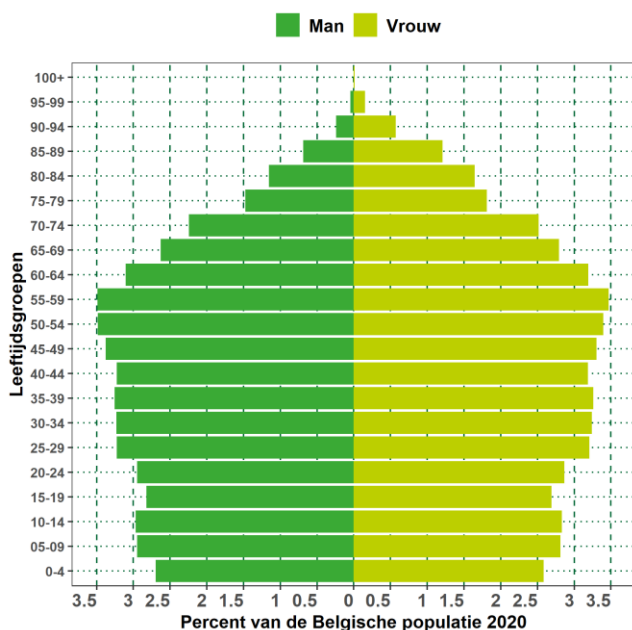

Noteer: Er zijn 33 overlijdens met onbekende leeftijd uitgesloten.

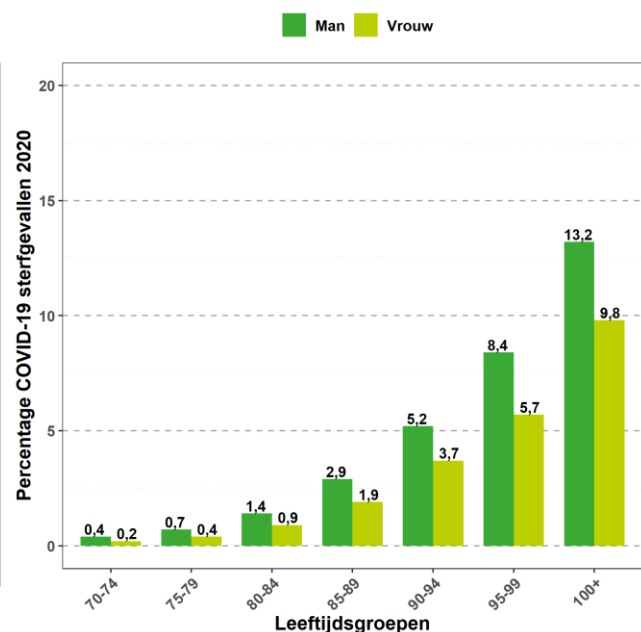
De analyse van de leeftijdspiramide aan het begin van het jaar laat ons toe om de verschillen in geslacht per leeftijdsgroep te onderzoeken. Voor het jaar 2020 bestond de bevolkingsgroep 85-89 jaar op 1 januari uit meer vrouwen (138.933 of 63,8%) dan mannen (78.809 of 36,2%) (Figuur 7), wat betekent dat de 2268 COVID-19 doden 2,9% van de totale mannelijke bevolking vertegenwoordigden en de 2666 COVID-19 doden 1,9% van de totale vrouwelijke bevolking, 85-89 jaar oud (Figuur 8). Hoewel er in 2020 in absolute aantallen meer vrouwen in de leeftijdsgroep 85-89 jaar en ouder aan COVID-19 zijn overleden dan mannen, is het duidelijk dat **het aandeel van de mannelijke bevolking in deze leeftijdsgroep dat aan COVID-19 is overleden groter was dan dat van vrouwen in 2020**.

Uiteraard bestond de bevolkingsgroep 85-89 in het jaar 2021 ook uit meer vrouwen (135.211 of 63,5%) dan mannen (77.690 of 36,5%) (Figuur 9). De 835 COVID-19 sterfgevallen vertegenwoordigden 1,1% van de totale mannelijke bevolking en de 781 COVID-19 sterfgevallen vertegenwoordigden 0,6% van de totale vrouwelijke bevolking in de leeftijdsgroep 85-89 jaar (Figuur 10). In 2022 bestond de bevolkingsgroep 85-89 jaar uit 134.671 vrouwen (63,2%) en 78.447 mannen (36,8%) (Figuur 11). De 508 COVID-19 sterfgevallen vertegenwoordigden 0,6% van de totale mannelijke bevolking en de 418 COVID-19 sterfgevallen vertegenwoordigden 0,3% van de totale vrouwelijke bevolking in de leeftijdsgroep 85-89 jaar (Figuur 12). Samenvattend kan op basis van deze gegevens een soortgelijke conclusie worden getrokken als voor 2020.

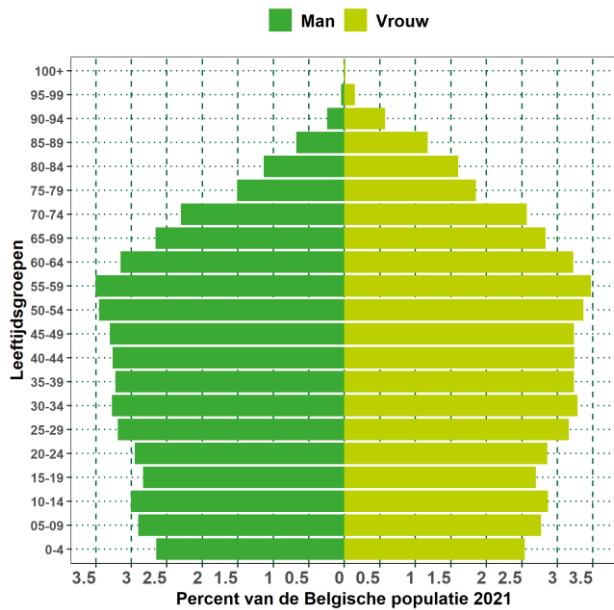
Figuur 7. Leeftijdspiramide van de Belgische bevolking (in %) 1 januari 2020

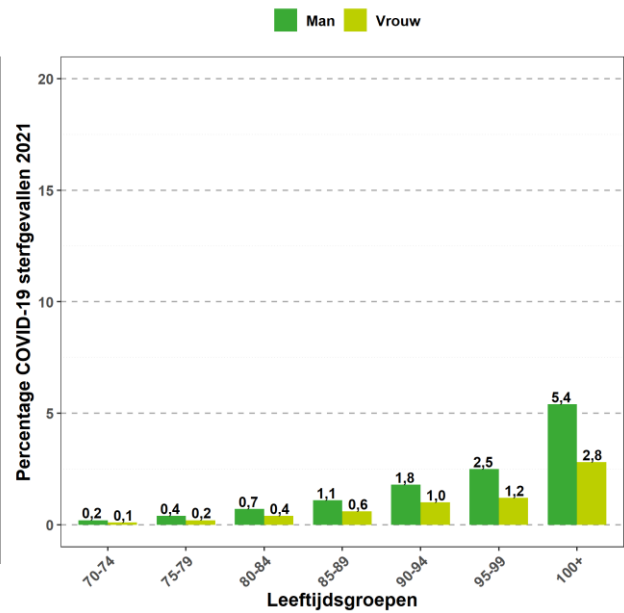
Figuur 8. Belgische populatie die gestorven is ten gevolge van COVID-19 (in %) per leeftijdsgroep en geslacht, maart 2020 – 31 december 2020

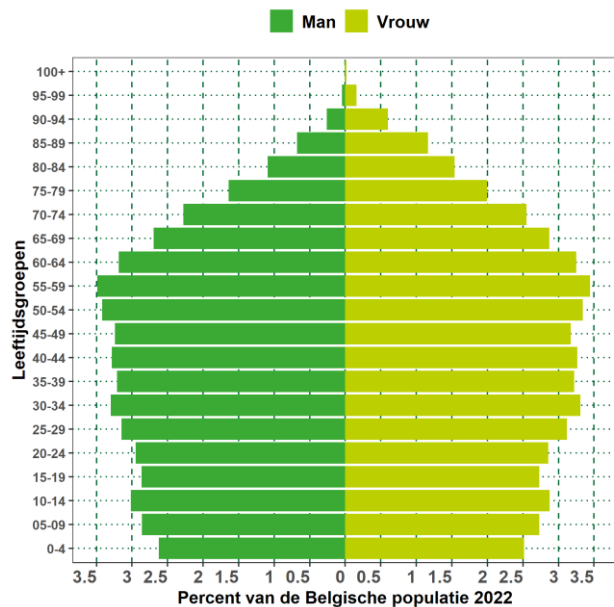
Figuur 9. Leeftijdspiramide van de Belgische bevolking (in %) 1 januari 2021

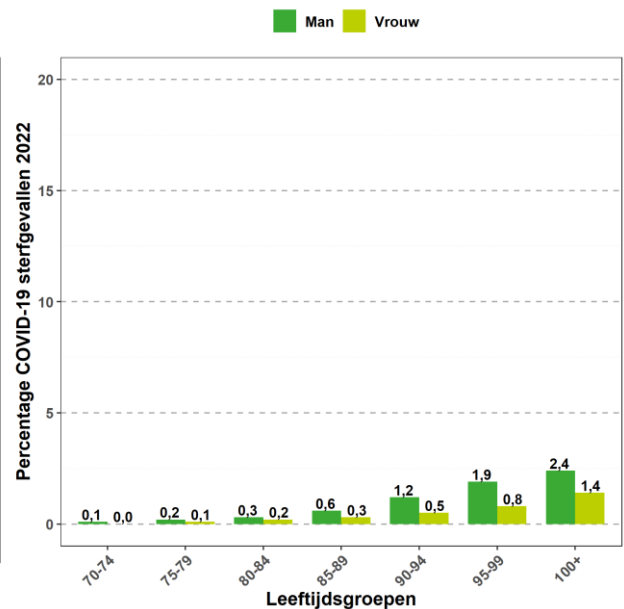
Figuur 10. Belgische populatie die gestorven is ten gevolge van COVID-19 (in %) per leeftijdsgroep en geslacht, januari 2021 – 31 december 2021

Figuur 11. Leeftijdspiramide van de Belgische bevolking (in %) 1 januari 2022

Figuur 12. Belgische populatie die gestorven is ten gevolge van COVID-19 (in %) per leeftijdsgroep en geslacht, januari 2022 – 11 september 2022

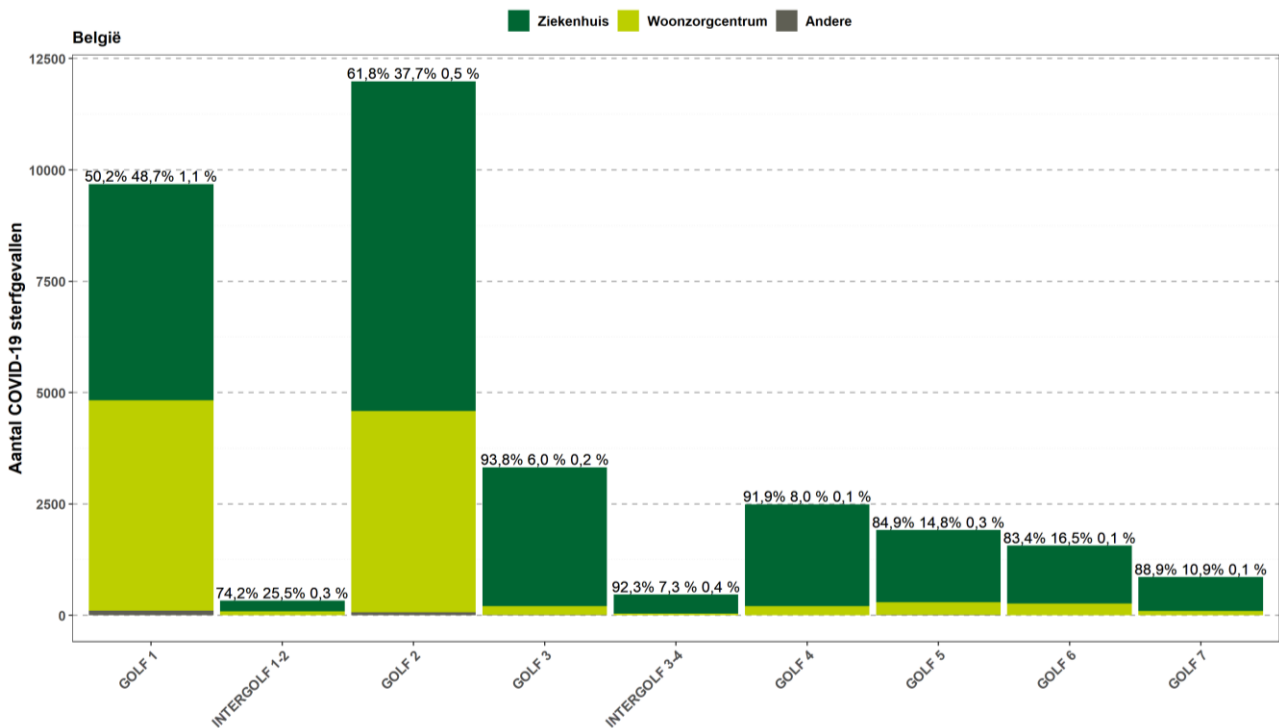
3.3. WAAR ZIJN COVID-19 PATIËNTEN GESTORVEN?

Tussen 7 maart 2020 en 11 september 2022 vonden **22.029** (67,6%) van de COVID-19 doden plaats in ziekenhuizen, **10.387** (31,9%) in WZC en **190** (0,6%) op andere locaties (thuis, andere LTCFs, andere plaatsen, onbekend). Tijdens golf 1 van de epidemie vond ongeveer de helft van de COVID-19 sterfgevallen plaats in ziekenhuizen (50,2%) en de andere helft in WZC (48,7%) (Figuur 13).

In 2020 vond 56,1% van de COVID-19 overlijdens plaats in ziekenhuizen en 43,1% in WZC (Figuur 14). In 2022 vonden de meeste sterfgevallen plaats in ziekenhuizen (84,8%). Regionale verschillen werden waargenomen vanaf golf 2, waar Vlaanderen een hoger aantal COVID-19 sterfgevallen in WZC had (46,0%) in vergelijking met Wallonië (29,9%) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (23,0%). Vergelijkbare trends waren zichtbaar voor de andere golven. Beschikbaar in addendum 9.2.

Figuur 13. COVID-19 overlijdens in België per plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022

Noteer: Percentages zijn respectievelijk overlijdens in ziekenhuis, woonzorgcentrum of op andere plaatsen.

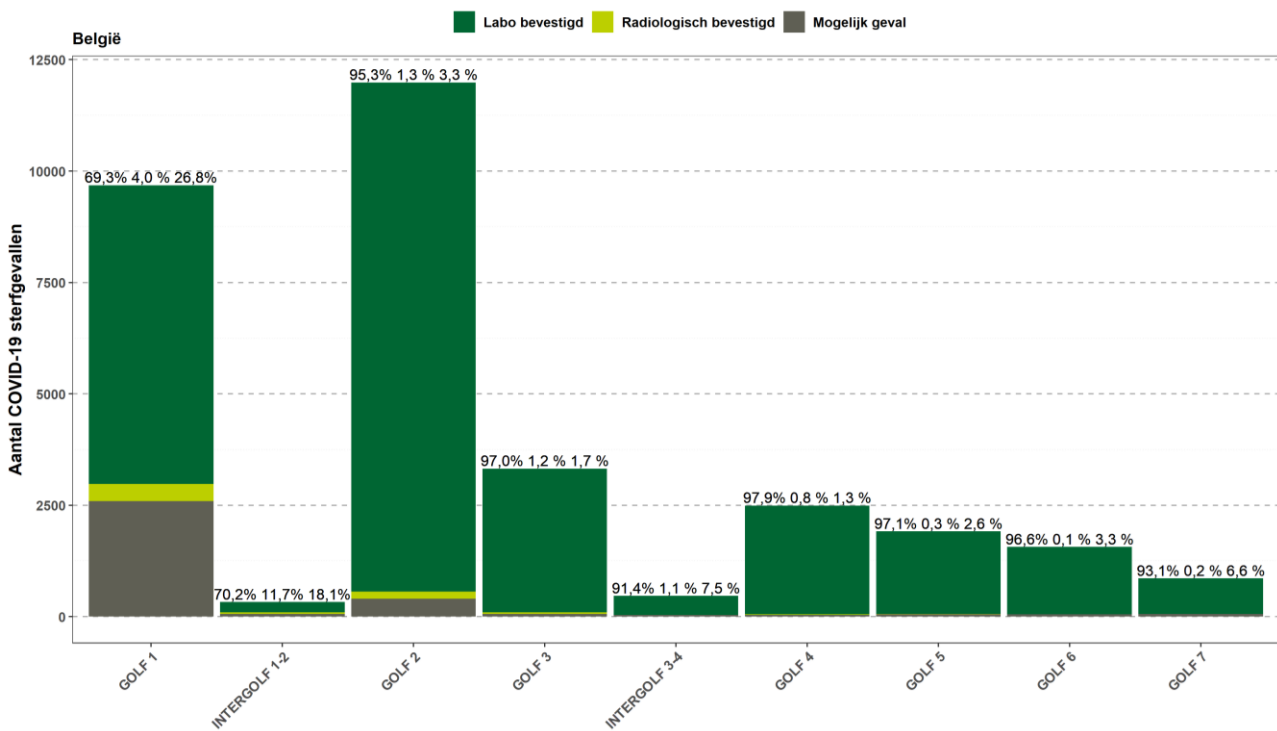
Figuur 14. COVID-19 overlijdens in België per plaats van overlijden en per jaar, maart 2020 – 11 september 2022

3.4. HOE WAS DE VERDELING VAN DE COVID-19 STERFGEVALLEN VOLGENS DE GEVALSCLASSIFICATIE?

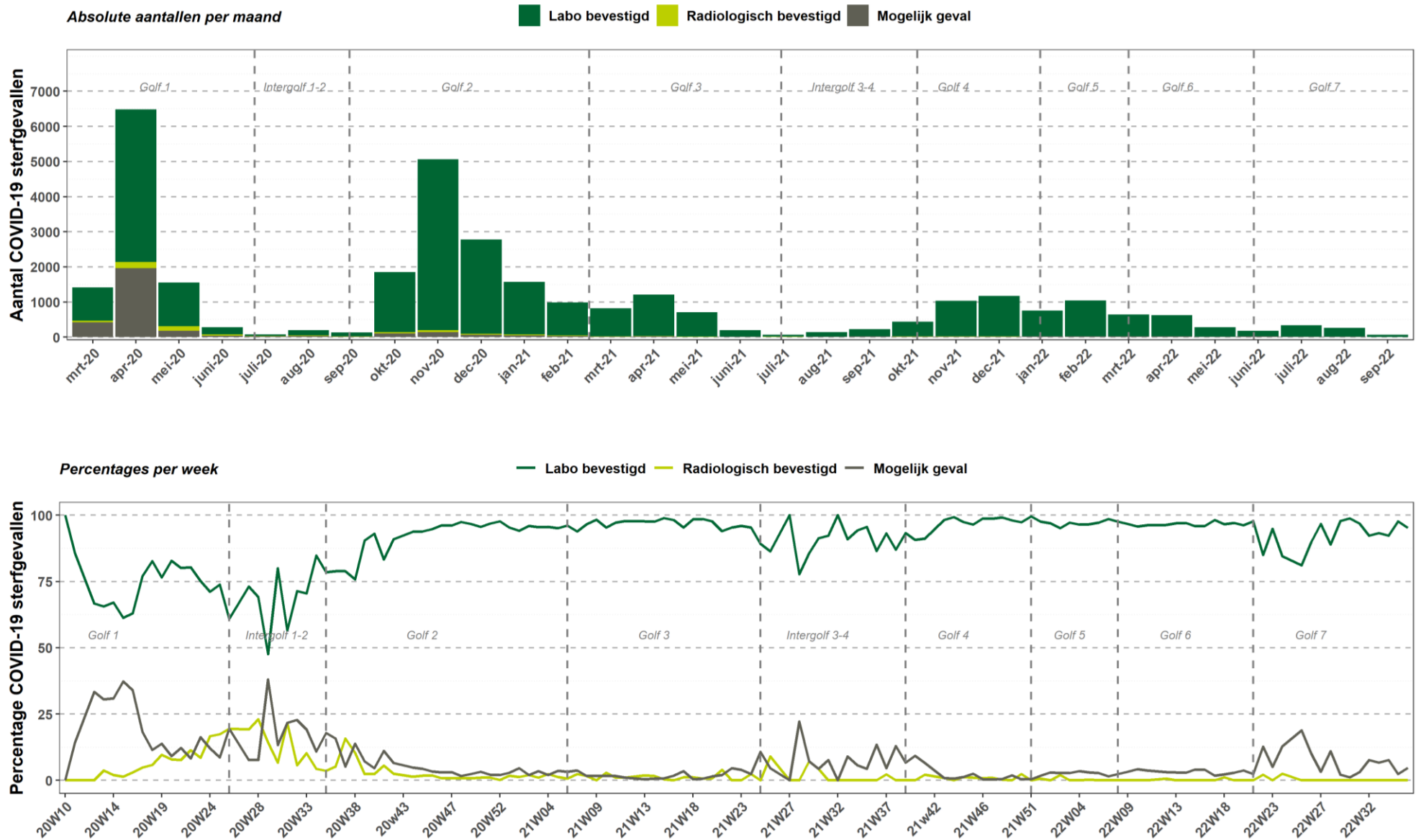
Tussen 10 maart 2020 en 11 september 2022 waren **28.617** (87,8%) van de **COVID-19 doden** laboratorium bevestigd gevallen, **658** (2,0%) radiologisch bevestigd gevallen en **3331** (10,2%) mogelijke COVID-19 gevallen. Tijdens de COVID-19 epidemie nam het aandeel laboratorium bevestigde gevallen toe als gevolg van een toenemende testcapaciteit en de verbreding van de teststrategie, bv. 69,3% in golf 1 (Figuur 15) tot 96,1% in 2022 (Figuur 17 en Figuur 16). Sterfgevallen van mogelijke gevallen houden voornamelijk verband met de eerste zes weken van de epidemie. Sterfgevallen van radiologisch bevestigde gevallen zijn gemeld vanaf 11 april 2020 en betreffen voornamelijk de eerste twee golven. Dit laatste criterium werd retrospectief toegepast (5). Regionale analyses zijn beschikbaar in addendum 9.3.

Figuur 15. COVID-19 overlijdens in België volgens gevalsclassificatie en golf, maart 2020 – 11 september 2022

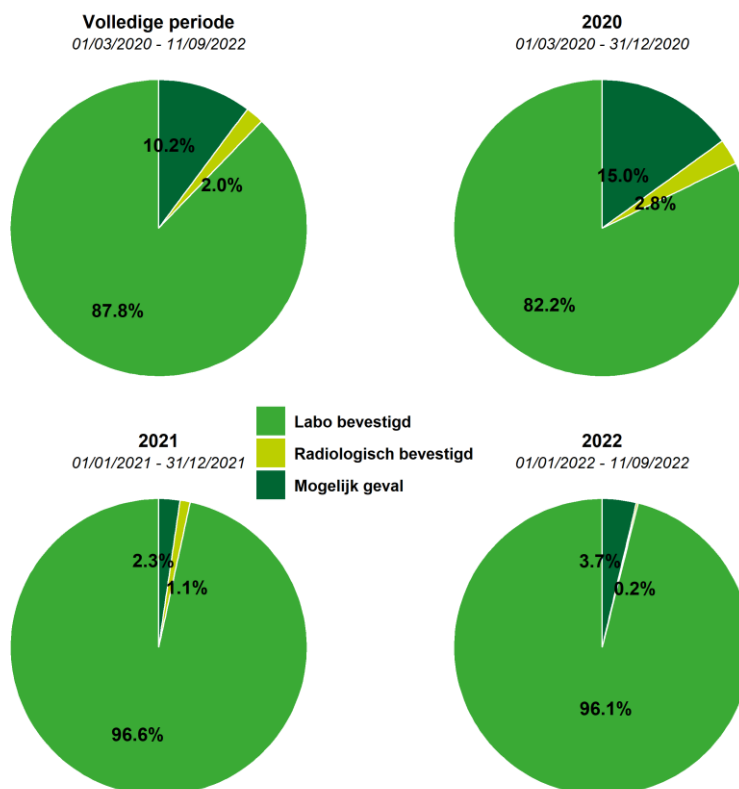

Noteer: Percentages zijn laboratorium bevestigde, radiologisch bevestigde en mogelijke gevallen.

Figuur 16. Evolutie van COVID-19 overlijdens in België volgens gevalsclassificatie, maart 2020 – 11 september 2022

Figuur 17. COVID-19 overlijdens in België volgens gevalsclassificatie en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

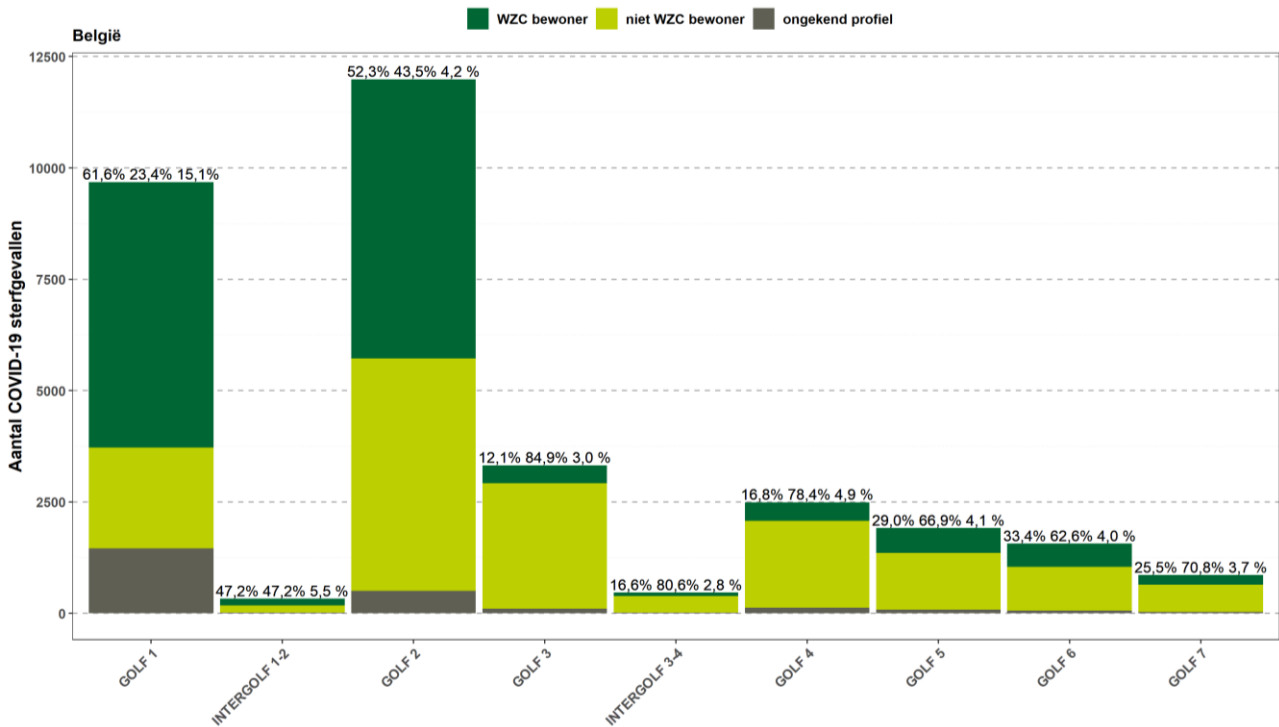

3.5. HOEVEEL WZC BEWONERS STIERVEN DOOR COVID-19?

Tussen 10 maart 2020 en 11 september 2022 overleden **14.570 WZC bewoners**, wat neerkomt op **44,7%** van alle COVID-19 sterfgevallen. Daarnaast stierven er 492 mensen die in andere collectiviteiten woonden in deze periode. Gelukkig is het percentage COVID-19 sterfgevallen onder WZC bewoners sinds 2020 gedaald, zoals weergegeven in Figuur 18, Figuur 19 en Figuur 20. Regionale analyses zijn beschikbaar in addendum 9.4.

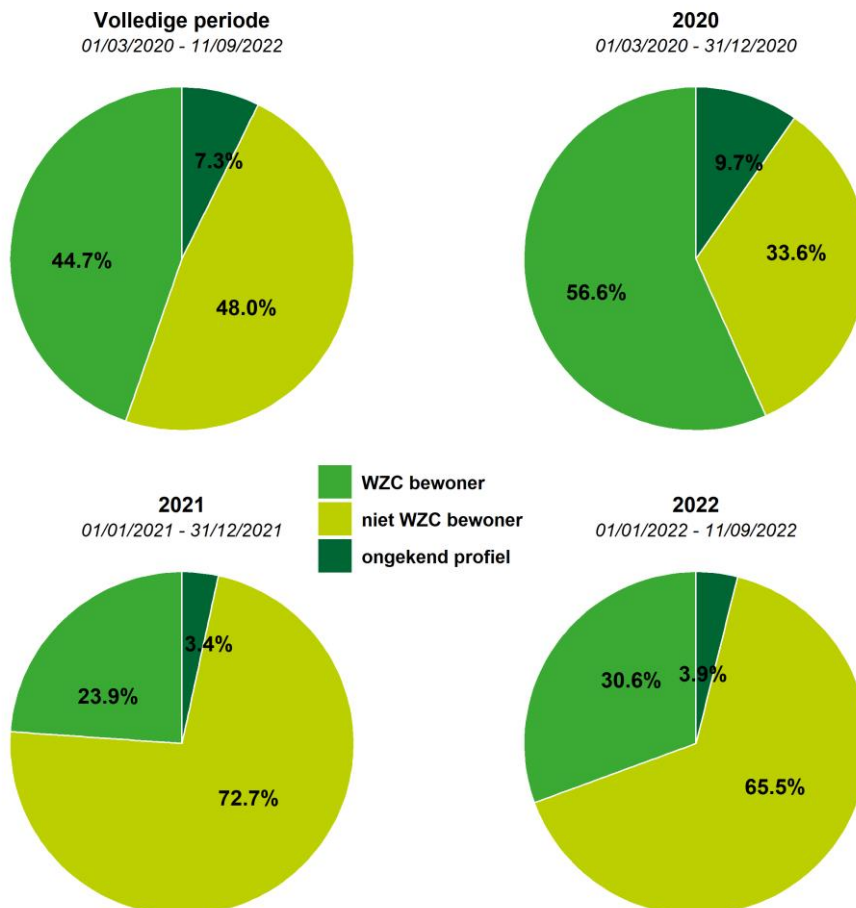
In België verbleef, op basis van de gegevens van [IMA van 2018](#), 5,6% van de bevolking ouder dan 65 jaar in een LTCF. België heeft ook een belangrijke bijzonderheid in vergelijking met andere landen: het is het tweede Europese land met het hoogste aantal WZC bedden per 100.000 inwoners (na Zweden) volgens de WHO (7). Voor meer informatie over surveillance in WZC: [COVID-19 surveillance in WZC](#). Voor meer informatie over het beheer van mortaliteitsgegevens onder bewoners van WZC: [FAQ COVID-19 surveillance sectie 6.4](#).

Figuur 18. COVID-19 overlijdens in België volgens profiel en golf, maart 2020 – 11 september 2022

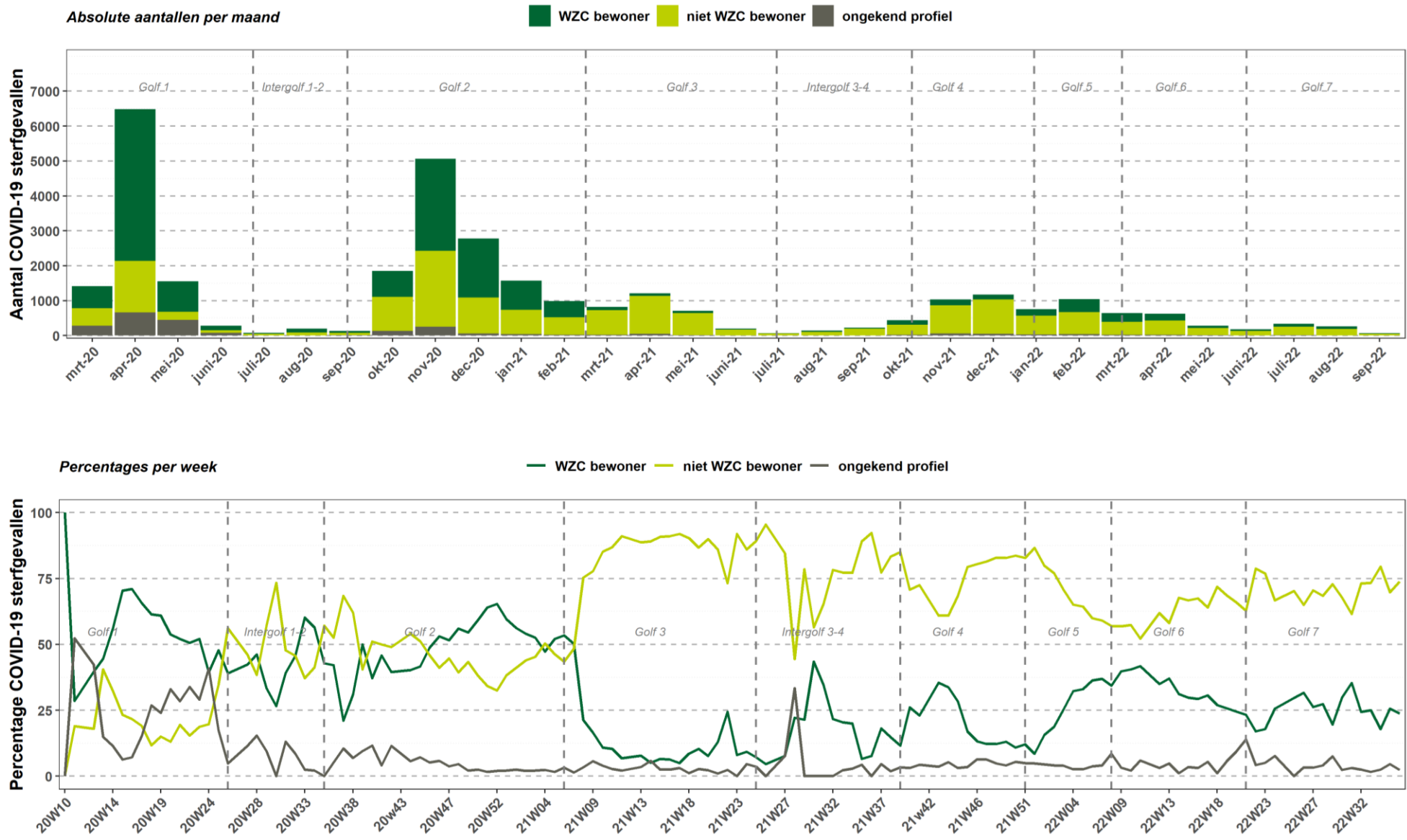

Noteer: Percentages zijn respectievelijk overlijdens van WZC bewoners, niet-WZC bewoners en overlijdens met een onbekend profiel.

Figuur 19. COVID-19 overlijdens in België volgens profiel en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

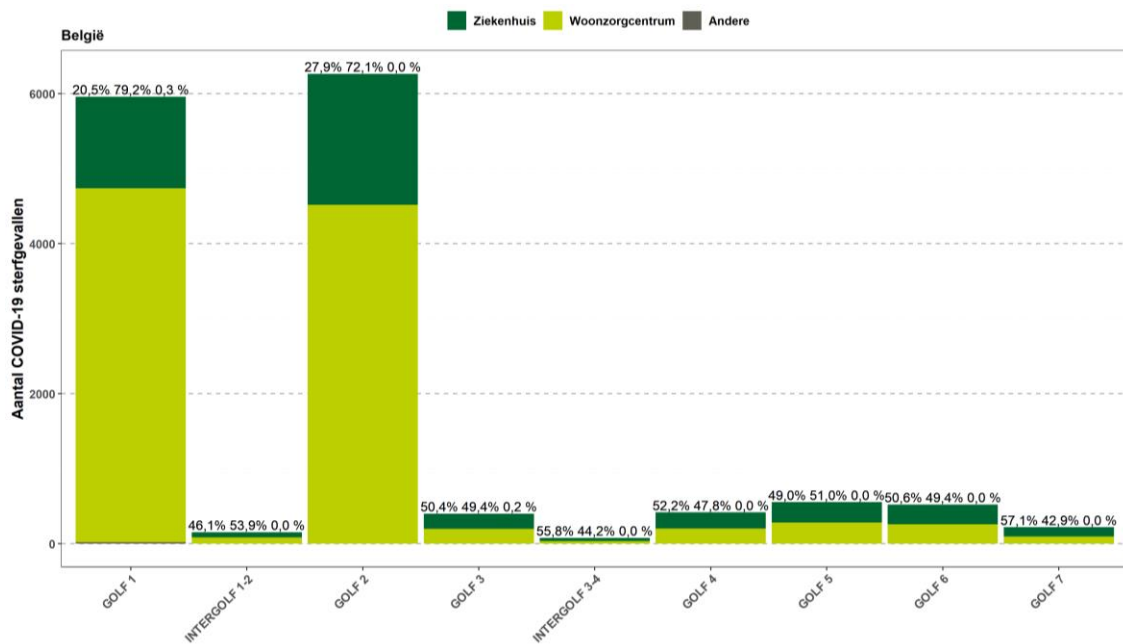
Figuur 20. Evolutie van COVID-19 overlijdens in België volgens profiel, maart 2020 – 11 september 2022

3.6. WAAR VONDEN DE COVID-19 OVERLIJDENS BIJ BEWONERS VAN WZC PLAATS?

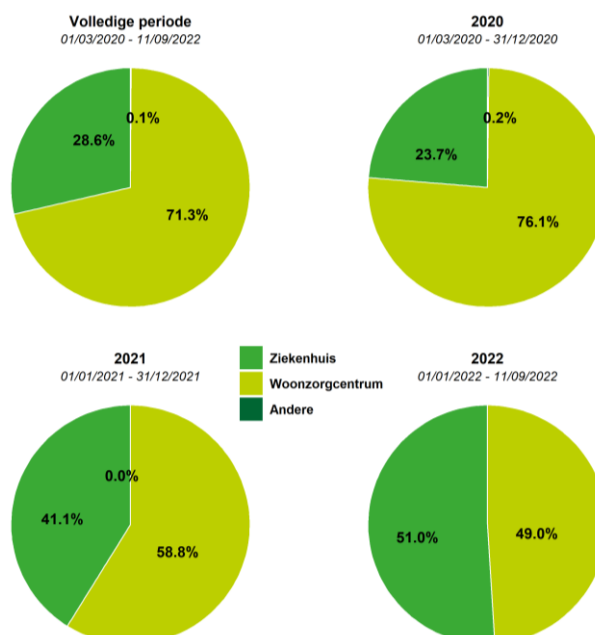
Van de 14.570 WZC bewoners die overleden aan COVID-19 tussen 10 maart 2020 en 11 september 2022, vonden **10.387 COVID-19 sterfgevallen** (71,3%) plaats in WZC. Het deel van WZC bewoners die overleden in ziekenhuizen is toegenomen van een kwart (23,7%) in 2020 tot de helft (51,0%) in 2022, aangegeven door Figuur 21, Figuur 22 en Figuur 23. Regionale analyses zijn beschikbaar in addendum 9.5. Voor meer informatie over Europese vergelijking tussen COVID-19 sterfte bij WZC bewoners: [https://covid19-country-overviews.ecdc.europa.eu/#7 Belgium](https://covid19-country-overviews.ecdc.europa.eu/#7_Belgium).

Figuur 21. COVID-19 overlijdens bij bewoners van WZC volgens plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022

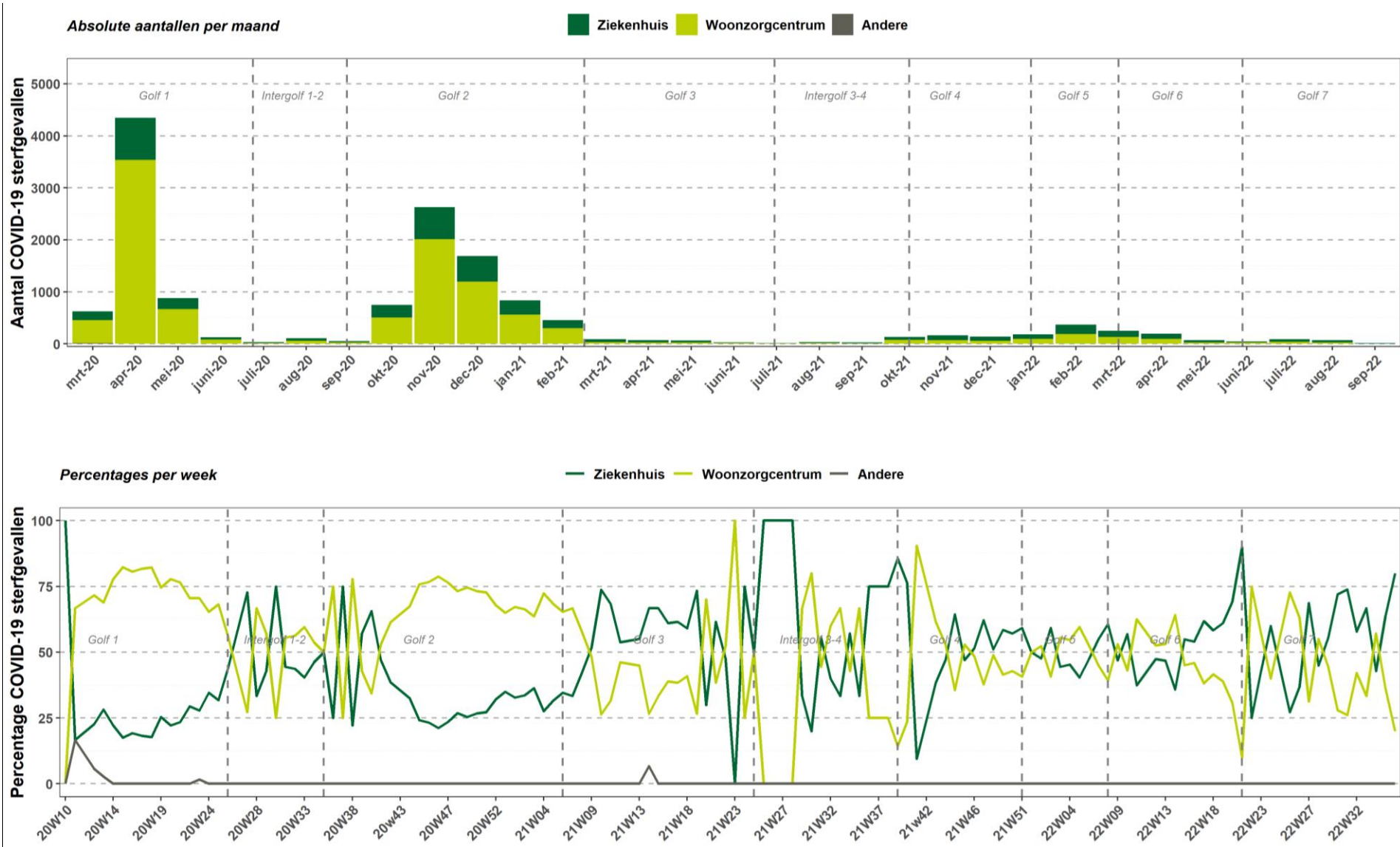

Noteer: Percentages zijn respectievelijk overlijdens in ziekenhuis, woonzorgcentrum of op andere plaatsen.

Figuur 22. COVID-19 overlijdens bij bewoners van WZC volgens plaats van overlijden en per jaar, maart 2020 – 11 september 2022

Figuur 23. Evolutie van COVID-19 overlijdens in België bij bewoners van WZC volgens plaats van overlijden, maart 2020 – 11 september 2022

3.7. HOE WAS COVID-19 MORTALITEIT IN BELGIË GEOGRAFISCH VERDEELD?

Dit deel beschrijft de COVID-19 sterftcijfers voor België, per geografische entiteit (gewest en provincie van verblijf), per profiel (al dan niet een WZC bewoner) voor de zeven golven afzonderlijk, per jaar en voor de globale periode. De Belgische bevolking wordt gebruikt als referentie.

Eerst wordt het **ruwe COVID-19 sterftcijfer (CMR)** weergegeven, dat is het aantal COVID-19 sterfgevallen per 100.000 inwoners in België.

Ten tweede wordt, om het effect van mogelijke verschillen in de leeftijdsstructuur van de populaties van de verschillende geografische entiteiten te elimineren, het **direct leeftijd gestandaardiseerde COVID-19 sterftcijfer** berekend (dSMR), met de Belgische bevolking als referentie. Deze dSMRs zijn fictief, beïnvloed door de geselecteerde referentiepopulatie, maar ze laten toe om de sterftcijfers tussen verschillende geografische entiteiten in een bepaalde periode te vergelijken.

Een andere methode om rekening te houden met mogelijke variaties in de leeftijdsverdeling van de populaties van de verschillende geografische entiteiten is het berekenen van het **indirect leeftijd gestandaardiseerde COVID-19 sterftcijfer** (iSMR). Deze ratio's vergelijken het aantal sterfgevallen in een entiteit met het aantal dat verwacht zou worden als deze entiteit de leeftijdsspecifieke sterftcijfers van de hele Belgische bevolking had gehad. De iSMRs van de verschillende entiteiten worden niet met elkaar vergeleken, maar met de hele Belgische bevolking. Indirecte standaardisatie heeft de voorkeur boven directe standaardisatie wanneer het om een klein aantal sterfgevallen gaat.

Sterftcijfers worden weergegeven per **plaats van verblijf**, waarbij de plaats van overlijden als proxy wordt gebruikt wanneer de plaats van verblijf onbekend was. Na retrospectieve analyses hebben slechts 204 (0,6%) records een onbekende verblijfplaats. Er moet worden opgemerkt dat, aangezien de verschillende golven **een verschillende duur** hebben, hun sterftcijfers niet rechtstreeks met elkaar kan worden vergeleken.

3.7.1. COVID-19 sterftcijfers volgens regio van verblijf

De COVID-19 sterftcijfers per regio van verblijf worden weergegeven in Tabel 3 en Tabel 4. De algemene CMR als gevolg van COVID-19 in België, alle golven samen, bereikte 281 per 100.000 inwoners. Het was hoger in Wallonië (331 per 100.000 inwoners), gevolgd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (297 per 100.000 inwoners) en ten slotte Vlaanderen (252 per 100.000 inwoners).

Bij het in acht nemen van de leeftijdsstructuur van de bevolking (dSMR en iSMR), bleek er een verschillende rangorde te zijn tussen de verschillende regio's. Voor de totale periode had het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bijvoorbeeld de hoogste algemene COVID-19 dSMR in België (419 per 100.000 inwoners), gevolgd door Wallonië (350 per 100.000 inwoners) en ten slotte Vlaanderen, waar de COVID-19 dSMR (231 per 100.000 inwoners) veel lager was dan die van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Als we alle golven samen nemen, stellen we vast dat er 49% extra COVID-19 overlijdens (iSMR = 149/100) zijn bij de Brusselse bevolking in vergelijking met de Belgische bevolking. Bovendien registreerde de Brusselse bevolking het hoogste percentage extra sterfgevallen door COVID-19 tijdens golf 1 (86% of iSMR = 186/100) in vergelijking met de Belgische bevolking.

Een vergelijking van COVID-19 mortaliteit per jaar toonde aan dat het jaar 2020 van de epidemie het dodelijkst was in België met een COVID-19 CMR van 173 per 100.000 inwoners (vergeleken met 74 per 100.000 inwoners voor 2021).

Tabel 3 COVID-19 sterftcijfers (ruw en gestandaardiseerd) in België per regio van verblijf en golf, maart 2020 – 11 september 2022

Totale periode (01/03/2020 tot 11/09/2022, week 9 2020 tot week 36 2022)				Golf 1 (01/03/2020 tot 21/06/2020, week 9 tot week 25 2020)				Intergolf 1-2 (22/06/2020 tot 30/08/2020, week 26 2020 tot week 35 2020)			
Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)	Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)	Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)
BXL	297	419	149	BXL	114	157	186	BXL	4	6	204
VLA	252	231	83	VLA	73	67	80	VLA	3	2	87
WAL	331	350	125	WAL	95	100	119	WAL	3	3	99
BEL	281	-	-	BEL	84	-	-	BEL	3	-	-

Golf 2 (31/08/2020 tot 14/02/2021, week 36 2020 tot week 6 2021)				Golf 3 (15/02/2021 tot 27/06/2021, week 7 tot week 25 2021)				Intergolf 3-4 (28/06/2021 tot 03/10/2021, week 26 2020 tot week 39 2020)			
Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)	Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)	Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)
BXL	86	120	116	BXL	34	48	166	BXL	8	10	254
VLA	94	86	83	VLA	23	22	76	VLA	3	2	59
WAL	129	137	132	WAL	37	38	134	WAL	6	6	143
BEL	104	-	-	BEL	29	-	-	BEL	4	-	-

Golf 4			
(04/10/2021 tot 26/12/2021, week 40 2021 tot week 51 2021)			
Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)
BXL	21	29	137
VLA	20	18	84
WAL	26	27	124
BEL	22	-	-

Golf 5			
(27/12/2021 tot 27/02/2022, week 52 2021 tot week 8 2022)			
Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)
BXL	16	23	139
VLA	16	14	87
WAL	18	19	117
BEL	17	-	-

Golf 6			
(28/02/2022 tot 29/05/2022, week 9 2022 tot week 21 2022)			
Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)
BXL	7	10	76
VLA	16	15	110
WAL	11	11	84
BEL	13	-	-

Golf 7			
(30/05/2022 tot 11/09/2022, week 22 2022 tot week 36 2022)			
Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)
BXL	6	9	122
VLA	7	7	88
WAL	8	9	119
BEL	7	-	-

CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, BEL: België, BXL: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, VLA: Vlaanderen, WAL: Wallonië

Tabel 4 COVID-19 sterftcijfers (ruw en gestandaardiseerd) in België per regio van verblijf en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

Jaar 2020			
(01/01/2020 tot 31/12/2020)			
Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)
BXL	195	269	159
VLA	148	136	79
WAL	210	221	131
BEL	173	-	-

Jaar 2021			
(01/01/2021 tot 31/12/2021)			
Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)
BXL	74	103	139
VLA	68	63	85
WAL	85	90	121
BEL	74	-	-

Jaar 2022			
(01/01/2022 tot 31/12/2022)			
Regio	CMR (/100.000)	dSMR (/100.000)	iSMR (/100)
BXL	33	47	109
VLA	44	41	95
WAL	44	46	108
BEL	43	-	-

CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, BEL: België, BXL: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, VLA: Vlaanderen, WAL: Wallonië

3.7.2. COVID-19 sterftcijfers per provincie van verblijf (en het Brussels Hoofdstedelijk gewest)

COVID-19 sterftcijfers per provincie van verblijf worden weergegeven in Tabel 5 en Tabel 6. De provincie **Henegouwen**, alle zeven golven tezamen, vertoonde de hoogste COVID-19 CMR (385 per 100.000 inwoners), terwijl de laagste COVID-19 CMR werd geregistreerd in de provincie Waals-Brabant (213 per 100.000 inwoners). Wanneer we rekening houden met de leeftijdsstructuur van de bevolking van de verschillende provincies, dan zien we dat de hoogste waarde voor de COVID-19 dSMR werd geregistreerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het laagste niveau in de provincie Vlaams-Brabant.

De analyse per jaar, met een onderscheid tussen golf en intergolf, toonde aan dat tijdens golf 1 en intergolf 1-2 en 3-4 de COVID-19 dSMR het hoogst was in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het laagst in Waals-Brabant en de provincie Luxemburg. In vergelijking met de Belgische bevolking werden tijdens golf 1 86% extra COVID-19 sterfgevallen (iSMR = 186/100) geregistreerd bij de Brusselse bevolking.

Golven 2, 3, 5 en 7 werden gekenmerkt door de hoogste COVID-19 dSMR in de provincie Henegouwen, terwijl het laagste niveau werd geregistreerd in de provincies Vlaams-Brabant en Limburg. Wat de iSMR betreft, werd in de bevolking van de provincie Henegouwen respectievelijk 54%, 76%, 39% en 61% extra COVID-19 sterfgevallen waargenomen in golven 2, 3, 5 en 7 in vergelijking met de Belgische bevolking. Tijdens golf 4 had de provincie Luik het hoogste percentage sterfgevallen door COVID-19 in verhouding tot de Belgische bevolking. Het was het laagst in de provincie Vlaams-Brabant in verhouding tot de Belgische bevolking.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2020 en **Henegouwen** in 2021 en in 2022 registreerden de hoogste COVID-19 dSMR waardes. In de provincies Vlaams-Brabant en provincie Luxemburg waren de COVID-19 dSMR waardes relatief het laagst. In de populaties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2020) en Henegouwen (2021 en 2022) werden extra COVID-19 sterfgevallen van respectievelijk 59% (2020), 40% (2021) en 40% (2022) waargenomen in vergelijking met de Belgische populatie.

Tabel 5 COVID-19 sterftcijfers in België per provincie van verblijf en golf, maart 2020 – 11 september 2022

Totale periode (01/03/2020 tot 11/09/2022 , week 9 2020 tot week 36 2022)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Henegouwen	385	BXL	419	BXL	149
Luik	348	Henegouwen	409	Henegouwen	146
Namen	298	Luik	366	Luik	131
BXL	297	Namen	319	Namen	114
West-Vlaanderen	278	Luxemburg	264	Luxemburg	93
Oost-Vlaanderen	271	Oost-Vlaanderen	254	Oost-Vlaanderen	91
Limburg	252	Limburg	237	Limburg	85
Antwerpen	240	Antwerpen	233	Antwerpen	83
Luxemburg	232	West-Vlaanderen	219	West-Vlaanderen	78
Vlaams-Brabant	217	Waals-Brabant	214	Waals-Brabant	76
Waals-Brabant	213	Vlaams-Brabant	207	Vlaams-Brabant	74

Intergolf 1-2 (22/06/2020 tot 30/08/2020, week 26 tot week 35 2020)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Antwerpen	6	BXL	6	BXL	204
Henegouwen	4	Antwerpen	5	Antwerpen	192
BXL	4	Henegouwen	4	Henegouwen	149
Luik	3	Luik	3	Luik	109
West-Vlaanderen	2	Limburg	2	Limburg	70
Limburg	2	Waals-Brabant	2	Waals-Brabant	62
Waals-Brabant	2	West-Vlaanderen	1	West-Vlaanderen	52
Oost-Vlaanderen	1	Oost-Vlaanderen	1	Oost-Vlaanderen	42
Namen	1	Namen	1	Vlaams-Brabant	38
Vlaams-Brabant	1	Vlaams-Brabant	1	Namen	30
Luxemburg	0	Luxemburg	0	Luxemburg	0

Golf 1 (01/03/2020 tot 21/06/2020, week 9 tot week 25 2020)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
BXL	114	BXL	157	BXL	186
Limburg	113	Henegouwen	113	Henegouwen	135
Henegouwen	107	Luik	112	Luik	132
Luik	106	Limburg	110	Limburg	131
Namen	82	Namen	90	Namen	106
Luxemburg	72	Luxemburg	81	Luxemburg	96
West-Vlaanderen	71	Vlaams-Brabant	67	Vlaams-Brabant	81
Vlaams-Brabant	71	Antwerpen	65	Antwerpen	78
Antwerpen	67	Oost-Vlaanderen	57	Oost-Vlaanderen	68
Oost-Vlaanderen	61	West-Vlaanderen	56	West-Vlaanderen	67
Waals-Brabant	54	Waals-Brabant	55	Waals-Brabant	65

Golf 2 (31/08/2020 tot 14/02/2021, week 36 2020 tot week 6 2021)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Henegouwen	149	Henegouwen	159	Henegouwen	154
Luik	136	Luik	143	Luik	138
Oost-Vlaanderen	118	Namen	121	Namen	118
Namen	114	BXL	120	BXL	116
West-Vlaanderen	112	Oost-Vlaanderen	110	Oost-Vlaanderen	106
Antwerpen	93	Luxemburg	104	Luxemburg	99
Luxemburg	91	Waals-Brabant	91	Antwerpen	87
Waals-Brabant	89	Antwerpen	90	Waals-Brabant	87
BXL	86	West-Vlaanderen	87	West-Vlaanderen	85
Vlaams-Brabant	73	Vlaams-Brabant	69	Vlaams-Brabant	67
Limburg	54	Limburg	52	Limburg	50

Golf 3					
(15/02/2021 tot 27/06/2021, week 7 tot week 25 2021)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Henegouwen	48	Henegouwen	50	Henegouwen	176
Namen	45	Namen	48	Namen	166
BXL	34	BXL	48	BXL	166
Oost-Vlaanderen	28	Luxemburg	29	Luxemburg	102
Luik	26	Oost-Vlaanderen	27	Luik	94
Luxemburg	26	Luik	27	Oost-Vlaanderen	92
West-Vlaanderen	25	Waals-Brabant	25	Waals-Brabant	87
Limburg	25	Limburg	24	Limburg	82
Waals-Brabant	25	Antwerpen	21	Antwerpen	74
Antwerpen	22	West-Vlaanderen	20	West-Vlaanderen	71
Vlaams-Brabant	17	Vlaams-Brabant	16	Vlaams-Brabant	57

Intergolf 3-4					
(28/06/2021 tot 03/10/2021, week 26 tot week 39 2020)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
BXL	8	BXL	10	BXL	254
Luik	7	Luik	8	Luik	193
Henegouwen	6	Henegouwen	7	Henegouwen	163
Vlaams-Brabant	4	Namen	4	Namen	89
West-Vlaanderen	3	Vlaams-Brabant	3	Vlaams-Brabant	84
Namen	3	Waals-Brabant	3	Waals-Brabant	73
Waals-Brabant	3	Antwerpen	2	Limburg	56
Antwerpen	2	West-Vlaanderen	2	Antwerpen	54
Oost-Vlaanderen	2	Oost-Vlaanderen	2	West-Vlaanderen	54
Limburg	2	Limburg	2	Oost-Vlaanderen	54
Luxemburg	2	Luxemburg	2	Luxemburg	47

Golf 4					
(04/10/2021 tot 26/12/2021, week 40 tot week 51 2021)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Luik	32	Luik	34	Luik	156
Henegouwen	24	BXL	29	BXL	137
Luxemburg	24	Luxemburg	27	Luxemburg	124
Namen	24	Henegouwen	25	Henegouwen	115
West-Vlaanderen	22	Namen	25	Namen	115
Limburg	22	Limburg	21	Limburg	97
Oost-Vlaanderen	21	Oost-Vlaanderen	20	Oost-Vlaanderen	93
BXL	21	West-Vlaanderen	18	West-Vlaanderen	84
Antwerpen	17	Antwerpen	17	Waals-Brabant	79
Waals-Brabant	17	Waals-Brabant	17	Antwerpen	78
Vlaams-Brabant	16	Vlaams-Brabant	15	Vlaams-Brabant	70

Golf 5					
(27/12/2021 tot 27/02/2022, week 52 2021 tot week 8 2022)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Henegouwen	22	Henegouwen	23	Henegouwen	139
Luik	19	BXL	23	BXL	139
West-Vlaanderen	18	Luik	20	Luik	121
Oost-Vlaanderen	18	Namen	18	Namen	108
Namen	17	Oost-Vlaanderen	17	Oost-Vlaanderen	104
BXL	16	Antwerpen	14	West-Vlaanderen	88
Antwerpen	14	West-Vlaanderen	14	Antwerpen	83
Vlaams-Brabant	14	Vlaams-Brabant	13	Vlaams-Brabant	82
Waals-Brabant	13	Waals-Brabant	13	Waals-Brabant	77
Limburg	12	Limburg	12	Luxemburg	72
Luxemburg	11	Luxemburg	12	Limburg	71

Golf 6 (28/02/2022 tot 29/05/2022, week 9 tot week 21 2022)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
West-Vlaanderen	19	Oost-Vlaanderen	16	Oost-Vlaanderen	117
Oost-Vlaanderen	17	Henegouwen	15	Henegouwen	115
Limburg	16	West-Vlaanderen	15	Limburg	113
Vlaams-Brabant	16	Vlaams-Brabant	15	West-Vlaanderen	112
Antwerpen	14	Limburg	15	Vlaams-Brabant	110
Henegouwen	14	Antwerpen	14	Antwerpen	102
Luik	10	Luik	11	Luik	80
Luxemburg	7	BXL	10	BXL	76
Namen	7	Namen	8	Namen	58
Waals-Brabant	7	Waals-Brabant	7	Luxemburg	55
BXL	7	Luxemburg	7	Waals-Brabant	51

Golf 7 (30/05/2022 tot 11/09/2022, week 22 tot week 36 2022)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Henegouwen	11	Henegouwen	12	Henegouwen	161
Luik	8	Luik	9	BXL	122
Vlaams-Brabant	8	BXL	9	Luik	120
Antwerpen	7	Vlaams-Brabant	8	Vlaams-Brabant	103
West-Vlaanderen	7	Antwerpen	7	Namen	98
Oost-Vlaanderen	7	Oost-Vlaanderen	7	Oost-Vlaanderen	92
Namen	7	Namen	7	Antwerpen	89
Limburg	6	West-Vlaanderen	6	Limburg	81
BXL	6	Limburg	6	West-Vlaanderen	76
Waals-Brabant	5	Waals-Brabant	5	Waals-Brabant	73
Luxemburg	2	Luxemburg	2	Luxemburg	26

Noteer: CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, BEL: België, BXL: Brussel, VLA: Vlaanderen, WAL: Wallonië. Voorts zij opgemerkt dat het aantal sterfgevallen in Luxemburg tijdens golf 7 is ondergerapporteerd als gevolg van rapportageproblemen, waardoor de gerapporteerde sterftcijfers worden onderschat.

Tabel 6 COVID-19 sterftcijfers in België per provincie van verblijf en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

Jaar 2020 (01/01/2020 tot 31/12/2020)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Henegouwen	242	BXL	269	BXL	159
Luik	232	Henegouwen	255	Henegouwen	151
BXL	195	Luik	241	Luik	143
Namen	183	Namen	196	Namen	115
West-Vlaanderen	157	Luxemburg	165	Luxemburg	96
Limburg	154	Limburg	150	Limburg	86
Oost-Vlaanderen	153	Antwerpen	144	Antwerpen	83
Antwerpen	147	Oost-Vlaanderen	143	Oost-Vlaanderen	83
Luxemburg	146	Waals-Brabant	128	Waals-Brabant	74
Vlaams-Brabant	127	West-Vlaanderen	124	West-Vlaanderen	72
Waals-Brabant	126	Vlaams-Brabant	121	Vlaams-Brabant	70

Jaar 2022 (01/01/2022 tot 31/12/2022)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Henegouwen	56	Henegouwen	60	Henegouwen	140
West-Vlaanderen	50	BXL	47	BXL	109
Oost-Vlaanderen	48	Luik	46	Luik	106
Vlaams-Brabant	43	Oost-Vlaanderen	45	Oost-Vlaanderen	104
Luik	43	Vlaams-Brabant	41	Vlaams-Brabant	97
Limburg	41	West-Vlaanderen	40	West-Vlaanderen	92
Antwerpen	40	Antwerpen	39	Antwerpen	90
Namen	34	Limburg	39	Limburg	90
BXL	33	Namen	36	Namen	85
Waals-Brabant	30	Waals-Brabant	31	Waals-Brabant	71
Luxemburg	23	Luxemburg	26	Luxemburg	61

Jaar 2021 (01/01/2021 tot 31/12/2021)					
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	dSMR (/100.000)	Provincie	iSMR (/100)
Henegouwen	98	Henegouwen	103	Henegouwen	140
Namen	88	BXL	103	BXL	139
Luik	81	Namen	93	Namen	126
West-Vlaanderen	80	Luik	84	Luik	114
Oost-Vlaanderen	80	Luxemburg	78	Luxemburg	105
BXL	74	Oost-Vlaanderen	76	Oost-Vlaanderen	102
Luxemburg	70	Waals-Brabant	65	Waals-Brabant	88
Limburg	65	West-Vlaanderen	63	West-Vlaanderen	86
Waals-Brabant	65	Limburg	62	Limburg	83
Antwerpen	61	Antwerpen	59	Antwerpen	79
Vlaams-Brabant	55	Vlaams-Brabant	53	Vlaams-Brabant	72

Noteer: CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, BEL: België, BXL: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, VLA: Vlaanderen, WAL: Wallonië. Voorts zij opgemerkt dat het aantal sterfgevallen in Luxemburg tijdens golf 7 is ondergerapporteerd als gevolg van rapportageproblemen, waardoor de gerapporteerde sterftcijfers worden onderschat.

3.8. COVID-19 STERFTECIJFERS IN WZC BEWONERS EN NIET-WZC BEWONERS

In dit deel wordt alleen de COVID-19 CMR voor de zeven golven afzonderlijk, per jaar en voor de globale periode, beschreven voor alle **WZC bewoners (alle leeftijden) en niet-WZC bewoners van 65 jaar en ouder**, aangezien de beperking van leeftijdsspecifieke gegevens in de WZC populatie het **niet mogelijk maakte om leeftijd standaardisatie** uit te voeren (geen dSMR en iSMR in dit deel). In de noemer werd de gemiddelde WZC populatie van de WZC surveillance gebruikt voor de WZC bewoners, en de algemene bevolking van 65 jaar en ouder voor de niet-WZC bewoners. De resultaten worden weergegeven in Tabel 7 en Tabel 8.

In België bereikte de algemene COVID-19 CMR, alle golven samen, bij WZC bewoners 7500 per 100.000 inwoners en 923 per 100.000 inwoners bij niet-WZC bewoners. Per gewest was de algemene COVID-19 CMR, alle golven samen, **onder WZC bewoners het hoogst voor Vlaanderen** (7979 per 100.000 inwoners) en het hoogst voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onder niet-WZC bewoners (1552 per 100.000 inwoners). De leeftijdsverdeling van WZC bewoners verschilt echter sterk van die van niet-WZC bewoners: de hoogste leeftijdsgroepen zijn veel meer vertegenwoordigd onder WZC bewoners dan in de algemene populatie van thuiswonende 65-plussers (8). Daarom moet de vergelijking van de ruwe sterftecijfers met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Leeftijd gestandaardiseerde sterftecijfers zouden passender zijn, maar konden niet worden berekend vanwege bovengenoemde beperkingen.

Op regionaal niveau was de COVID-19 CMR tijdens golf 1 het hoogst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor zowel WZC bewoners als niet-WZC bewoners. Tijdens golven 2 en 3 was de CMR het hoogst onder WZC bewoners in Vlaanderen, en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor niet-WZC bewoners. Voor golf 4 was dit cijfer het hoogst in Wallonië en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor respectievelijk WZC bewoners en niet-WZC bewoners. Tijdens golven 5 en 7 was de COVID-19 CMR het hoogst onder WZC bewoners in Vlaanderen, en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor niet-WZC bewoners. Voor golf 6 was dit cijfer het hoogst in Vlaanderen voor zowel WZC bewoners als niet-WZC bewoners. Aangezien de leeftijdsstructuur, maar ook de mate van afhankelijkheid van ouderen (8), van de populaties van deze verschillende geografische entiteiten niet dezelfde is, is het moeilijk om te concluderen dat WZC bewoners in Vlaanderen in vergelijking met andere regio's harder getroffen zijn door de COVID-19 epidemie, wanneer uitsluitend gebruikmakend van de COVID-19 CMR.

Op provinciaal niveau, over de gehele periode, hadden de provincies **Oost-Vlaanderen** en het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** de hoogste COVID-19 CMR voor respectievelijk WZC bewoners en niet-WZC bewoners. Tijdens golf 1 was de COVID-19 CMR het hoogst in Limburg voor WZC bewoners en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor niet-WZC bewoners. Tijdens golven 2 en 6 was dit cijfer het hoogst in Oost-Vlaanderen voor WZC bewoners en in Henegouwen voor niet-WZC bewoners. Dit cijfer was het hoogst in Waals-Brabant, provincie Luxemburg en Oost-Vlaanderen tijdens golven 3, 4 en 5 respectievelijk voor WZC bewoners, terwijl dit cijfer het laagst

was in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor niet-WZC bewoners tijdens deze periodes. Vlaams-Brabant had de hoogste COVID-19 CMR voor WZC bewoners in golf 7, terwijl deze het hoogst was in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor niet-WZC bewoners.

In de jaren 2020, 2021 en 2022 was de COVID-19 CMR op gewestelijk niveau het hoogst in **het Brussels Hoofdstedelijk Gewest** (2020) en in **Vlaanderen** (2021 en 2022) voor WZC bewoners en voor niet-WZC bewoners in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Op provinciaal niveau was de waarde in deze jaren het hoogst in Luik en Oost-Vlaanderen voor WZC bewoners, en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Henegouwen voor niet-WZC bewoners.

Tabel 7 COVID-19 CMR per 100.000 inwoners voor WZC bewoners (alle leeftijden) en niet-WZC bewoners (65 jaar en ouder), per regio en provincie, per golf, maart 2020 – 11 september 2022

Total periode (01/03/2020 tot 11/09/2022, week 9 2020 tot 36 2022)				Golf 1 (01/03/2020 tot 21/06/2020, week 9 tot 25 2020)				Intergolf 1-2 (22/06/2020 tot 30/08/2020, week 26 tot 35 2020)			
WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder		WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder		WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder	
Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)
Vlaanderen	7979	BXL	1552	BXL	4996	BXL	446	Vlaanderen	72	BXL	24
België	7500	Wallonië	1183	België	3350	Wallonië	259	België	61	Wallonië	10
BXL	7223	België	923	Vlaanderen	3192	België	215	BXL	49	België	10
Wallonië	6768	Vlaanderen	724	Wallonië	3176	Vlaanderen	166	Wallonië	45	Vlaanderen	8
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)
Oost-Vlaanderen	8485	BXL	1552	Limburg	5454	BXL	446	Antwerpen	198	BXL	24
Antwerpen	8463	Henegouwen	1461	BXL	4996	Henegouwen	330	Waals-Brabant	91	Henegouwen	17
Luik	8380	Luik	1158	Luik	4088	Limburg	269	Luik	56	Antwerpen	15
Vlaams-Brabant	7885	Namen	1056	Vlaams-Brabant	3643	Luik	248	BXL	49	Luik	11
Limburg	7563	Luxemburg	884	Namen	3559	Luxemburg	245	Henegouwen	48	Limburg	9
BXL	7223	Oost-Vlaanderen	795	Antwerpen	3071	Namen	205	Oost-Vlaanderen	32	West-Vlaanderen	6
West-Vlaanderen	7108	Limburg	770	Henegouwen	2686	Antwerpen	160	Vlaams-Brabant	32	Oost-Vlaanderen	5
Namen	6956	West-Vlaanderen	727	West-Vlaanderen	2644	Oost-Vlaanderen	147	Limburg	23	Namen	5
Luxemburg	6254	Waals-Brabant	718	Luxemburg	2556	Vlaams-Brabant	147	West-Vlaanderen	18	Waals-Brabant	4
Henegouwen	5907	Antwerpen	702	Oost-Vlaanderen	2442	West-Vlaanderen	143	Luxemburg	0	Vlaams-Brabant	3
Waals-Brabant	5431	Vlaams-Brabant	622	Waals-Brabant	2268	Waals-Brabant	133	Namen	0	Luxemburg	0

Golf 2			
(31/08/2020 tot 14/02/2021, week 36 2020 tot 6 2021)			
WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder	
Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)
Vlaanderen	3726	BXL	470
België	3334	Wallonië	456
Wallonië	3062	België	322
BXL	1925	Vlaanderen	238
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)
Oost-Vlaanderen	4901	Henegouwen	552
Antwerpen	4188	BXL	470
Luik	3663	Luik	454
West-Vlaanderen	3593	Namen	395
Vlaams-Brabant	3133	Luxemburg	329
Luxemburg	3058	Waals-Brabant	311
Henegouwen	2823	Oost-Vlaanderen	289
Namen	2804	West-Vlaanderen	259
Waals-Brabant	2489	Antwerpen	236
BXL	1925	Vlaams-Brabant	191
Limburg	1292	Limburg	187

Golf 3			
(15/02/2021 tot 27/06/2021, week 7 tot 25 2021)			
WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder	
Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)
Vlaanderen	174	BXL	229
België	147	Wallonië	171
Wallonië	133	België	129
BXL	33	Vlaanderen	97
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)
Waals-Brabant	367	BXL	229
Antwerpen	204	Henegouwen	225
Oost-Vlaanderen	201	Namen	215
Vlaams-Brabant	182	Luxemburg	134
Luxemburg	153	Luik	123
Namen	142	Oost-Vlaanderen	119
West-Vlaanderen	128	Limburg	107
Limburg	123	Waals-Brabant	99
Henegouwen	118	West-Vlaanderen	95
Luik	71	Antwerpen	92
BXL	33	Vlaams-Brabant	68

Intergolf 3-4			
(28/06/2021 tot 03/10/2021, week 26 tot 39 2021)			
WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder	
Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)
Vlaanderen	29	BXL	44
België	25	Wallonië	25
Wallonië	22	België	16
BXL	17	Vlaanderen	9
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)
Vlaams-Brabant	79	BXL	44
West-Vlaanderen	48	Luik	31
Luik	35	Henegouwen	30
Namen	35	Waals-Brabant	15
Limburg	24	Namen	13
BXL	17	Vlaams-Brabant	12
Henegouwen	16	Luxemburg	11
Antwerpen	5	Limburg	10
Oost-Vlaanderen	5	Antwerpen	9
Luxemburg	0	Oost-Vlaanderen	8
Waals-Brabant	0	West-Vlaanderen	7

Golf 4				Golf 5				Golf 6			
(04/10/2021 tot 26/12/2021, week 40 tot 51 2021)				(27/12/2021 tot 27/02/2022, week 52 2021 tot 8 2022)				(28/02/2022 tot 29/05/2022, week 9 tot 21 2022)			
WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder		WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder		WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder	
Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)
Wallonië	173	BXL	138	Vlaanderen	297	BXL	107	Vlaanderen	304	Vlaanderen	58
Vlaanderen	154	Wallonië	110	België	219	Wallonië	80	België	195	België	55
België	154	België	94	Wallonië	110	België	65	BXL	41	Wallonië	51
BXL	91	Vlaanderen	81	BXL	59	Vlaanderen	53	Wallonië	36	BXL	50
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)
Luxemburg	296	BXL	138	Oost-Vlaanderen	387	BXL	107	Oost-Vlaanderen	362	Henegouwen	71
Luik	271	Luik	137	Antwerpen	365	Henegouwen	99	Limburg	323	Vlaams-Brabant	62
Vlaams-Brabant	233	Luxemburg	110	Luxemburg	341	Luik	83	West-Vlaanderen	295	Oost-Vlaanderen	60
Namen	192	Henegouwen	103	Limburg	242	Namen	74	Vlaams-Brabant	277	West-Vlaanderen	59
West-Vlaanderen	160	Namen	101	Vlaams-Brabant	225	West-Vlaanderen	62	Antwerpen	269	Limburg	57
Oost-Vlaanderen	138	Oost-Vlaanderen	91	West-Vlaanderen	201	Oost-Vlaanderen	61	Luik	67	Antwerpen	54
Antwerpen	137	Limburg	89	Luik	143	Vlaams-Brabant	52	Namen	52	BXL	50
Limburg	101	West-Vlaanderen	82	Waals-Brabant	120	Waals-Brabant	48	BXL	41	Luik	47
Henegouwen	98	Antwerpen	77	Namen	112	Antwerpen	46	Luxemburg	35	Namen	34
BXL	91	Waals-Brabant	72	BXL	59	Limburg	42	Waals-Brabant	25	Luxemburg	29
Waals-Brabant	54	Vlaams-Brabant	65	Henegouwen	50	Luxemburg	37	Henegouwen	11	Waals-Brabant	28

Golf 7**(30/05/2022 tot 11/09/2022, week 22 tot 36 2022)**

WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder	
Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)
Vlaanderen	114	BXL	48
België	77	Wallonië	40
Wallonië	30	België	32
BXL	13	Vlaanderen	27
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)
Vlaams-Brabant	137	Henegouwen	54
Antwerpen	135	BXL	48
Limburg	117	Luik	39
Oost-Vlaanderen	114	Namen	35
West-Vlaanderen	74	Vlaams-Brabant	33
Luik	55	Oost-Vlaanderen	28
Henegouwen	28	Antwerpen	26
Waals-Brabant	23	West-Vlaanderen	25
BXL	13	Waals-Brabant	25
Luxemburg	0	Limburg	23
Namen	0	Luxemburg	8

Noteer: CMR: COVID-19 ruw sterftecijfer, WZC: woonzorgcentrum

Tabel 8 COVID-19 CMR per 100.000 inwoners voor WZC bewoners (alle leeftijden) en niet-WZC bewoners (65 jaar en ouder), per regio en provincie, per jaar, maart 2020 – 11 september 2022

Jaar 2020 (01/01/2020 tot 31/12/2020)				Jaar 2021 (01/01/2021 tot 31/12/2021)				Jaar 2022 (01/01/2022 tot 31/12/2022)			
WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder		WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder		WZC bewoners		Niet-WZC bewoners 65 jaar en ouder	
Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)	Regio	CMR (/100.000)
BXL	7007	BXL	873	Vlaanderen	1175	BXL	485	Vlaanderen	766	BXL	233
België	6183	Wallonië	664	België	886	Wallonië	376	België	508	Wallonië	204
Vlaanderen	6142	België	489	Wallonië	585	België	305	Wallonië	163	België	179
Wallonië	6034	Vlaanderen	358	BXL	193	Vlaanderen	249	BXL	126	Vlaanderen	160
Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)	Provincie	CMR (/100.000)
Luik	7628	BXL	873	Oost-Vlaanderen	1467	BXL	485	Oost-Vlaanderen	960	Henegouwen	269
BXL	7007	Henegouwen	821	Vlaams-Brabant	1351	Henegouwen	446	Antwerpen	816	BXL	233
Antwerpen	6668	Luik	664	Luxemburg	1248	Namen	399	Limburg	686	Luik	199
Limburg	6517	Namen	547	West-Vlaanderen	1189	Luik	349	Vlaams-Brabant	686	Vlaams-Brabant	171
Namen	6235	Luxemburg	536	Antwerpen	1095	Luxemburg	299	West-Vlaanderen	593	Oost-Vlaanderen	168
Oost-Vlaanderen	6219	Limburg	411	Waals-Brabant	1075	Oost-Vlaanderen	290	Luxemburg	287	West-Vlaanderen	167
Vlaams-Brabant	5929	Waals-Brabant	388	Luik	555	Limburg	266	Luik	231	Namen	161
Henegouwen	5406	Oost-Vlaanderen	378	Namen	549	West-Vlaanderen	258	Waals-Brabant	156	Limburg	149
West-Vlaanderen	5374	Antwerpen	362	Limburg	509	Waals-Brabant	252	Namen	137	Antwerpen	147
Luxemburg	4746	West-Vlaanderen	342	Henegouwen	388	Antwerpen	232	BXL	126	Waals-Brabant	130
Waals-Brabant	4228	Vlaams-Brabant	299	BXL	193	Vlaams-Brabant	192	Henegouwen	100	Luxemburg	104

Noteer: CMR: COVID-19 ruw sterftecijfer, WZC: woonzorgcentrum

3.9. HOE GROOT WAS DE KANS DAT JE AAN COVID-19 ZOU STERVEN?

De **case fatality ratio** (CFR) kan worden gedefinieerd als een maatstaf voor de dodelijkheid van een ziekte. Het is de verhouding van het aantal sterfgevallen gerelateerd aan een bepaalde ziekte ten opzichte van het totale aantal gevallen van deze ziekte. Op de meest eenvoudige wijze is het dus het aandeel van geïnficeerde mensen dat uiteindelijk overleed aan deze ziekte in een bepaalde periode (9). Er wordt echter vaak een vertraging tussen infectie en overlijden waargenomen en daar moet rekening mee worden gehouden. In het kader van COVID-19 is de case-fatality ratio **een schatting van het aantal sterfgevallen onder geïdentificeerde bevestigde COVID-19 gevallen** (9). Voor de berekening van de COVID-19 CFR, wordt de vertraging tussen een infectie en een overlijden geïmplementeerd door een vertraging voor de sterfgevallen op te nemen waarbij de inclusieperiode voor de sterfgevallen met **twee weken** wordt verlengd en de teller dus wordt gewijzigd.

Er zijn andere letaliteitsindicatoren zoals de **infectie fataliteitsratio (IFR)**, die het aantal sterfgevallen relateert aan het totale aantal mensen dat besmet was (en niet alleen de gevallen die gediagnosticeerd werden door een laboratoriumtest). Aangezien het onmogelijk is om het exacte totale aantal mensen te kennen die besmet zijn met SARS-CoV-2, wordt de noemer van de IFR berekend op basis van statistische modellering. Aangezien de surveillance van met COVID-19 bevestigde sterfgevallen over het algemeen uitgebreider is dan de surveillance van bevestigde gevallen, wordt de CFR soms gepresenteerd als een bovengrens voor de IFR. Zo werd de IFR voor de algemene bevolking in België van 9 maart tot 28 juni 2020 geschat op 1,47% (10). De CFR voor golf 1 werd geschat op 11,3% (Figuur 26).

Een belangrijke opmerking, laboratorium bevestigde COVID-19 gevallen worden gemeld in de testdatabank, mogelijke en radiologisch bevestigde gevallen worden hier niet gemeld. Wat daarentegen de sterfgevallen betreft, worden sterfgevallen afkomstig van laboratorium bevestigde, mogelijke en radiologisch bevestigde gevallen wel gemeld. Daarom worden, om ervoor te zorgen dat de sterfgevallen in de teller en de gevallen in de noemer dezelfde inclusiecriteria hebben, **alleen sterfgevallen van laboratorium bevestigde gevallen opgenomen in de berekening van de CFR**, waarbij sterfgevallen van radiologisch bevestigde en mogelijke gevallen worden verwijderd om vertekende resultaten te voorkomen (merk op dat het aantal COVID-19 sterfgevallen op deze manier met 12,2% wordt onderschat, 3344 sterfgevallen van mogelijke en 662 sterfgevallen van radiologisch bevestigde gevallen worden verwijderd). Dit heeft een grotere impact voor golf 1 en intergolf 1-2 tijdens welke de Belgische testcapaciteit het laagst was en overschreden werd (Figuur 16).

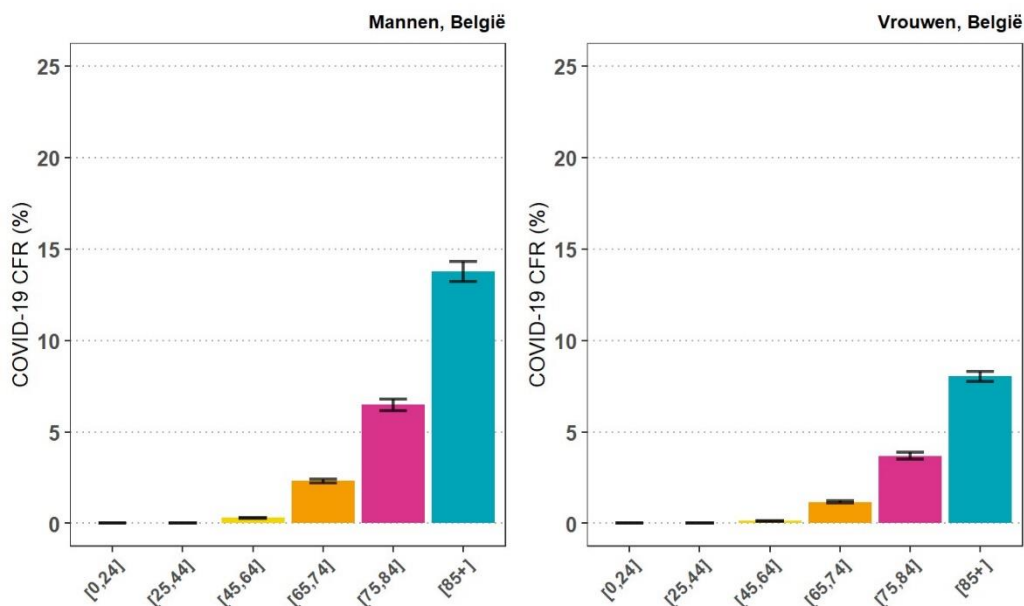

Voor de berekening van de CFR werden in totaal 4.423.426 gevallen en 28.637 sterfgevallen die door een laboratoriumtest bevestigd waren geselecteerd⁴. **Over de hele beschouwde periode werd de CFR in België geschat op 0,65%**. Meer precies, 0,76% voor mannen en 0,56% voor vrouwen.

3.9.1. Geslachts- en leeftijdsspecifieke verschillen

Al vroeg in de COVID-19 epidemie werd waargenomen dat mannen een hogere CFR leken te hebben dan vrouwen en zelfs na twee jaar is deze trend nog steeds zichtbaar. Deze waarneming is onderzocht door de **leeftijdsspecifieke COVID-19 CFR** te schatten en daarna **de leeftijdsspecifieke mannelijke tot vrouwelijke COVID-19 CFR-verhouding (M:F CFR)** te berekenen. Er werden zes leeftijdsgroepen gedefinieerd [0 - 24] - [25 - 44] - [45 - 64] - [65 - 74] - [75 - 84] - [85 +]. **De COVID-19 CFRs waren het hoogst bij mannen in alle leeftijdsgroepen (Figuur 24 en Tabel 9), behalve in de leeftijdsgroep [0 - 24]**. Merk op dat er voor de eerste leeftijdsgroep zeer weinig sterfgevallen waren (15 sterfgevallen), zodat deze resultaten niet betrouwbaar zijn. De CFRs nemen exponentieel toe met toenemende leeftijd, voor beide geslachten (Figuur 24 en Tabel 9). Bij een combinatie van beide geslachten waren de CFRs respectievelijk 0,0012%, 0,012%, 0,21%, 1,72%, 4,92% en 9,87% voor de leeftijdsgroepen [0 - 24] - [25 - 44] - [45 - 64] - [65 - 74] - [75 - 84] - [85 +].

Figuur 24. COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per leeftijdsgroep, voor mannen (links) en vrouwen (rechts), België, maart 2020 – 11 september 2022

⁴ Voor de laboratorium bevestigde COVID-19 gevallen, zijn de gevallen met onbekend geslacht/leeftijd/provincie van verblijf verwijderd. Met betrekking tot COVID-19 sterfgevallen bevestigd door een laboratoriumtest, werd een vertraging van twee weken gebruikt, wat resulteert in 28.671 sterfgevallen bevestigd door een laboratoriumtest, maar ook 34 records met onbekend geslacht/leeftijd/provincie van verblijf werden verwijderd.

Tabel 9 COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, België, maart 2020 – 11 september 2022

Leeftijdsgroep	Geslacht	Totale gevallen	Totale doden	COVID-19 CFR (%)
[0,24]	Man	627.191	7	0,0011
[0,24]	Vrouw	649.208	8	0,0012
[25,44]	Man	656.454	106	0,0161
[25,44]	Vrouw	835.821	74	0,0089
[45,64]	Man	509.011	1477	0,2902
[45,64]	Vrouw	576.414	750	0,1301
[65,74]	Man	124.880	2864	2,2934
[65,74]	Vrouw	132.386	1519	1,1474
[75,84]	Man	78.528	5046	6,4258
[75,84]	Vrouw	98.637	3606	3,6559
[85+]	Man	42.960	5848	13,6127
[85+]	Vrouw	91.936	7332	7,9751

De M:F CFRs waren allemaal groter dan één behalve voor de leeftijdsgroep 0-24 jaar en groter dan twee voor de leeftijdsgroepen 45-64 en 65-74 jaar (Tabel 10). **Een grote en consistente overmatige CFR bij mannen voor COVID-19 voor alle leeftijdsgroepen werd geobserveerd.** Soortgelijke bevindingen zijn gerapporteerd door Green *et al.* 2020 (11). Zij voerden een meta-analyse uit, waarin gegevens uit zeven verschillende landen en uit het eerste jaar van de epidemie werden samengevoegd. De M:F CFR-ratio's werden ook berekend per golf en de resultaten laten een vergelijkbare trend zien als onze resultaten (Tabel 10). Bovendien beïnvloedden geslachtsspecifieke factoren duidelijk de ernst van COVID-19, zelfs na zeven COVID-19 golven en na vaccinatiecampagnes. Om deze geslachtsspecifieke verschillen te begrijpen, is het belangrijk om zowel biologische als gedragsaspecten te onderzoeken. Er worden bijvoorbeeld verschillende testcijfers waargenomen, aangezien vrouwen zich vaker laten testen dan mannen, wat leidt tot een hoger aantal in het laboratorium bevestigde gevallen bij vrouwen in vergelijking met mannen.

Tabel 10 Leeftijdsspecifieke M:F COVID-19 CFRs, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per leeftijdsgroep en golf, België, maart 2020 – 11 september 2022

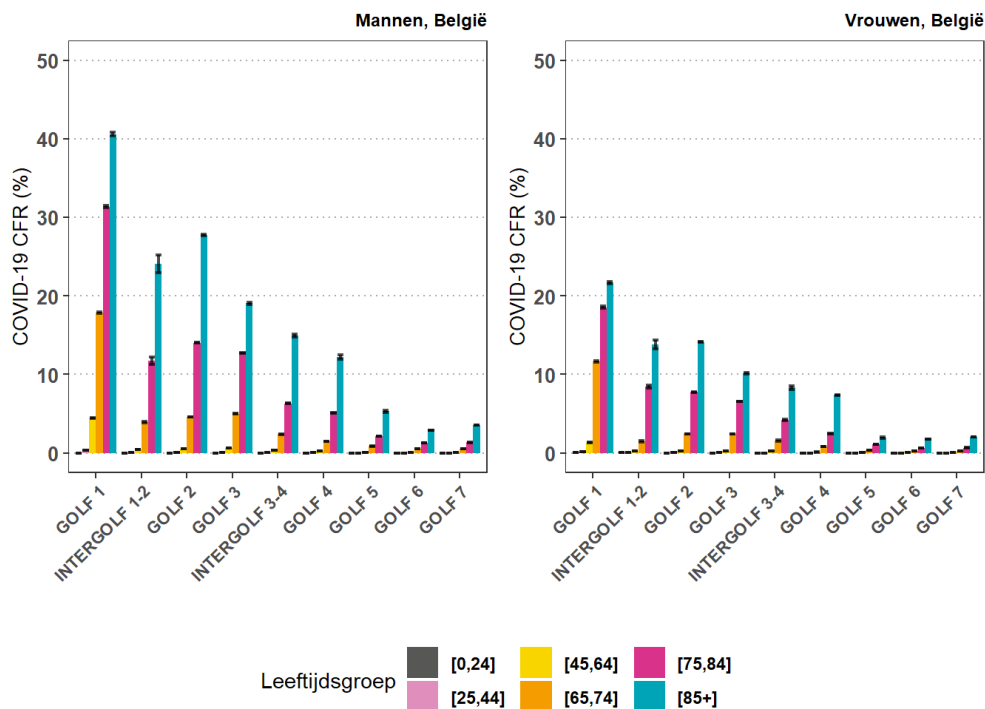
	Golf 1	Intergolf 1-2	Golf 2	Golf 3	Intergolf 3-4	Golf 4	Golf 5	Golf 6	Golf 7	Totaal
[0-24]	0,00	0,00	0,36	3,85	NA	NA	0,00	NA	NA	0,91
[25-44]	2,34	4,24	1,99	0,95	2,81	2,33	3,62	1,06	1,22	1,82
[45-64]	3,35	1,51	2,24	2,11	1,60	2,09	1,56	2,39	1,26	2,23
[65-74]	1,53	2,66	1,88	2,09	1,54	1,76	2,57	1,95	1,79	2,00
[75-84]	1,69	1,40	1,81	1,95	1,50	2,09	1,97	2,18	2,00	1,76
[85+]	1,87	1,74	1,96	1,88	1,80	1,66	2,71	1,62	1,70	1,71

Noteer: Vetgedrukt is de hoogste waarde voor die golf. Een M:F CFR ratio groter dan 1 geeft aan dat de CFR voor mannen hoger is dan voor vrouwen, wat betekent dat mannen een hoger risico hebben om te sterven aan COVID-19 dan vrouwen. Een verhouding kleiner dan 1 wijst op het tegenovergestelde.

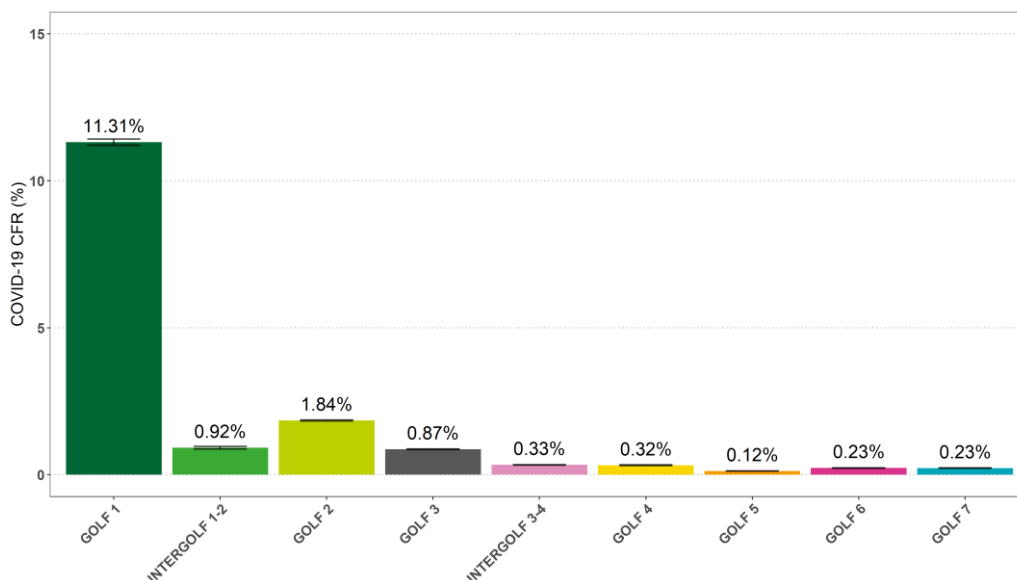
3.9.2. COVID-19 Case-fatality ratio's over tijd

Hoewel er aanzienlijke heterogeniteit was in COVID-19 CFR per leeftijdsgroep (Figuur 24), waren de leeftijdsspecifieke verschillen er in elke golf (Figuur 25). CFR daalde in de loop van de tijd, zoals weergegeven in Figuur 25 en Figuur 26. Regionale analyses zijn beschikbaar in addendum 9.6.

Figuur 25. COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per leeftijdsgroep, per golf, voor mannen (links) en vrouwen (rechts), België, maart 2020 – 11 september 2022

Figuur 26. COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per golf, voor mannen (links) en vrouwen (rechts), België, maart 2020 – 11 september 2022

Dit verschil tussen de golven en met name de daling van de CFR in de afgelopen twee jaar kan worden verklaard door **vaccinatie en door infectie veroorzaakte immuniteit, meer testen, andere varianten**, enzovoort. De CFR in golf 1 is bijvoorbeeld hoog omdat veel gevallen niet werden gedetecteerd omdat de testcapaciteit beperkt was. Als gevolg daarvan werden alleen gehospitaliseerde en ernstige gevallen getest, waardoor de CFR werd overschat. Ook de intrede van verschillende varianten beïnvloedt de CFR. De ratio is bijvoorbeeld aanzienlijk gedaald wanneer de Delta en Omicron variant worden vergeleken, i.e. respectievelijk golf 4 en 5, wat ook wordt aangetoond door Liu *et al.* 2022 (12). Tot slot moet er rekening mee worden gehouden dat de teststrategie in de loop van de tijd verandert en dat er tijdens golven 6 en 7 minder mensen getest werden, waardoor de CFR mogelijk is overschat.

3.9.3. Regionale verschillen

Er lijken ook regionale effecten te zijn, maar niet zo duidelijk als de leeftijds- en tijdspecifieke effecten. Regionale en provinciale verschillen worden weergegeven in respectievelijk Tabel 11 en Tabel 12. De waardes waren het hoogst in Henegouwen en Luik; en het laagst in Waals-Brabant, Vlaams-Brabant en provincie Luxemburg. Regionale variatie werd waargenomen, maar was relatief laag. Regionale analyses zijn beschikbaar in addendum 9.6.

Tabel 11 COVID-19 CFR (%), labo bevestigde gevallen en labo bevestigde overlijdens, per regio van verblijf, België, maart 2020 – 11 september 2022

Regio	Totale gevallen	Totale doden	COVID-19 CFR (%)
Wallonië	1.367.573	10.308	0,7537
BXL	479.898	3020	0,6293
Vlaanderen	2.575.955	15.309	0,5943

Tabel 12 COVID-19 CFR (%), labo bevestigde gevallen en labo bevestigde overlijdens, per provincie van verblijf, België, maart 2020 – 11 september 2022

Regio	Totale gevallen	Totale doden	COVID-19 CFR (%)
Henegouwen	493.007	4504	0,9136
Luik	401.170	3195	0,7964
West-Vlaanderen	475.056	3167	0,6667
Namen	192.333	1265	0,6577
Oost-Vlaanderen	608.623	3871	0,6360
Limburg	331.113	2006	0,6058
Antwerpen	722.762	4015	0,5555
Vlaams-Brabant	438.401	2250	0,5132
Luxemburg	116.255	568	0,4886
Waals-Brabant	164.808	776	0,4709

4. SAMENVATTING EN VERGELIJKING VAN MORTALITEITSINDICATOREN

Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 (absolute aantallen, sterftcijfers, case fatality ratio's) en mortaliteitsindicatoren door alle oorzaken (sterftcijfers, oversterfte) voor België worden samengevat en vergeleken per golf (Tabel 13 tot Tabel 19), de intergolven niet inbegrepen. Merk op dat, aangezien het aantal extra sterfgevallen door alle oorzaken afzonderlijk per regio wordt berekend, het normaal is om een klein verschil te zien tussen de totaalcijfers en de som van deze cijfers per regio.

4.1. MORTALITEITSINDICATOREN VOOR COVID-19

4.1.1. Aantal COVID-19 overlijdens

De hoogste piek van wekelijkse COVID-19 sterfgevallen (1985 sterfgevallen in week 15, 2020) werd waargenomen tijdens golf 1 (Figuur 2). De volgende golven hadden afnemende intensiteiten. Golf 2 accumuleerde de meeste COVID-19 doden door zijn lengte, ondanks de lagere piek (1461 doden tijdens week 45, 2020). Op gewestelijk niveau vielen ruwweg 50% van de COVID-19 doden in Vlaanderen, 40% in Wallonië en 10% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in elke golf, met uitzondering van golf 6. Tijdens golf 6 steeg het aandeel COVID-19 doden in Vlaanderen aanzienlijk (69,2%) in vergelijking met de vorige golven en daalde het in Wallonië (25,1%) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (5,7%).

4.1.2. COVID-19 ruwe sterftcijfers

In België was het COVID-19 ruwe sterftcijfer (CMR) het hoogst voor golf 2 (104 per 100.000 inwoners) vanwege de lengte, gevolgd door golf 1 (84 per 100.000 inwoners). Voor elke volgende golf daalde het cijfer en bereikte het zijn minimum in golf 7 (7 per 100.000 inwoners). Het verschil in CMR tussen golf 2 en 3 (29 per 100.000 inwoners) was aanzienlijk. Regionale analyses toonden aan dat de CMR het hoogst was in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (114 per 100.000 inwoners) voor golf 1, in Wallonië voor golf 2, 3, 4, 5 en 7; en in Vlaanderen voor golf 6 (16 per 100.000 inwoners). De regionale verschillen tijdens golf 5 en 7 waren klein.

4.1.3. COVID-19 direct gestandaardiseerde sterftcijfers

Het direct gestandaardiseerd sterftcijfer (dSMR) van COVID-19 was voor elke golf, behalve golven 2 en 6, het hoogst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waardoor de regionale rangorde dus verschilt met die van de CMR. We mogen niet vergeten dat de Brusselse bevolking jonger is dan de andere twee gewesten (13). De dSMR in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest daalde aanzienlijk in de loop van de golven, met een dSMR van 157 tot 9 per 100.000 inwoners van golf 1 tot golf 7. Voor golf 2 was het cijfer het hoogst in Wallonië en voor golf 6 was dit het hoogst in Vlaanderen. Voor Wallonië en Vlaanderen daalde de dSMR ook in de loop van de tijd, maar er werd een opleving waargenomen in golf 2 met een hogere dSMR (respectievelijk 137 per 100.000 inwoners en 86 per 100.000 inwoners). Het verschil in dSMR tussen golf 2 en 3 was aanzienlijk.

4.1.4. COVID-19 indirect gestandaardiseerde sterftcijfers

De analyse van de COVID-19 indirect gestandaardiseerde sterftcijfers (iSMR) van golf 1 toonde aan dat er in vergelijking met de Belgische bevolking er 86% extra COVID-19 sterfgevallen waren in de Brusselse bevolking, er 19% extra COVID-19 sterfgevallen waren in de Waalse bevolking, maar een tekort van 20% in de Vlaamse bevolking. Vlaanderen had altijd een iSMR onder 100%, behalve voor golf 6 met 10% extra COVID-19 sterfgevallen in vergelijking met de Belgische bevolking. Golf 6 was de enige golf waarbij de waarden voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (24% minder sterfgevallen dan verwacht) en Wallonië (16% minder sterfgevallen dan verwacht) lager waren dan 100%. Golf 3 had de hoogste waarden voor Wallonië, met 34% extra COVID-19 sterfgevallen. De regionale rangschikking is dezelfde als die van de dSMR.

4.1.5. COVID-19 case fatality ratio's

Voor alle regio's tezamen was de COVID-19 case fatality ratio (CFR) het hoogst tijdens golf 1 (11.31% - Figuur 26) en het hoogst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (14,2%), daarna daalde de waarde aanzienlijk in de loop van de tijd (Figuur 26). Regionale analyse toonde aan dat de CFR tijdens golf 2 hoger was in Vlaanderen (2,2%) en vervolgens het hoogst in Wallonië voor golf 3 tot en met 7. Vanaf golf 6 werd in alle regio's een lichte stijging van de CFR waargenomen, waarschijnlijk als gevolg van veranderingen in de teststrategie. Verschillen kunnen gedeeltelijk worden verklaard door vaccinatie/infectie geïnduceerde immuniteit, veranderingen in de testcapaciteit/-strategie, verschillende varianten, enz. Meer details in paragraaf 3.9.

4.2. MORTALITEITSINDICATOREN DOOR ALLE OORZAKEN

4.2.1. Alle oorzaken ruwe sterftcijfers

De CMR door alle oorzaken voor België varieerde per golf en was het hoogst voor golf 2 (522 per 100.000 inwoners), waarschijnlijk door de lengte en de intensiteit van deze golf. Op gewestelijk niveau was het cijfer altijd het hoogst in Wallonië en het laagst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Echter, sinds 2010 is het ruwe sterftcijfer door alle oorzaken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest altijd de laagste geweest, aangezien de bevolking in dit gewest jonger wordt (13). De dSMR door alle oorzaken, niet weergegeven in onderstaande tabellen, vertoonde gelijkaardige resultaten, met Wallonië met de hoogste waardes, behalve tijdens golf 1 waar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het hoogste cijfer registreerde. De dSMR door alle oorzaken in Vlaanderen was consequent het laagst, behalve tijdens golf 6 waar de cijfers voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Vlaanderen gelijk waren.

4.2.2. Oversterfte

De oversterfte was het hoogst tijdens golf 1, met 8410 extra sterfgevallen (26,6% oversterfte), en vooral in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (1379 extra sterfgevallen, 57,2%), waar het percentage oversterfte meer dan twee keer zo hoog was in vergelijking met Vlaanderen en Wallonië. Het aantal extra sterfgevallen voor golf 1 was ruwweg vergelijkbaar met die veroorzaakt door COVID-19, verkregen via epidemiologische surveillance.

Het percentage oversterfte was relatief hoog in alle regio's tijdens de eerste twee golven en daalde daarna drastisch. Er was een ondersterfte in Vlaanderen in golf 3, wat een oogsteffect suggereert. Een opleving van de oversterfte werd waargenomen in golf 4, die samenviel met de wintermaanden. Tijdens golf 6 was de oversterfte (%) relatief laag, maar het is opmerkelijk dat Vlaanderen, in tegenstelling tot de andere golven, de hoogste oversterfte had (6,8% - 1111 extra sterfgevallen).

Sommige onderzoekers toonden aan dat niet-COVID-19 mortaliteit drastisch verminderde met de lockdown maatregelen. Door *social distancing* en andere strenge beperkingen was er bijvoorbeeld een verminderde incidentie van griep, minder luchtvervuiling (14), sterfteverplaatsing (vooral in hogere leeftijdsgroepen), en andere. Sterfteverplaatsing verwijst naar mensen die eerder stierven aan COVID-19 in plaats van aan een andere oorzaak (15). Houd er echter rekening mee dat deze verlaging van niet-COVID-19 mortaliteit geen echte verlaging is, omdat sommige diagnoses werden vertraagd of gemist vanwege de lockdownbeperkingen.

4.2.3. Doden door COVID-19

Tijdens golf 1 werden 24,2% van alle sterfgevallen veroorzaakt door COVID-19, waarmee het een belangrijke doodsoorzaak was voor deze periode. Dit aandeel bleef hoog tijdens golf 2 (20.0%), daalde met meer dan de helft in golf 3 (8.4%) en daalde tot 2.8% in golf 7.

Tabel 13 Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 1 (maart 2020 tot juni 2020)

Golf 1 (1/03/2020 tot 21/06/2020, week 10 2020 tot week 25 2021)									
Regio	Aantal COVID-19 doden	COVID-19 CMR (/100.000)	COVID-19 dSMR (/100.000)	COVID-19 iSMR (%)	COVID-19 CFR (%)	Alle oorzaken CMR (/100.000)	Oversterfte (%)	Aantal extra sterfgevallen	Doden door COVID-19 (%)
BXL	1390	114	157	186	14,23	311	57,2	1379	36,7
WAL	3456	95	100	119	10,28	376	28,2	3016	25,2
VLA	4836	73	67	80	11,36	338	22,1	4055	21,6
BEL	9682	84	-	-	11,31	348	26,6	8410	24,2

CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, CFR: case-fatality ratio.

Tabel 14 Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 2 (augustus 2020 tot februari 2021)

Golf 2 (31/08/2020 tot 14/02/2021, week 36 2020 tot week 6 2021)									
Regio	Aantal COVID-19 doden	COVID-19 CMR (/100.000)	COVID-19 dSMR (/100.000)	COVID-19 iSMR (%)	COVID-19 CFR (%)	Alle oorzaken CMR (/100.000)	Oversterfte (%)	Aantal extra sterfgevallen	Doden door COVID-19 (%)
BXL	1048	86	120	116	1,25	388	22,5	870	22,2
WAL	4710	129	137	132	1,66	601	27,1	4673	21,5
VLA	6230	94	86	83	2,19	501	13,4	3928	18,7
BEL	11.988	104	-	-	1,84	522	18,3	9306	20,0

CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, CFR: case-fatality ratio.

Tabel 15 Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 3 (februari 2021 tot juni 2021)

Golf 3 (15/02/2021 tot 27/06/2021, week 7 tot week 25 2021)									
Regio	Aantal COVID-19 doden	COVID-19 CMR (/100.000)	COVID-19 dSMR (/100.000)	COVID-19 iSMR (%)	COVID-19 CFR (%)	Alle oorzaken CMR (/100.000)	Oversterfte (%)	Aantal extra sterfgevallen	Doden door COVID-19 (%)
BXL	416	34	48	166	0,95	258	6,1	180	13,2
WAL	1344	37	38	134	1,03	379	5,0	657	9,7
VLA	1561	23	22	76	0,74	338	-1,4	-326	6,9
BEL	3321	29	-	-	0,87	343	0,8	300	8,4

CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, CFR: case-fatality ratio.

Tabel 16 Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 4 (oktober 2021 tot december 2021)

Golf 4 (04/10/2021 tot 26/12/2021, week 40 tot week 51 2021)									
Regio	Aantal COVID-19 doden	COVID-19 CMR (/100.000)	COVID-19 dSMR (/100.000)	COVID-19 iSMR (%)	COVID-19 CFR (%)	Alle oorzaken CMR (/100.000)	Oversterfte (%)	Aantal extra sterfgevallen	Doden door COVID-19 (%)
BXL	260	21	29	137	0,36	179	16,1	304	11,9
WAL	932	26	27	124	0,42	272	17,0	1450	9,4
VLA	1298	19	18	84	0,27	245	13,5	1955	7,9
BEL	2490	22	-	-	0,32	247	14,0	3513	8,7

CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, CFR: case-fatality ratio.

Tabel 17 Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 5 (december 2021 tot februari 2022)

Golf 5 (27/12/2021 tot 27/02/2022, week 52 2021 tot week 8 2022)									
Regio	Aantal COVID-19 doden	COVID-19 CMR (/100.000)	COVID-19 dSMR (/100.000)	COVID-19 iSMR (%)	COVID-19 CFR (%)	Alle oorzaken CMR (/100.000)	Oversterfte (%)	Aantal extra sterfgevallen	Doden door COVID-19 (%)
BXL	201	16	23	139	0,10	139	10,2	158	11,8
WAL	672	18	19	117	0,14	204	5,4	378	9,0
VLA	1039	16	14	87	0,12	186	3,0	358	8,3
BEL	1912	16	-	-	0,12	187	3,7	771	8,8

CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, CFR: case-fatality ratio.

Tabel 18 Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 6 (februari 2022 tot mei 2022)

Golf 6 (28/02/2022 tot 29/05/2022, week 9 tot week 21 2022)									
Regio	Aantal COVID-19 doden	COVID-19 CMR (/100.000)	COVID-19 dSMR (/100.000)	COVID-19 iSMR (%)	COVID-19 CFR (%)	Alle oorzaken CMR (/100.000)	Oversterfte (%)	Aantal extra sterfgevallen	Doden door COVID-19 (%)
BXL	89	7	10	76	0,21	173	1,7	35	4,2
WAL	392	11	11	84	0,28	273	4,9	465	3,9
VLA	1082	16	15	110	0,21	258	6,8	1111	6,3
BEL	1563	13	-	-	0,23	254	5,0	1407	5,3

CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, CFR: case-fatality ratio.

Tabel 19 Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 7 (mei 2022 tot september 2022)

Golf 7 (30/05/2022 tot 11/09/2022, week 22 tot week 36 2022)									
Regio	Aantal COVID-19 doden	COVID-19 CMR (/100.000)	COVID-19 dSMR (/100.000)	COVID-19 iSMR (%)	COVID-19 CFR (%)	Alle oorzaken CMR (/100.000)	Oversterfte (%)	Aantal extra sterfgevallen	Doden door COVID-19 (%)
BXL	79	6	9	123	0,21	182	5,6	118	3,5
WAL	306	8	9	119	0,31	287	9,2	891	2,9
VLA	474	7	7	88	0,19	259	7,4	1194	2,7
BEL	859	7	-	-	0,23	260	7,1	2007	2,8

CMR: COVID-19 ruw sterftcijfer, dSMR: COVID-19 direct gestandaardiseerd sterftcijfer, iSMR: COVID-19 indirect gestandaardiseerd sterftcijfer, CFR: case-fatality ratio.

5. CONCLUSIE

Tijdens de COVID-19 epidemie bestond de uitdaging voor België erin een ad hoc epidemiologische surveillance voor COVID-19 mortaliteit op te zetten. Op basis van onze drie jaar ervaring met deze surveillance willen we het belang benadrukken van het snel opzetten van surveillance op de drie belangrijkste plaatsen van overlijden (in ziekenhuizen, rusthuizen en thuis) en van het opnemen van de verschillende gevalsdefinities van de ziekte in de vragenlijsten. Dit stelde ons in staat om het significante effect van COVID-19 bij woonzorgcentrum bewoners te observeren en om cijfers te verkrijgen die de situatie nauwkeurig weergaven met betrekking tot het monitoren van oversterfte door alle oorzaken. Twee andere belangrijke punten waren de flexibiliteit van de vragenlijsten, waardoor we de variabelen konden aanpassen aan de kenmerken van de epidemie (bijvoorbeeld door radiologisch bevestigde gevallen toe te voegen of door ons te richten op woonzorgcentrum bewoners in het ziekenhuis), en het verzamelen van individuele gegevens om een nauwkeurig epidemiologisch profiel op te stellen en de kwaliteit van de gegevens te verbeteren (identificatie van duplicaten en andere codeerfouten).

De COVID-19 epidemie had een grote invloed op de mortaliteitscurve in België, voornamelijk voor het jaar 2020, waardoor de eerste twee golven van de COVID-19 epidemie ontegensprekelijk als grote fatale gebeurtenissen werden geclassificeerd. In België was de oversterfte als gevolg van COVID-19-golven in 2021 sterk gedaald ten opzichte van 2020, in tegenstelling tot andere landen die in 2021 hogere relatieve oversterfte cijfers lieten zien dan in 2020 (16).

Mortaliteitsindicatoren evolueerden verschillend in verschillende regio's, golven en het socio-demografische profiel van de overledenen. Dit biedt mogelijkheden voor toekomstig onderzoek om de onderliggende oorzaken te begrijpen.

6. REFERENTIES

1. Peeters I, Vermeulen M, Bustos Sierra N, Renard F, Van der Heyden J, Scohy A, et al. Surveillance of COVID-19 mortality in België, epidemiology and methodology during 1st and 2nd wave (March 2020 - 14 February 2021). Brussel: Sciensano; 2021 Sep.
2. Raveendran AV, Jayadevan R, Sashidharan S. Long COVID: An overview. *Diabetes & Metabolic Syndrome: Clinical Research & Reviews*. 2021 May 1;15(3):869–75.
3. Van Goethem N, Vilain A, Wyndham-Thomas C, Deblonde J, Bossuyt N, Lernout T, et al. Rapid establishment of a national surveillance of COVID-19 hospitalizations in Belgium. *Archives of Public Health*. 2020 Nov 18;78(1):121.
4. Callies M, Int Panis L, Dequeker S, Latour K, Gonzalez J, Vandael E. Surveillance in woonzorgcentra. Brussel, België: Sciensano; 2021; 39p. Available from: https://covid-19.sciensano.be/sites/default/files/Covid19/COVID-19_Surveillance_WZC.pdf
5. Renard F, Scohy A, Heyden JV der, Peeters I, Dequeker S, Vandael E, et al. Establishing an ad hoc COVID-19 mortality surveillance during the first epidemic wave in Belgium, 1 March to 21 June 2020. *Eurosurveillance*. 2021 Dec 2;26(48):2001402.
6. R Core Team (2020). — European Environment Agency [Internet]. [cited 2022 Nov 22]. Available from: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/oxygen-consuming-substances-in-rivers/r-development-core-team-2006>
7. WHO European health information at your fingertips. [Internet]. [cited 2021 Feb 4]. Available from: https://gateway.euro.who.int/en/indicators/hfa_490-5100-nursing-and-elderly-home-beds-per-100-000/
8. For a Healthy Belgium. Care for the elderly [Internet]. For a Healthy Belgium. 2022 [cited 2023 Feb 2]. Available from: <https://www.healthyBelgië.be/en/health-system-performance-assessment/specific-domains/care-for-the-elderly>
9. Estimating mortality from COVID-19: Scientific brief, 4 August 2020 [Internet]. [cited 2022 Feb 23]. Available from: <https://www.who.int/publications-detail-redirect/WHO-2019-nCoV-Sci-Brief-Mortality-2020.1>
10. Molenberghs G, Faes C, Verbeeck J, Deboosere P, Abrams S, Willem L, et al. COVID-19 mortality, excess mortality, deaths per million and infection fatality ratio, Belgium, 9 March 2020 to 28 June 2020. *Eurosurveillance*. 2022 Feb 17;27(7):2002060.
11. Green MS, Nitzan D, Schwartz N, Niv Y, Peer V. Sex differences in the case-fatality rates for COVID-19—A comparison of the age-related differences and consistency over seven countries. *PLOS ONE*. 2021 Apr 29;16(4):e0250523.
12. Liu J, Wei H, He D. Differences in case-fatality-rate of emerging SARS-CoV-2 variants. *Public Health in Practice*. 2023 Jun 1;5:100350.
13. Mortality [Internet]. www.vlaanderen.be. [cited 2023 Feb 2]. Available from: <https://www.vlaanderen.be/en/statistics-Vlaanderen/population/mortality>
14. Chen K, Wang M, Huang C, Kinney PL, Anastas PT. Air pollution reduction and mortality benefit during the COVID-19 outbreak in China. *The Lancet Planetary Health*. 2020 Jun 1;4(6):e210–2.
15. Excess mortality and mortality displacement in England and Wales - Office for National Statistics [Internet]. [cited 2023 Feb 2]. Available from: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/deaths/articles/excessmortalityandmortalitydisplacementinenglandandwales/2020tomid2021>
16. WHO. Global excess deaths associated with COVID-19 (modelled estimates) [Internet]. Available from: <https://www.who.int/data/sets/global-excess-deaths-associated-with-covid-19-modelled-estimates>

7. LIJST VAN TABELLEN

<i>Tabel 1</i>	<i>Datum van COVID-19 epidemiegolven in België, 2020-2022</i>	8
<i>Tabel 2</i>	<i>Aantal COVID-19 overlijdens in België, per regio van verblijf en golf, maart 2020 – 11 september 2022</i>	12
<i>Tabel 3</i>	<i>COVID-19 sterftcijfers (ruw en gestandaardiseerd) in België per regio van verblijf en golf, maart 2020 – 11 september 2022</i>	26
<i>Tabel 4</i>	<i>COVID-19 sterftcijfers (ruw en gestandaardiseerd) in België per regio van verblijf en jaar, maart 2020 – 11 september 2022</i>	27
<i>Tabel 5</i>	<i>COVID-19 sterftcijfers in België per provincie van verblijf en golf, maart 2020 – 11 september 2022</i>	29
<i>Tabel 6</i>	<i>COVID-19 sterftcijfers in België per provincie van verblijf en jaar, maart 2020 – 11 september 2022</i>	32
<i>Tabel 7</i>	<i>COVID-19 CMR per 100.000 inwoners voor WZC bewoners (alle leeftijden) en niet-WZC bewoners (65 jaar en ouder), per regio en provincie, per golf, maart 2020 – 11 september 2022</i>	35
<i>Tabel 8</i>	<i>COVID-19 CMR per 100.000 inwoners voor WZC bewoners (alle leeftijden) en niet-WZC bewoners (65 jaar en ouder), per regio en provincie, per jaar, maart 2020 – 11 september 2022</i>	39
<i>Tabel 9</i>	<i>COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, België, maart 2020 – 11 september 2022</i>	42
<i>Tabel 10</i>	<i>Leeftijdsspecifieke M:F COVID-19 CFRs, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per leeftijdsgroep en golf, België, maart 2020 – 11 september 2022</i>	42
<i>Tabel 11</i>	<i>COVID-19 CFR (%), labo bevestigde gevallen en labo bevestigde overlijdens, per regio van verblijf, België, maart 2020 – 11 september 2022</i>	44
<i>Tabel 12</i>	<i>COVID-19 CFR (%), labo bevestigde gevallen en labo bevestigde overlijdens, per provincie van verblijf, België, maart 2020 – 11 september 2022</i>	44
<i>Tabel 13</i>	<i>Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 1 (maart 2020 tot juni 2020)</i>	48
<i>Tabel 14</i>	<i>Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 2 (augustus 2020 tot februari 2021)</i>	48
<i>Tabel 15</i>	<i>Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 3 (februari 2021 tot juni 2021)</i>	49
<i>Tabel 16</i>	<i>Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 4 (oktober 2021 tot december 2021)</i>	49
<i>Tabel 17</i>	<i>Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 5 (december 2021 tot februari 2022)</i>	49
<i>Tabel 18</i>	<i>Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 6 (februari 2022 tot mei 2022)</i>	50
<i>Tabel 19</i>	<i>Mortaliteitsindicatoren voor COVID-19 en voor sterfte door alle oorzaken in België en per regio van verblijf, tijdens golf 7 (mei 2022 tot 11 september 2022)</i>	50

8. LIJST VAN FIGUREN

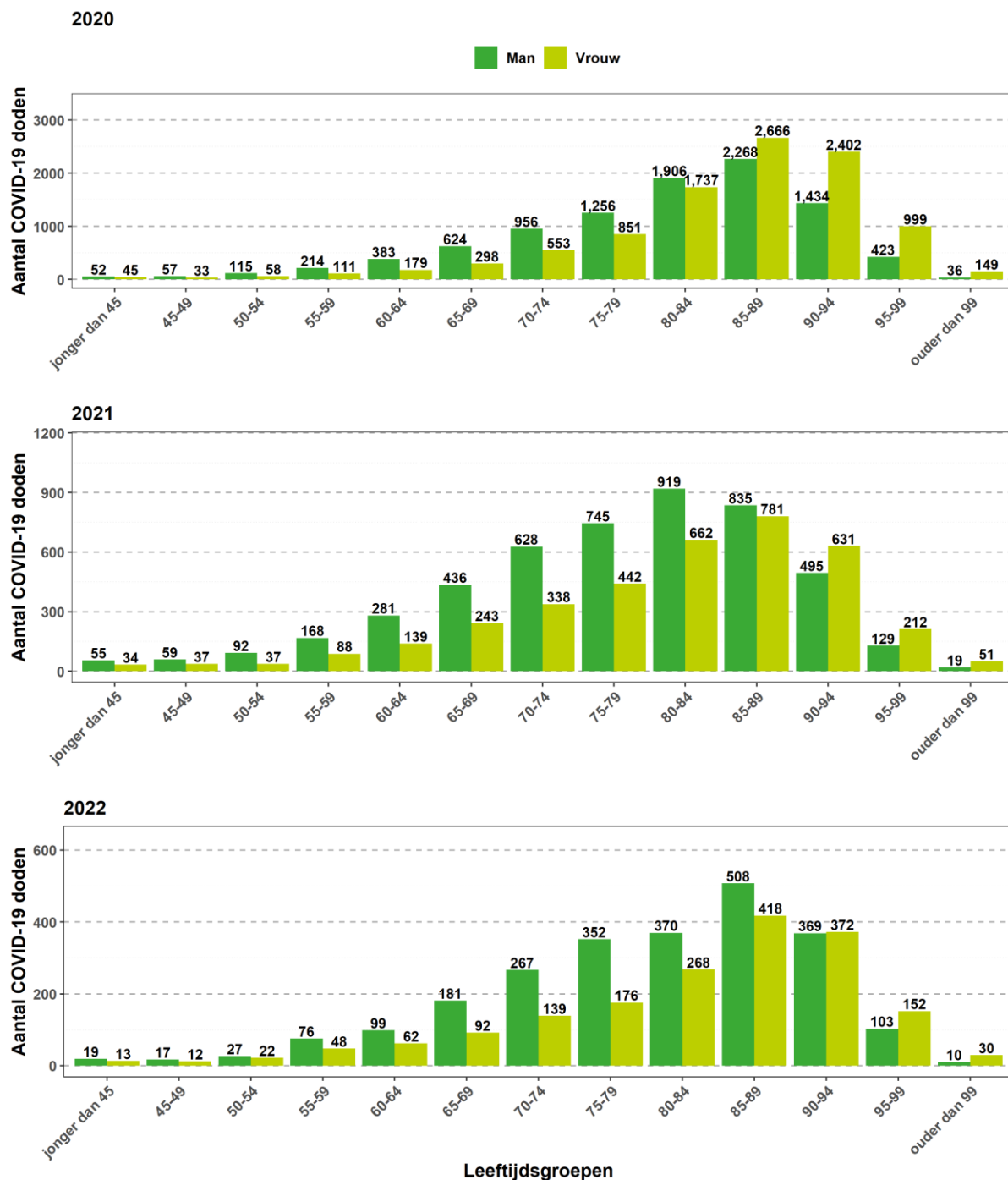
<i>Figuur 1.</i> Aantal COVID-19 doden in België per datum van overlijden en datum van publicatie, maart 2020 - 11 september 2022	11
<i>Figuur 2.</i> Aantal COVID-19 overlijdens in België per week en regio van verblijf, maart 2020 – 11 september 2022	12
<i>Figuur 3.</i> COVID-19 overlijdens in België volgens geslacht en golf, maart 2020 – 11 september 2022.....	13
<i>Figuur 4.</i> Aantal COVID-19 overlijdens in België per leeftijdsgroep, maart 2020 - 11 september 2022	14
<i>Figuur 5.</i> Aantal COVID-19 overlijdens in België per leeftijdsgroep en geslacht, maart 2020 - 11 september 2022	14
<i>Figuur 6.</i> COVID-19 overlijdens in België volgens leeftijdsgroep en golf, maart 2020 – 11 september 2022.....	14
<i>Figuur 7.</i> Leeftijdspiramide van de Belgische bevolking (in %) 1 januari 2020.....	15
<i>Figuur 8.</i> Belgische populatie die gestorven is ten gevolge van COVID-19 (in %) per leeftijdsgroep en geslacht, maart 2020 – 31 december 2020	15
<i>Figuur 9.</i> Leeftijdspiramide van de Belgische bevolking (in %) 1 januari 2021.....	16
<i>Figuur 10.</i> Belgische populatie die gestorven is ten gevolge van COVID-19 (in %) per leeftijdsgroep en geslacht, januari 2021 – december 2021.....	16
<i>Figuur 11.</i> Leeftijdspiramide van de Belgische bevolking (in %) 1 januari 2022.....	16
<i>Figuur 12.</i> Belgische populatie die gestorven is ten gevolge van COVID-19 (in %) per leeftijdsgroep en geslacht, januari 2022 – 11 september 2022.....	16
<i>Figuur 13.</i> COVID-19 overlijdens in België per plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022	17
<i>Figuur 14.</i> COVID-19 overlijdens in België per plaats van overlijden en per jaar, maart 2020 – 11 september 2022	17
<i>Figuur 15.</i> COVID-19 overlijdens in België volgens gevalsclassificatie en golf, maart 2020 – 11 september 2022	18
<i>Figuur 16.</i> Evolutie van COVID-19 overlijdens in België volgens gevalsclassificatie, maart 2020 – 11 september 2022	19
<i>Figuur 17.</i> COVID-19 overlijdens in België volgens gevalsclassificatie en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	20
<i>Figuur 18.</i> COVID-19 overlijdens in België volgens profiel en golf, maart 2020 – 11 september 2022	21
<i>Figuur 19.</i> COVID-19 overlijdens in België volgens profiel en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	21
<i>Figuur 20.</i> Evolutie van COVID-19 overlijdens in België volgens profiel, maart 2020 – 11 september 2022	22
<i>Figuur 21.</i> COVID-19 overlijdens bij bewoners van WZC volgens plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022	23
<i>Figuur 22.</i> COVID-19 overlijdens bij bewoners van WZC volgens plaats van overlijden en per jaar, maart 2020 – 11 september 2022	23
<i>Figuur 23.</i> Evolutie van COVID-19 overlijdens in België bij bewoners van WZC volgens plaats van overlijden, maart 2020 – 11 september 2022	24
<i>Figuur 24.</i> COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per leeftijdsgroep, voor mannen (links) en vrouwen (rechts), België, maart 2020 – 11 september 2022	41
<i>Figuur 25.</i> COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per leeftijdsgroep, per golf, voor mannen (links) en vrouwen (rechts), België, maart 2020 – 11 september 2022	43
<i>Figuur 26.</i> COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per golf, voor mannen (links) en vrouwen (rechts), België, maart 2020 – 11 september 2022.....	43

<i>Figuur A1.</i>	COVID-19 overlijdens per leeftijdsgroep en geslacht, België, maart 2020 – 11 september 2022.....	56
<i>Figuur A2.</i>	COVID-19 overlijdens in Vlaanderen per plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022	57
<i>Figuur A3.</i>	COVID-19 overlijdens in Vlaanderen per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	57
<i>Figuur A4.</i>	COVID-19 overlijdens in Wallonië per plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022	58
<i>Figuur A5.</i>	COVID-19 overlijdens in Wallonië per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	58
<i>Figuur A6.</i>	COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022	59
<i>Figuur A7.</i>	COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	59
<i>Figuur A8.</i>	COVID-19 overlijdens in Vlaanderen per gevalsclassificatie en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	60
<i>Figuur A9.</i>	COVID-19 overlijdens in Wallonië per gevalsclassificatie en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	60
<i>Figuur A10.</i>	COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per gevalsclassificatie en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	61
<i>Figuur A11.</i>	Evolutie van COVID-19 doden in Vlaanderen per gevalsclassificatie, maart 2020 - 11 september 2022	62
<i>Figuur A12.</i>	Evolutie van COVID-19 doden in Wallonië per gevalsclassificatie, maart 2020 - 11 september 2022	63
<i>Figuur A13.</i>	Evolutie van COVID-19 doden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per gevalsclassificatie, maart 2020 - september 2022	64
<i>Figuur A14.</i>	COVID-19 overlijdens in Vlaanderen volgens profiel per jaar, maart 2020 – 11 september 2022	65
<i>Figuur A15.</i>	COVID-19 overlijdens in Wallonië volgens profiel per jaar, maart 2020 – 11 september 2022.....	65
<i>Figuur A16.</i>	COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens profiel per jaar, maart 2020 – 11 september 2022	66
<i>Figuur A17.</i>	Evolutie van COVID-19 overlijdens in Vlaanderen volgens profiel, maart 2020 – 11 september 2022	67
<i>Figuur A18.</i>	Evolutie van COVID-19 overlijdens in Wallonië volgens profiel, maart 2020 – 11 september 2022	68
<i>Figuur A19.</i>	Evolutie van COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens profiel, maart 2020 – 11 september 2022	69
<i>Figuur A20.</i>	COVID-19 overlijdens onder WZC bewoners in Vlaanderen, per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	70
<i>Figuur A21.</i>	COVID-19 overlijdens onder WZC bewoners in Wallonië, per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	70
<i>Figuur A22.</i>	COVID-19 overlijdens onder WZC bewoners in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022	71
<i>Figuur A23.</i>	Evolutie van COVID-19 overlijdens in Vlaanderen bij WZC bewoners, maart 2020 – 11 september 2022	72
<i>Figuur A24.</i>	Evolutie van COVID-19 overlijdens in Wallonië bij WZC bewoners, maart 2020 – 11 september 2022	73
<i>Figuur A25.</i>	Evolutie van COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij WZC bewoners, maart 2020 – 11 september 2022	74
<i>Figuur A26.</i>	COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per regio van verblijf en golf met en zonder golf 1, België, maart 2020 – 11 september 2022 ..	75
<i>Figuur A27.</i>	COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per provincie van verblijf en golf met en zonder golf 1, België, maart 2020 – 11 september 2022	76

9. ADDENDUM

9.1. JAARLIJKSE ANALYSE PER LEEFTIJDGROEP EN GESLACHT

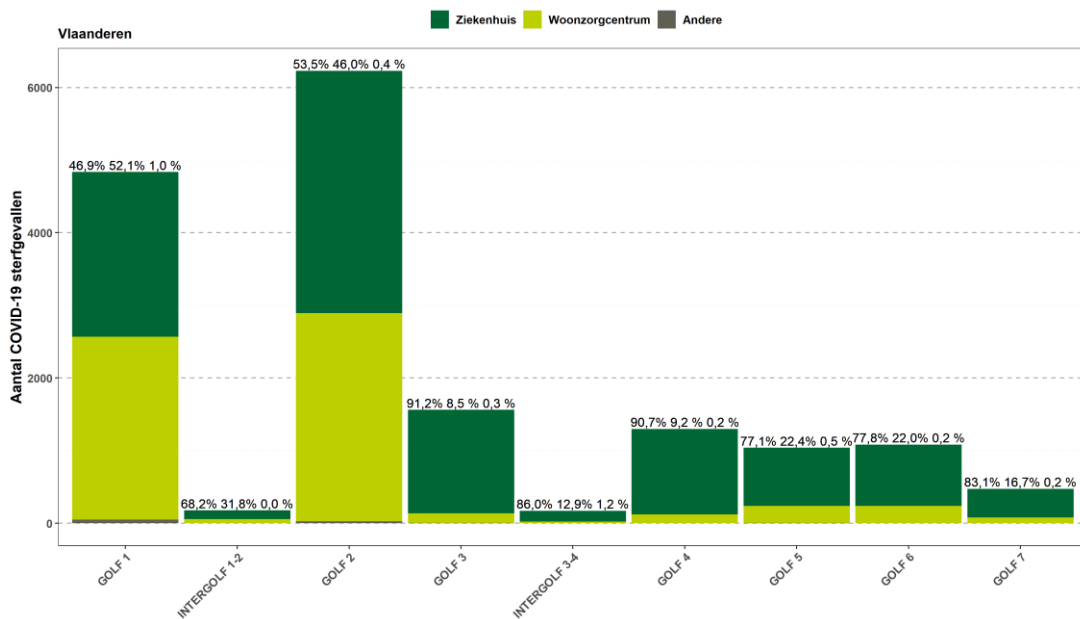
Figuur A1. COVID-19 overlijdens per leeftijdsgroep en geslacht, België, maart 2020 – 11 september 2022

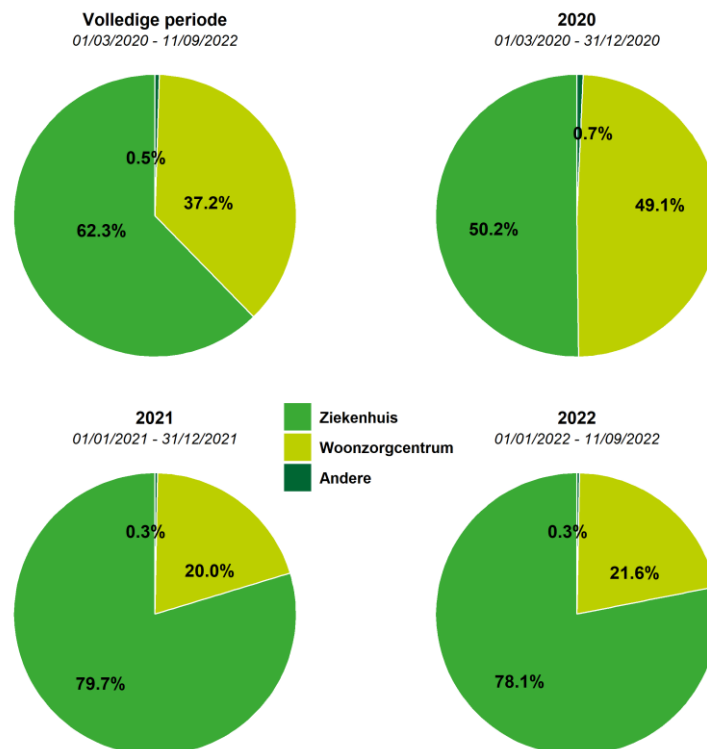
9.2. REGIONALE ANALYSE PER PLAATS VAN OVERLIJDEN

Figuur A2. COVID-19 overlijdens in Vlaanderen per plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022

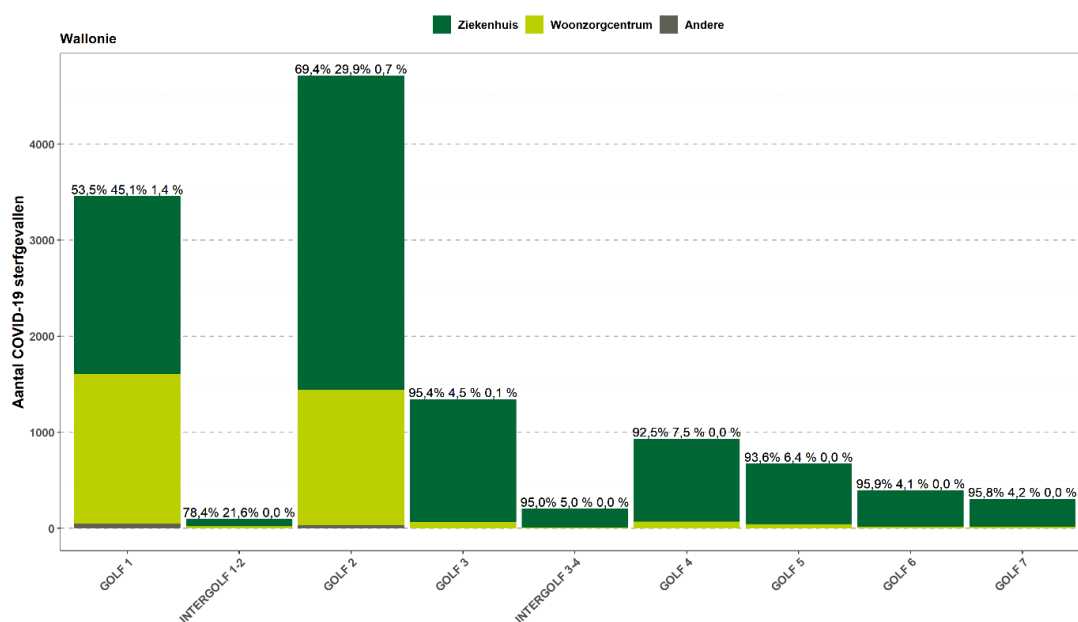

Noteer: Percentages zijn respectievelijk overlijdens in ziekenhuis, woonzorgcentrum of op andere plaatsen.

Figuur A3. COVID-19 overlijdens in Vlaanderen per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

Figuur A4. COVID-19 overlijdens in Wallonië per plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022

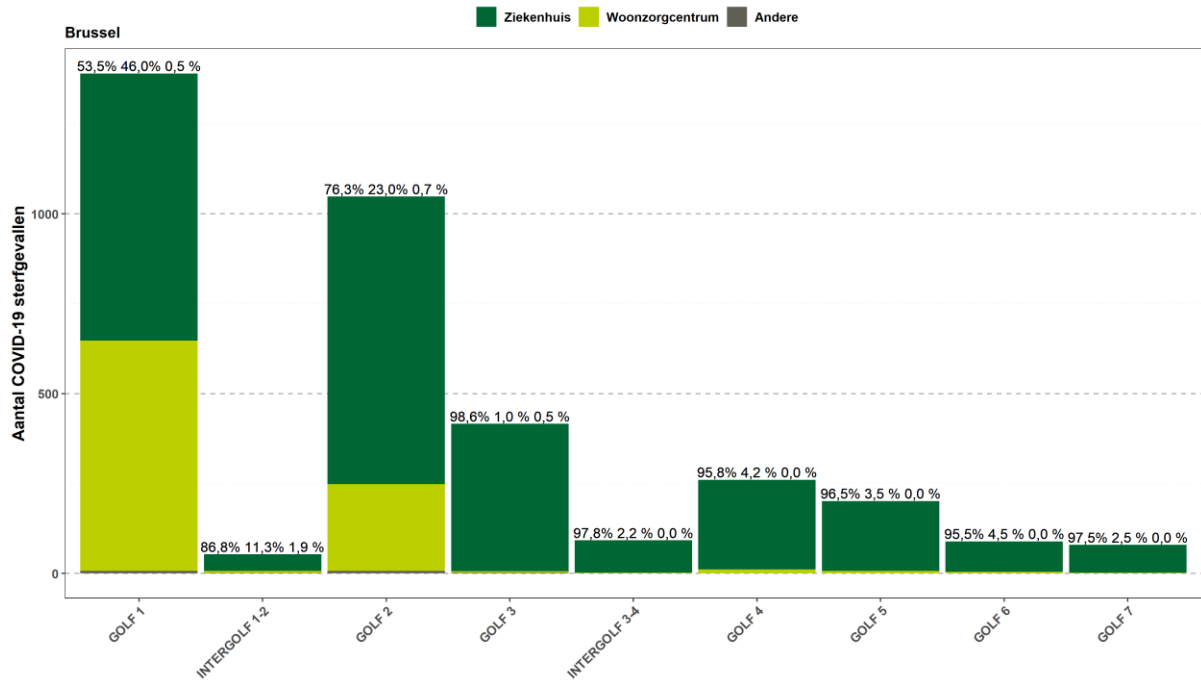

Noteer: Percentages zijn respectievelijk overlijdens in ziekenhuis, woonzorgcentrum of op andere plaatsen.

Figuur A5. COVID-19 overlijdens in Wallonië per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

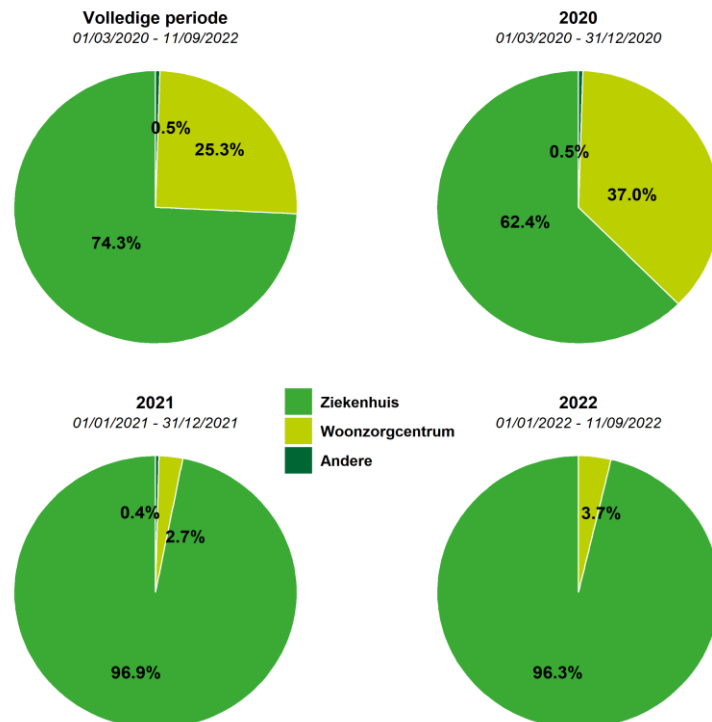

Figuur A6. COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per plaats van overlijden en golf, maart 2020 – 11 september 2022

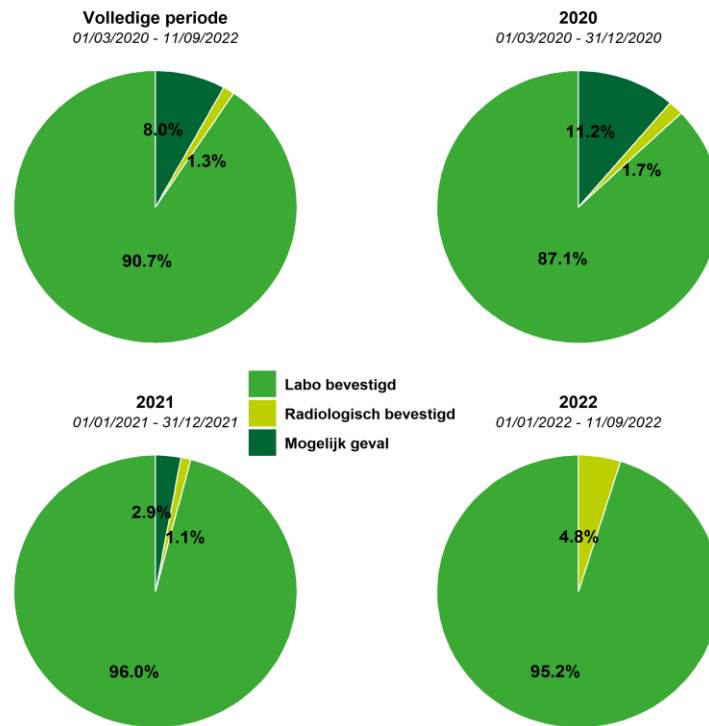
Noteer: Percentages zijn respectievelijk overlijdens in ziekenhuis, woonzorgcentrum of op andere plaatsen.

Figuur A7. COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

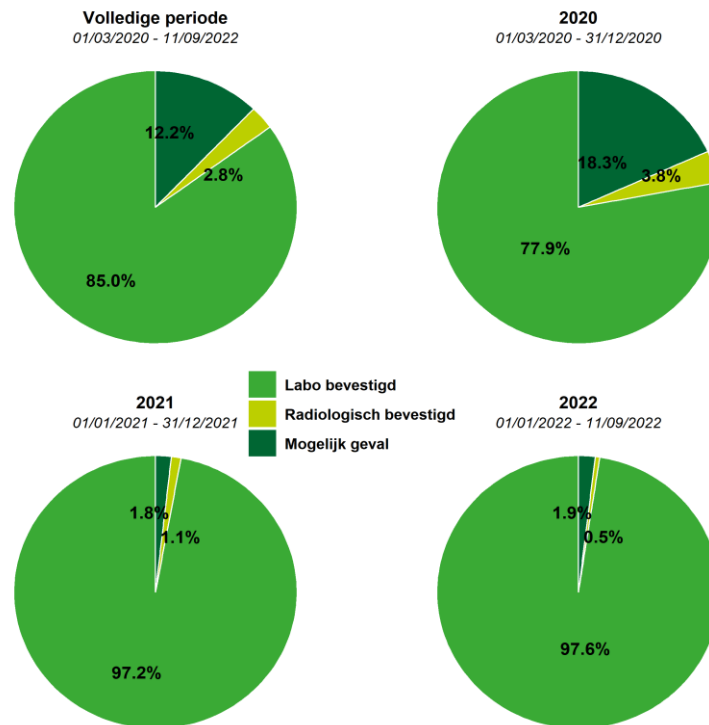

9.3. REGIONALE ANALYSE PER GEVALSCLASSIFICATIE

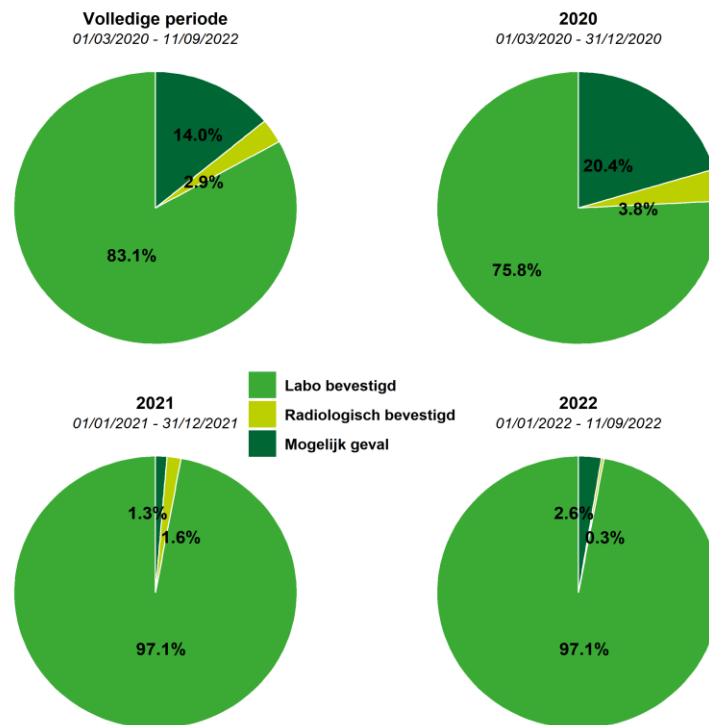
Figuur A8. COVID-19 overlijdens in Vlaanderen per gevalsclassificatie en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

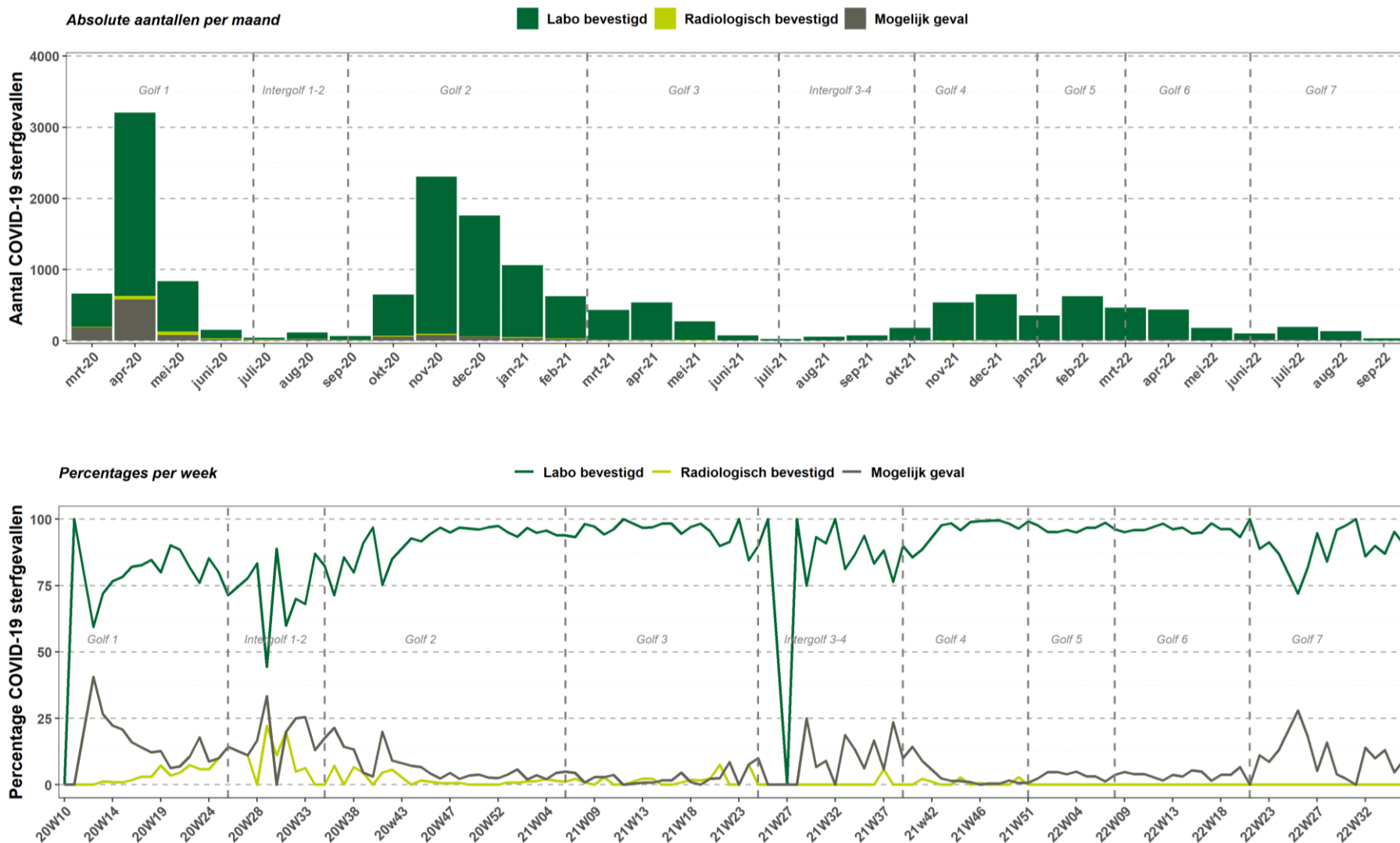
Figuur A9. COVID-19 overlijdens in Wallonië per gevalsclassificatie en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

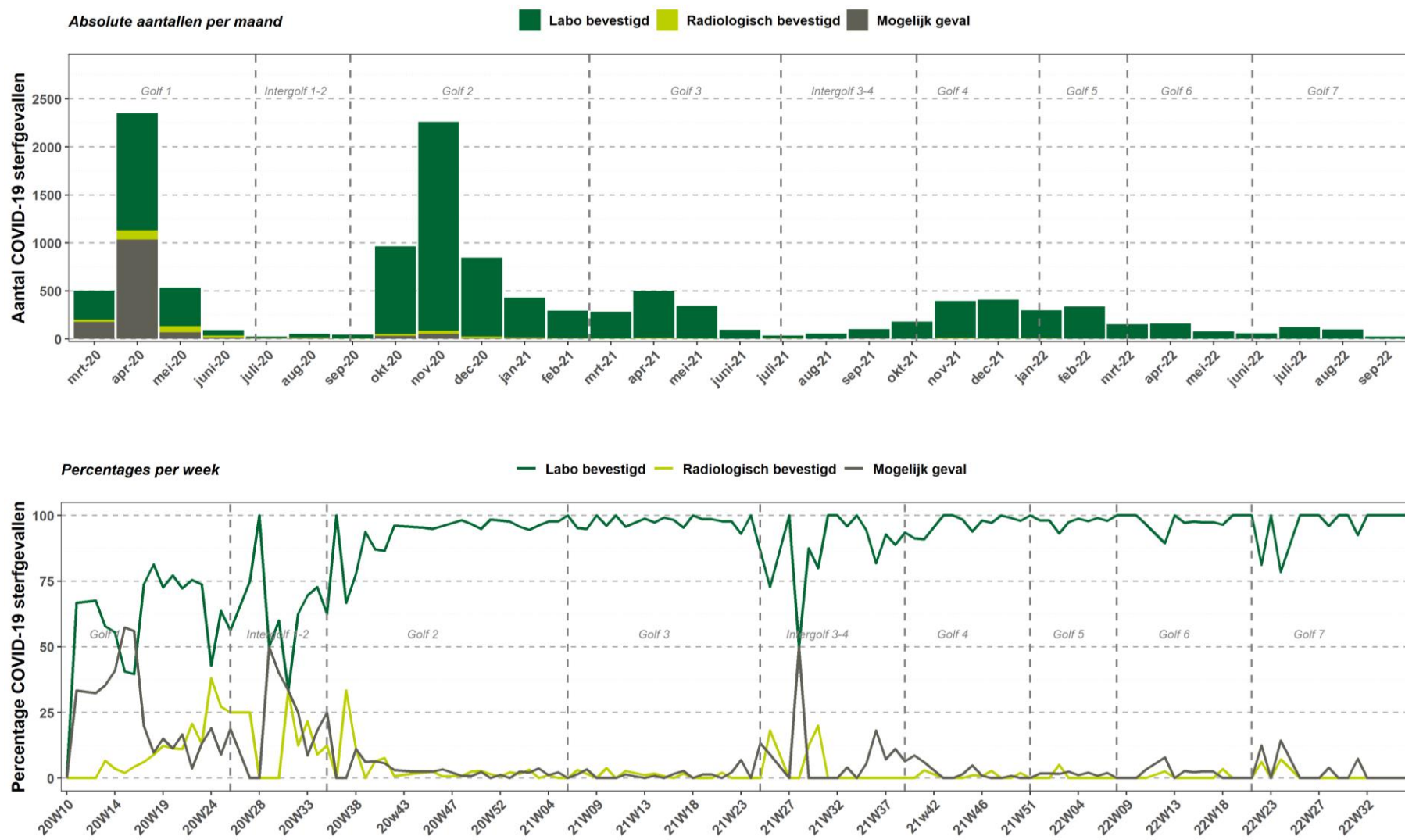
Figuur A10. COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per gevalscategorie en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

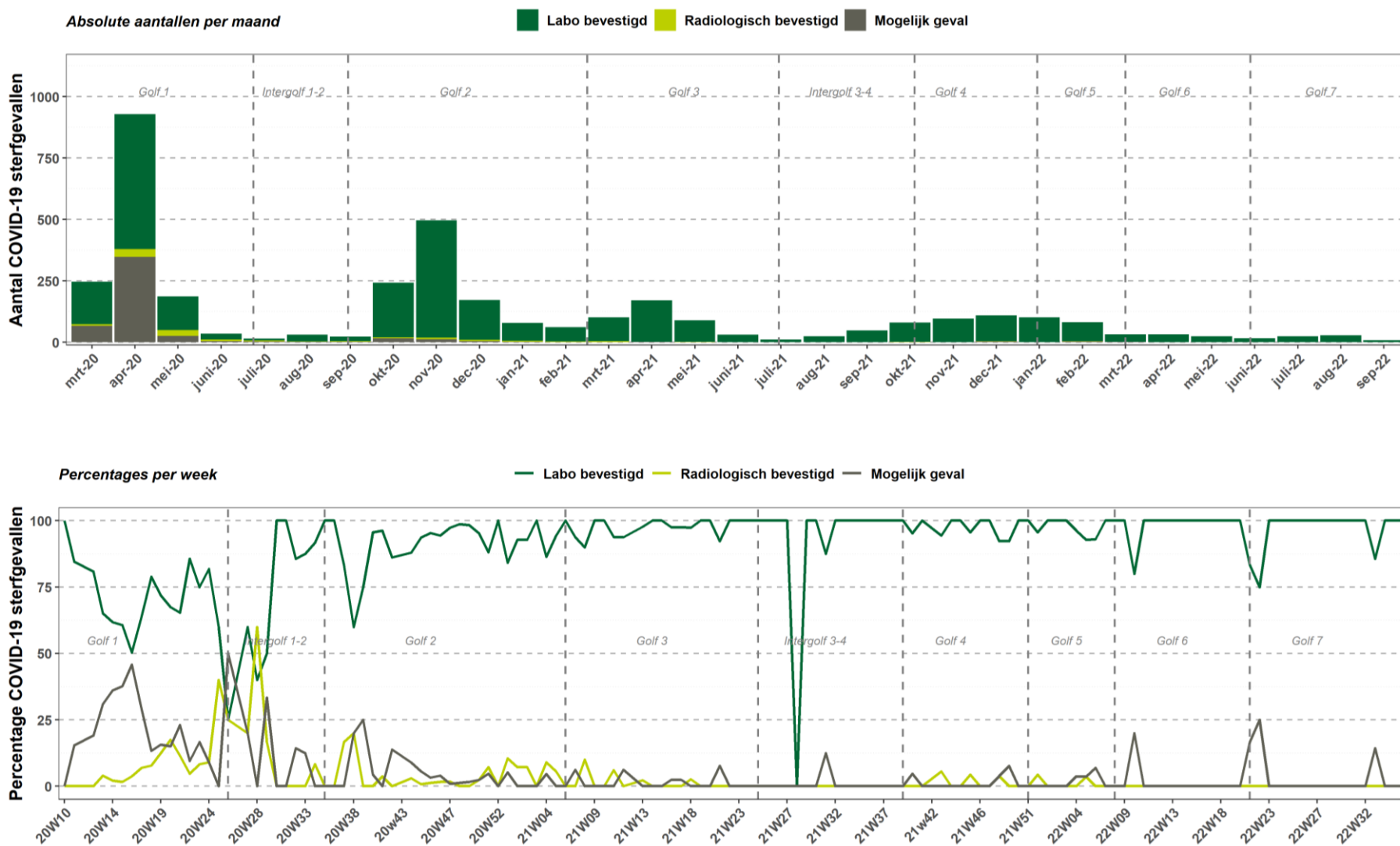
Figuur A11. Evolutie van COVID-19 doden in Vlaanderen per gevalsclassificatie, maart 2020 – 11 september 2022

Figuur A12. Evolutie van COVID-19 doden in Wallonië per gevalsclassificatie, maart 2020 – 11 september 2022

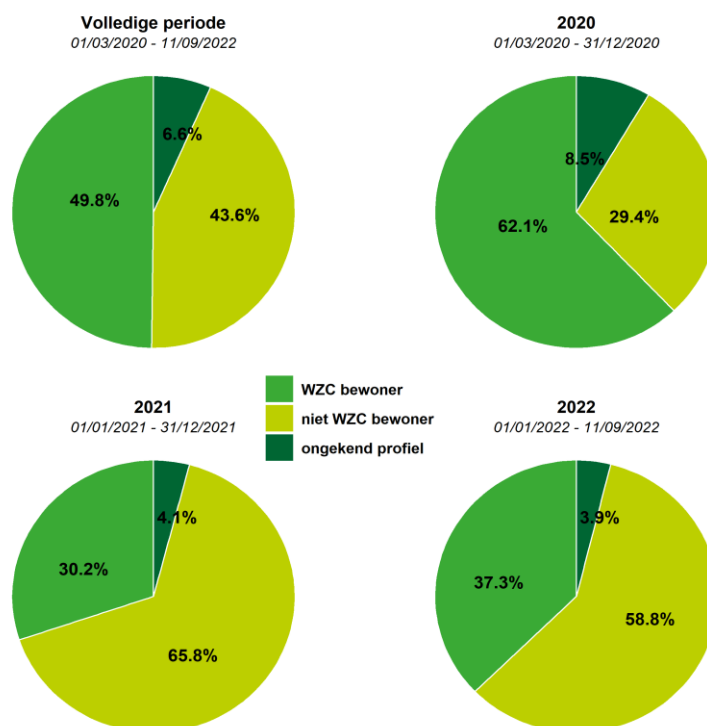
Figuur A13. Evolutie van COVID-19 doden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per gevalsclassificatie, maart 2020 – 11 september 2022

9.4. REGIONALE ANALYSE PER PROFIEL

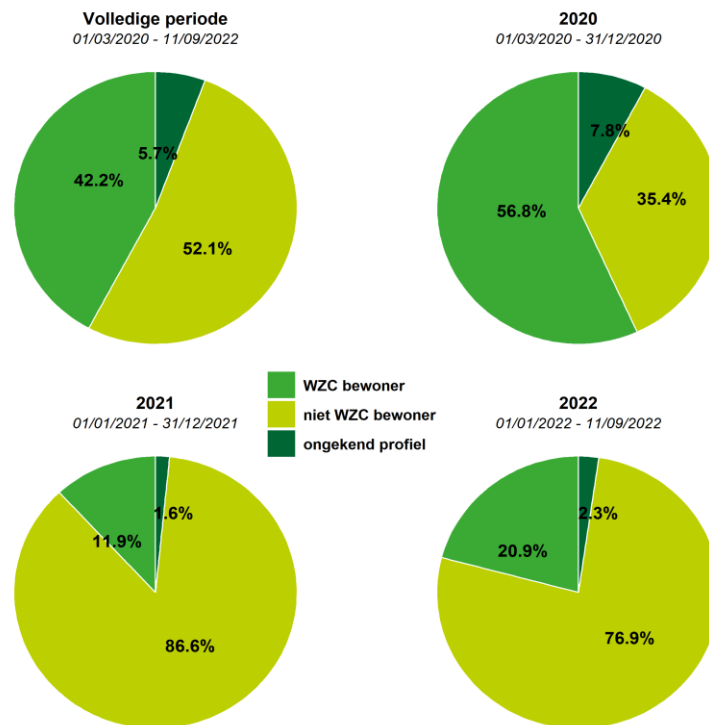
Figuur A14. COVID-19 overlijdens in Vlaanderen volgens profiel per jaar, maart 2020 – 11 september 2022

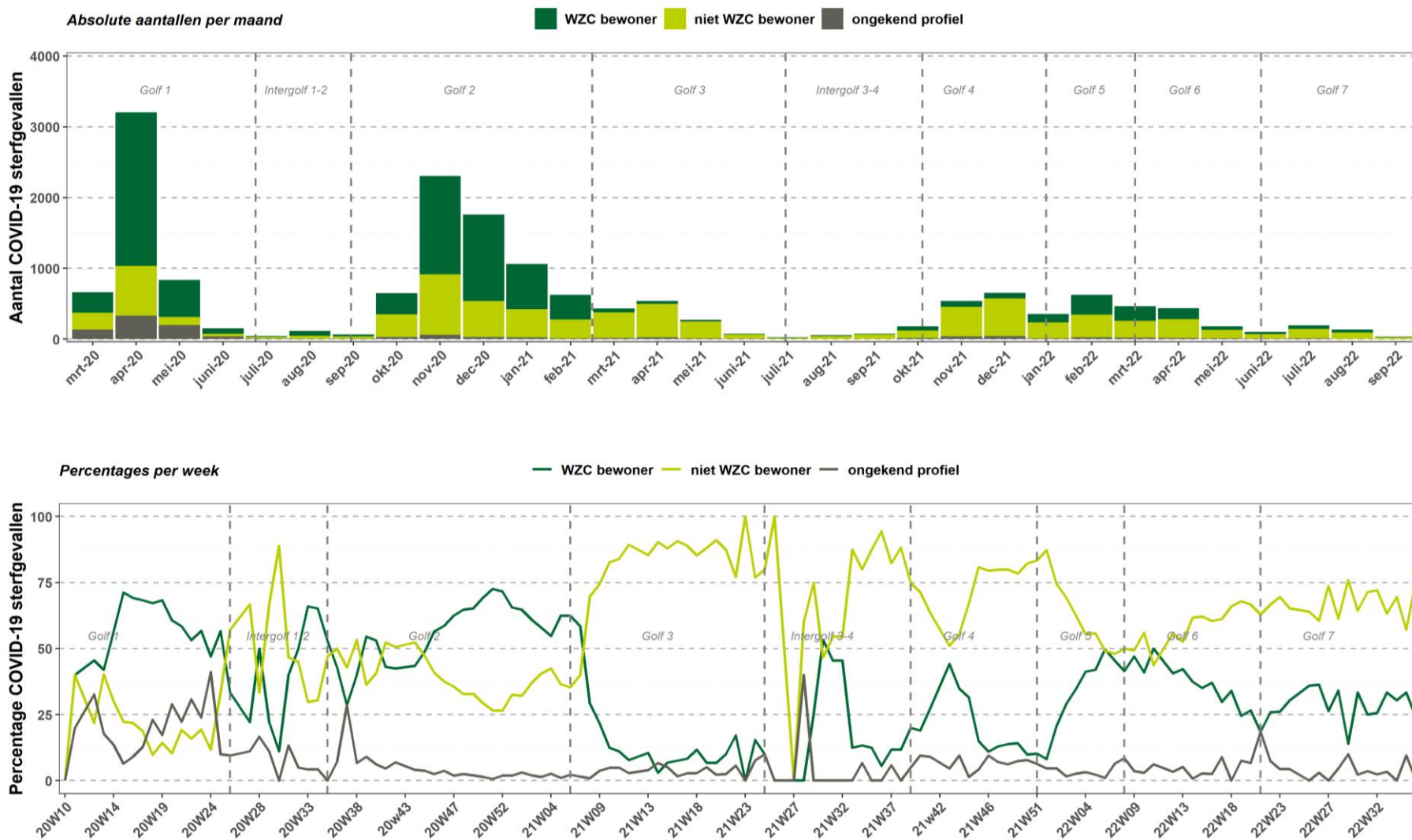
Figuur A15. COVID-19 overlijdens in Wallonië volgens profiel per jaar, maart 2020 – 11 september 2022

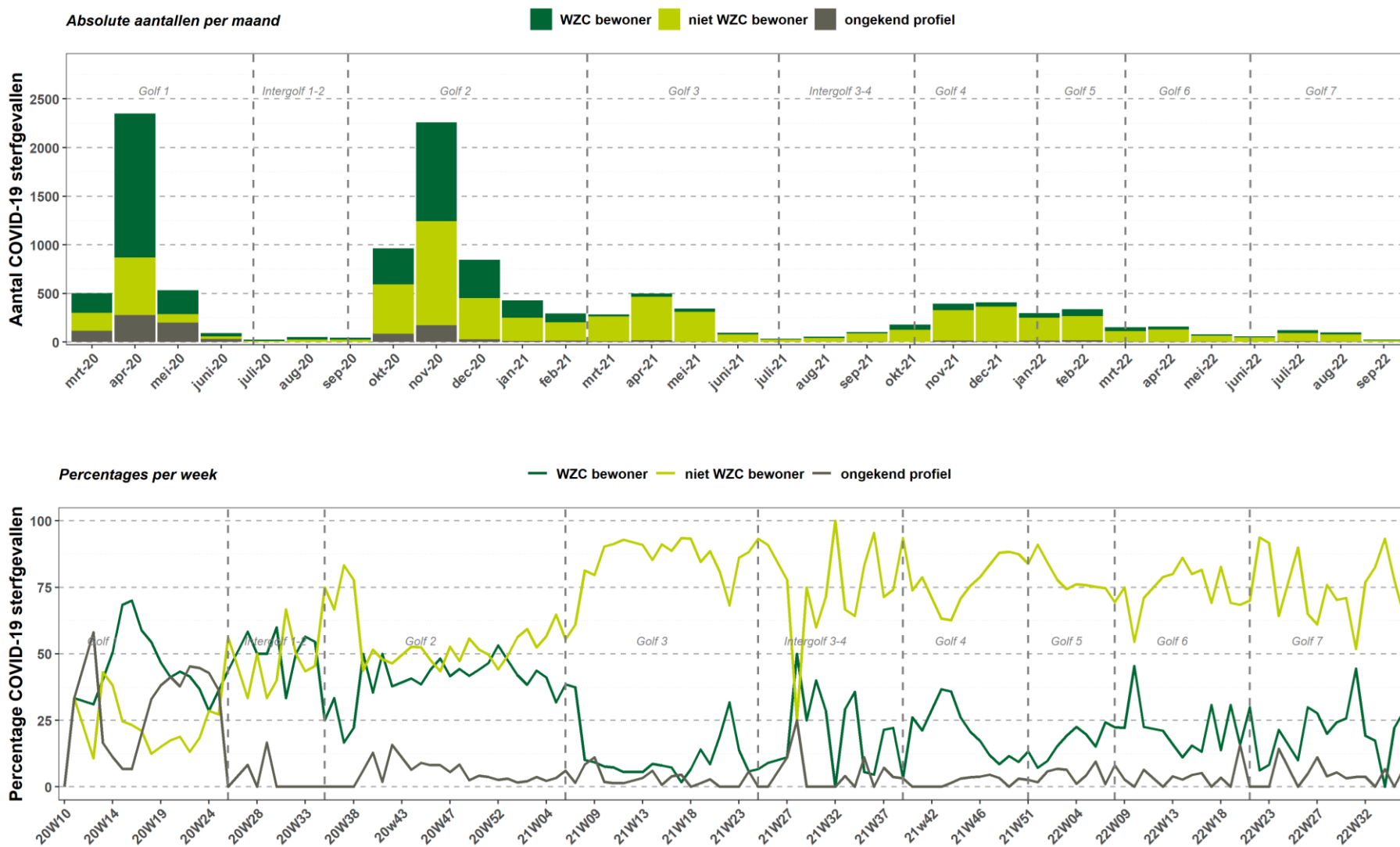
Figuur A16. COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens profiel per jaar, maart 2020 – 11 september 2022

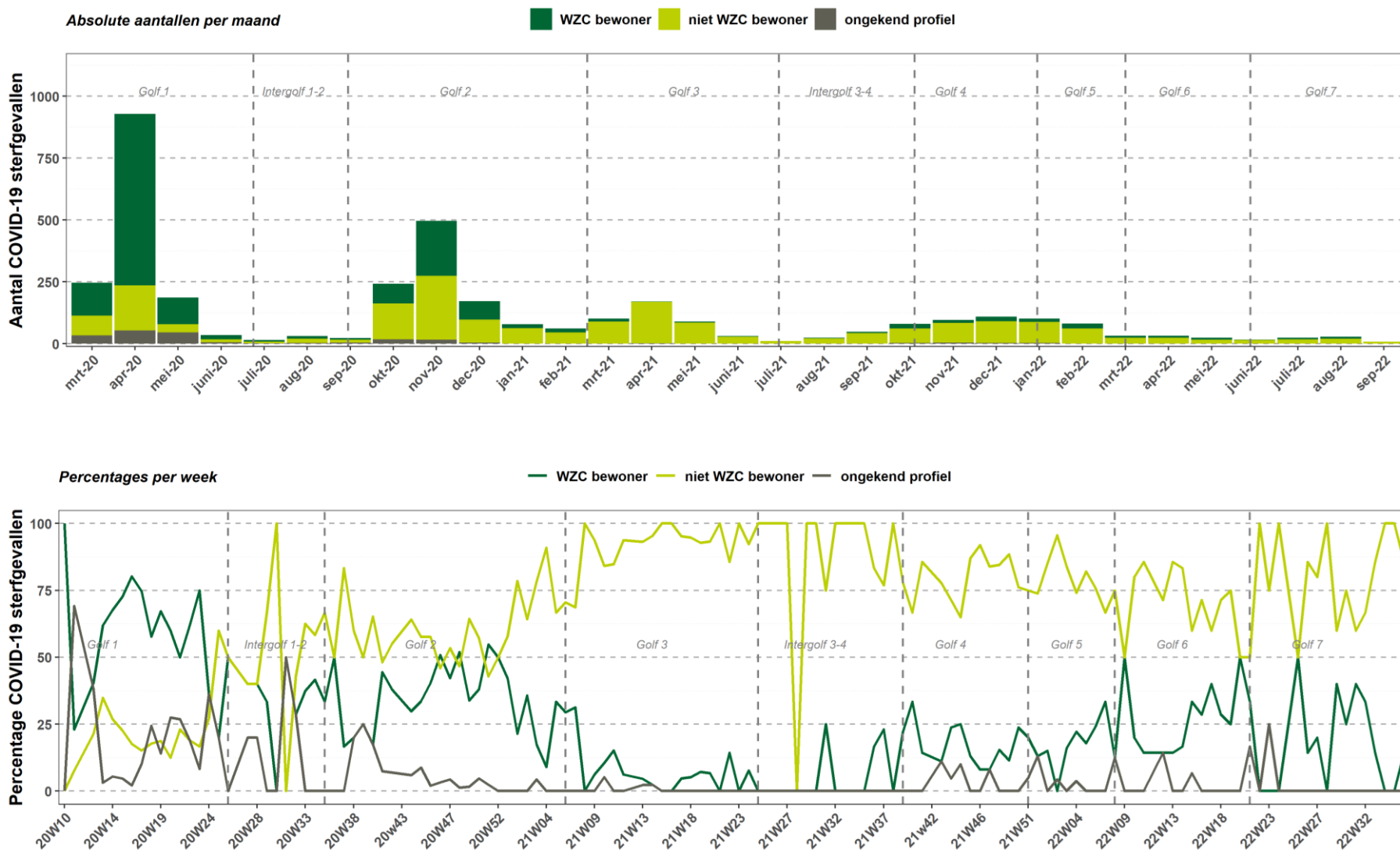
Figuur A17. Evolutie van COVID-19 overlijdens in Vlaanderen volgens profiel, maart 2020 – 11 september 2022

Figuur A18. Evolutie van COVID-19 overlijdens in Wallonië volgens profiel, maart 2020 – 11 september 2022

Figuur A19. Evolutie van COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens profiel, maart 2020 – 11 september 2022

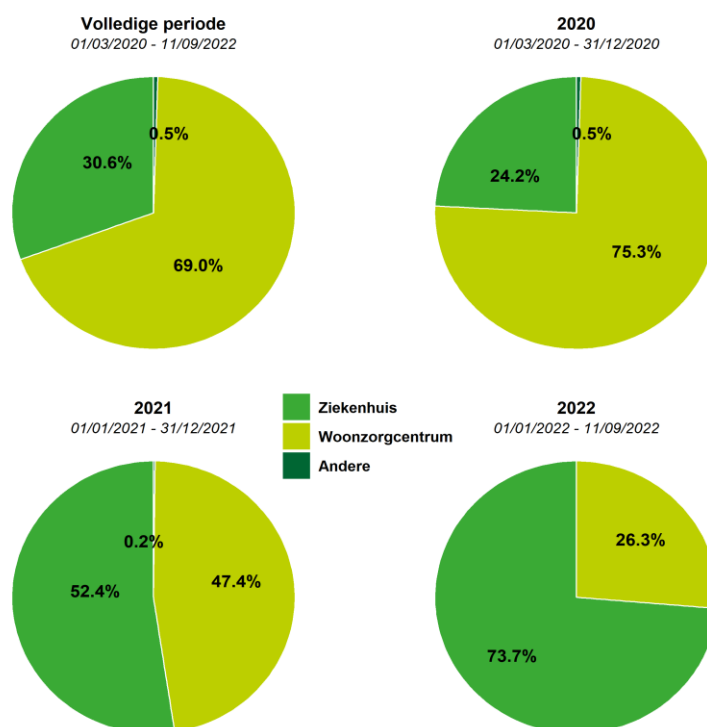

9.5. REGIONALE ANALYSE ONDER WZC BEWONERS VOLGENS PLAATS VAN OVERLIJDEN

Figuur A20. COVID-19 overlijdens onder WZC bewoners in Vlaanderen, per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

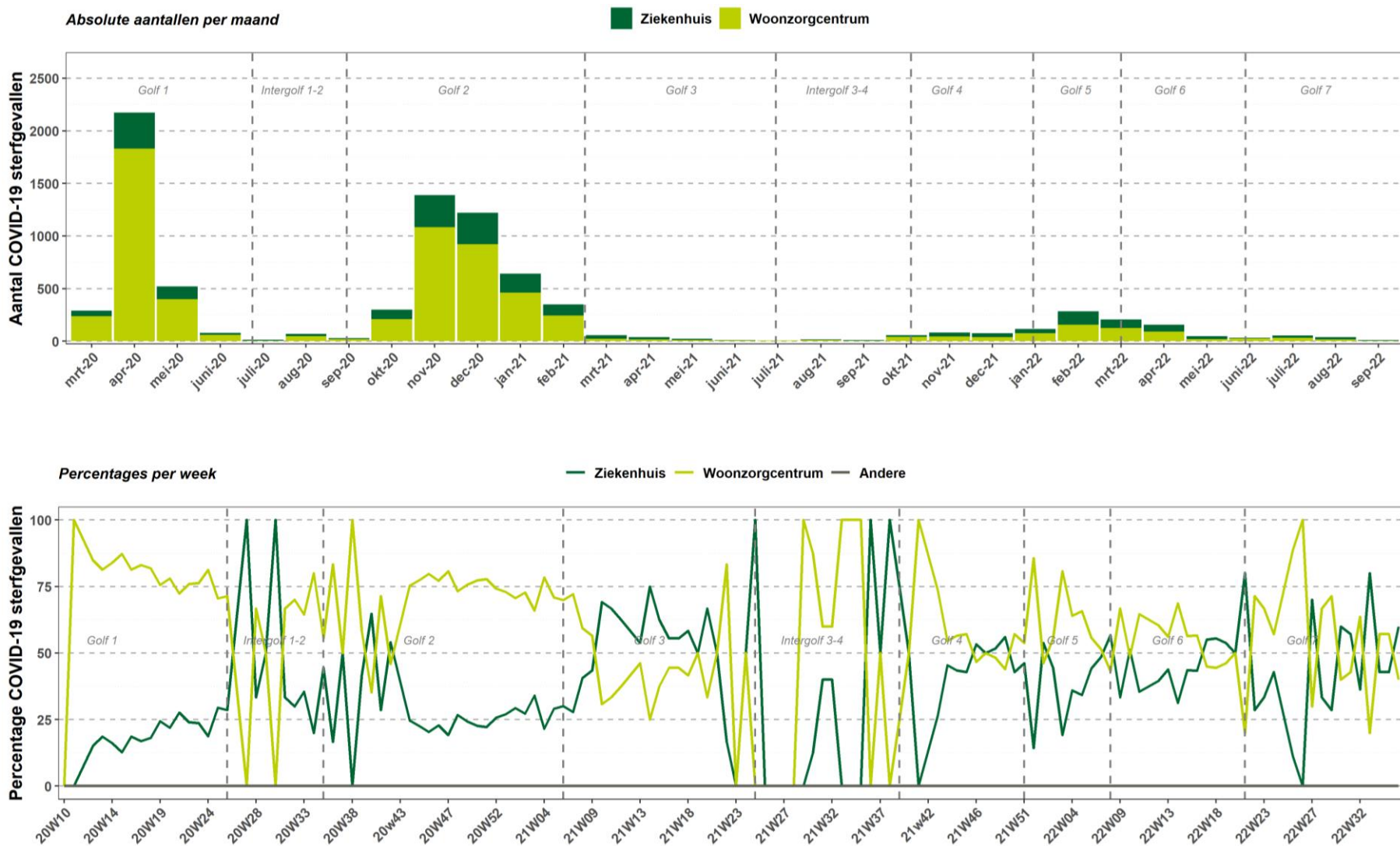
Figuur A21. COVID-19 overlijdens onder WZC bewoners in Wallonië, per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

Figuur A22. COVID-19 overlijdens onder WZC bewoners in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, per plaats van overlijden en jaar, maart 2020 – 11 september 2022

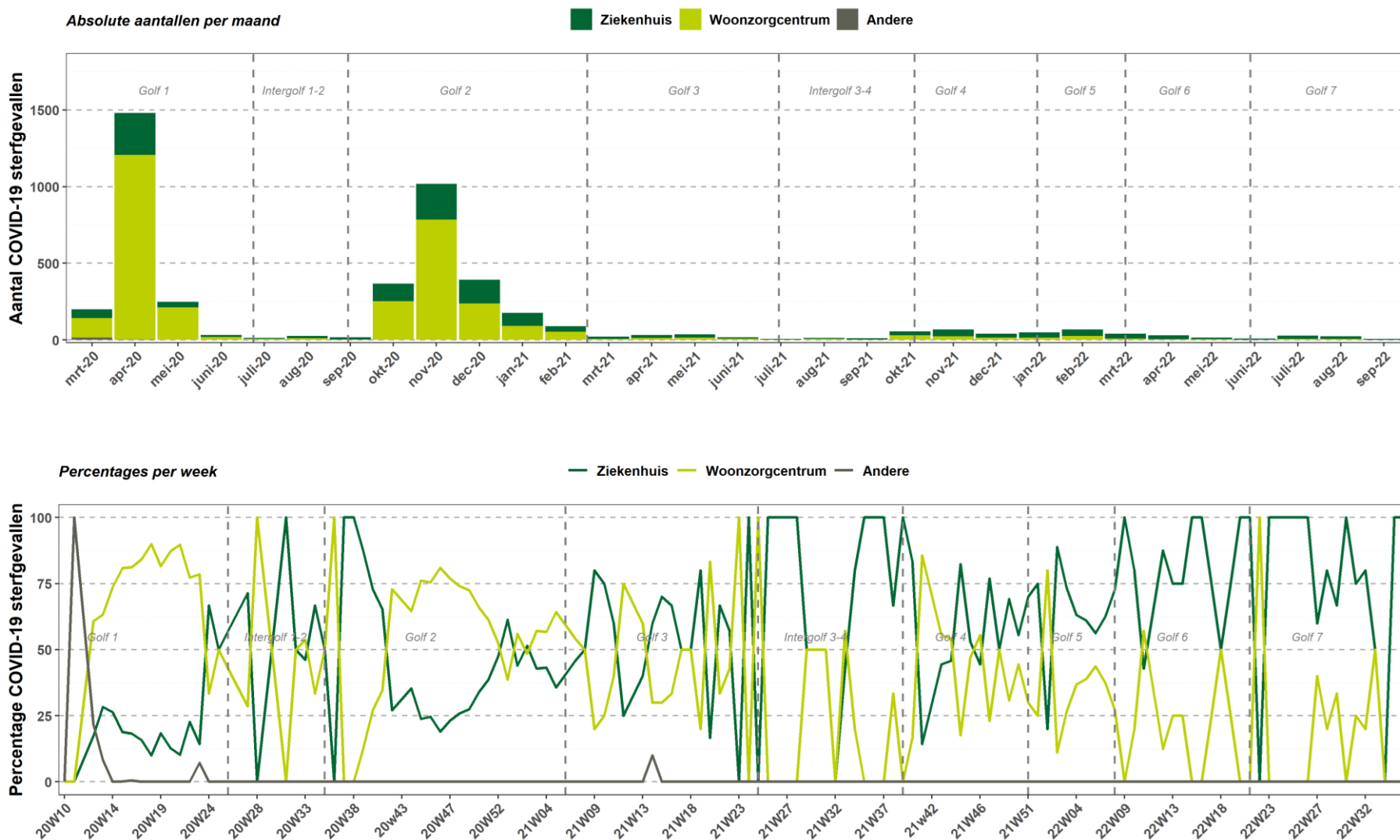

Figuur A23. Evolutie van COVID-19 overlijdens in Vlaanderen bij WZC bewoners, maart 2020 – 11 september 2022

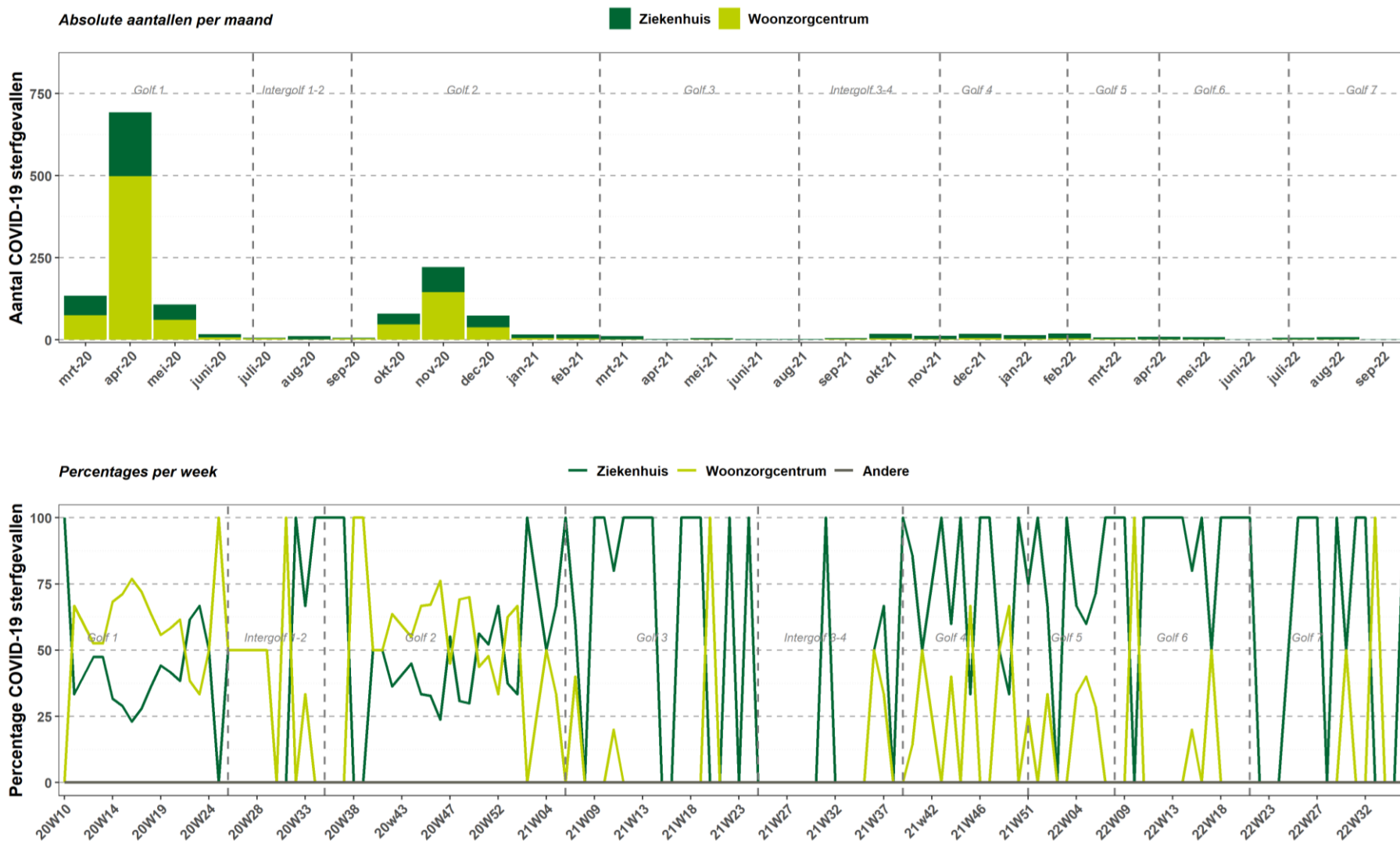

Figuur A24. Evolutie van COVID-19 overlijdens in Wallonië bij WZC bewoners, maart 2020 – 11 september 2022

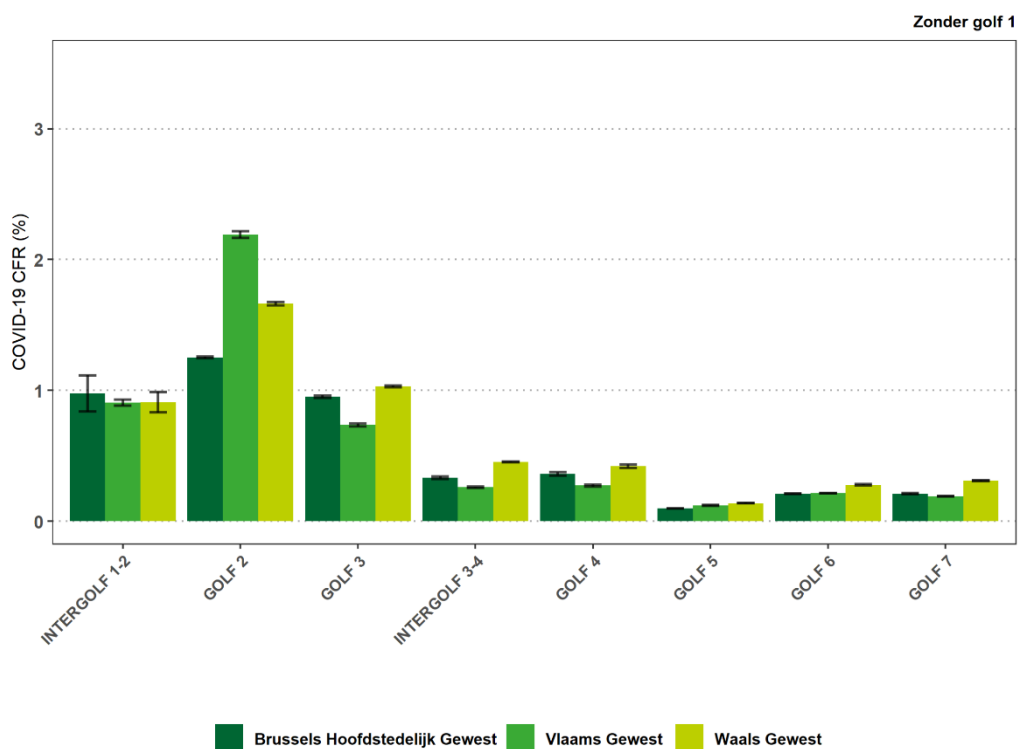
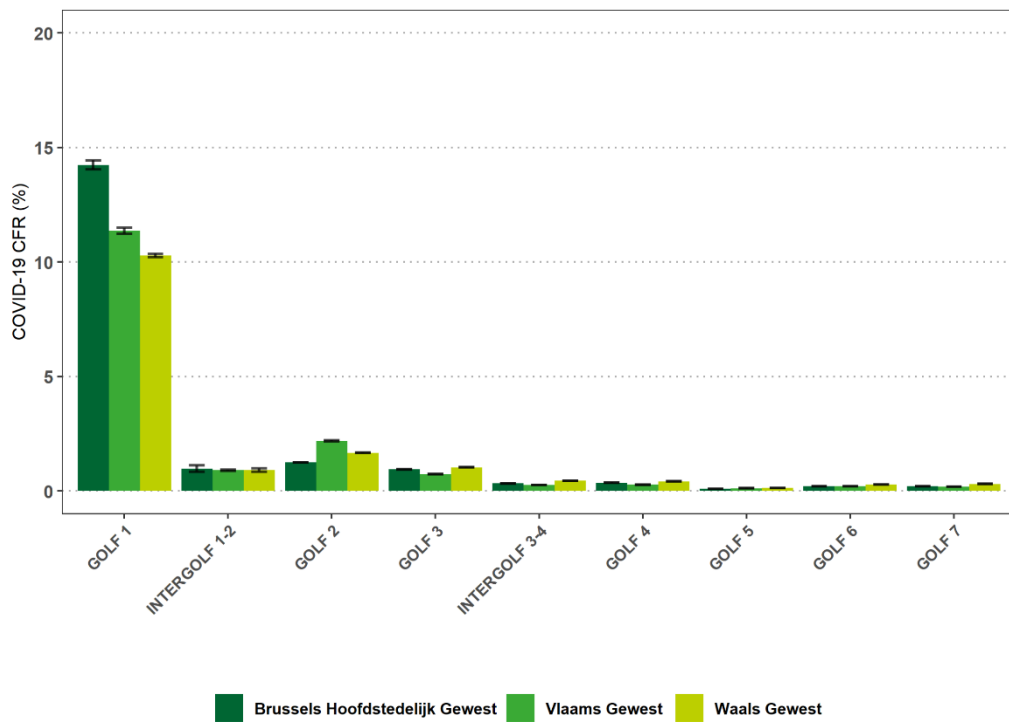

Figuur A25. Evolutie van COVID-19 overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij WZC bewoners, maart 2020 – 11 september 2022

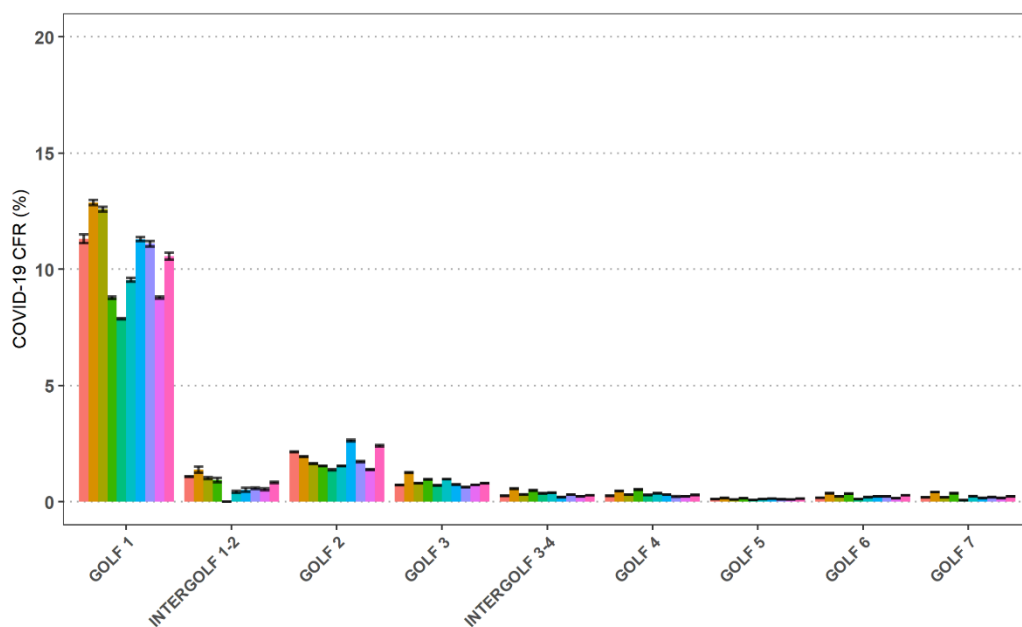

9.6. REGIONALE ANALYSE VOOR COVID-19 CASE FATALITY RATIO'S

Figuur A26. COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per regio van verblijf en golf met en zonder golf 1, maart 2020 – 11 september 2022

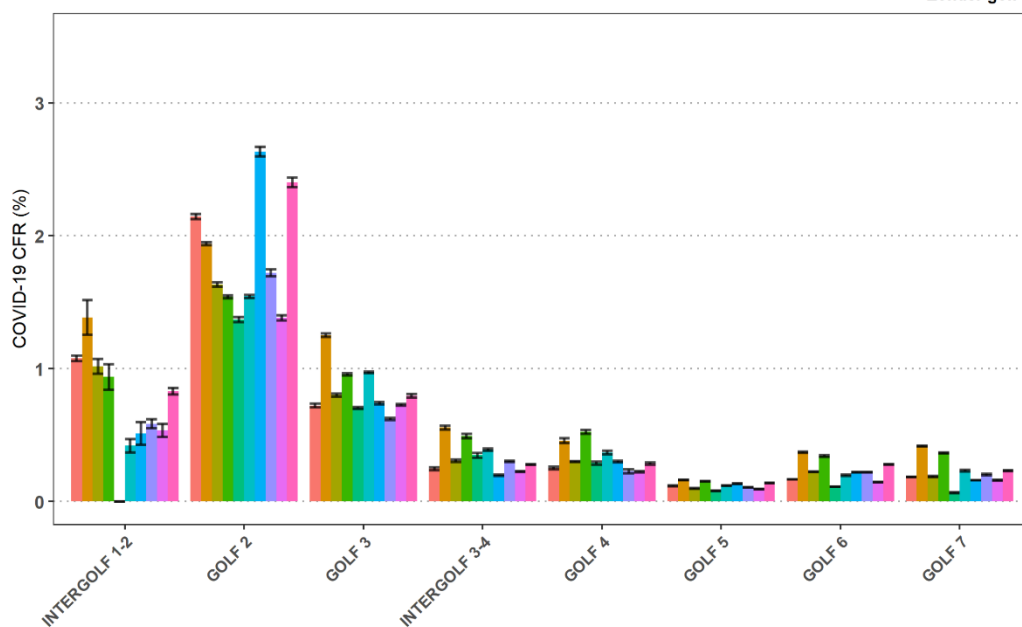

Figuur A27. COVID-19 CFR met 95% betrouwbaarheidsinterval, gevallen en overlijdens bevestigd door een laboratoriumtest, per provincie van verblijf en golf met en zonder golf 1, maart 2020 – 11 september 2022

■ Antwerpen   ■ Limburg   ■ Luxemburg   ■ Oost-Vlaanderen   ■ Waals-Brabant
■ Henegouwen   ■ Luik   ■ Namen   ■ Vlaams-Brabant   ■ West-Vlaanderen

Zonder golf 1

■ Antwerpen   ■ Limburg   ■ Luxemburg   ■ Oost-Vlaanderen   ■ Waals-Brabant
■ Henegouwen   ■ Luik   ■ Namen   ■ Vlaams-Brabant   ■ West-Vlaanderen

10. DANKWOORD

De auteurs willen hun oprechte dank betuigen aan alle medewerkers van de instellingen (ziekenhuizen en WZC) en huisartsen die hebben gezorgd voor het verzamelen van de gegevens over COVID-19 sterfgevallen voor volksgezondheidsdoeleinden, alle mensen die hebben bijgedragen tot de COVID-19 mortaliteitssurveillance binnen Sciensano, de regionale instellingen (AViQ, AZG, GGC), de Duitstalige Gemeenschap, de federale instellingen (FOD Volksgezondheid), het Belgische statistiekbureau (Statbel) voor de bevolkingsgegevens en het Rijksregister voor het ter beschikking stellen van gegevens in het kader van het Be-MOMO project. Wij hopen dat dit verslag een meerwaarde zal betekenen voor hun werk.

Wij danken onze familie en vrienden voor hun steun tijdens deze crisis en voor het feit dat zij ons in staat hebben gesteld onze professionele taken uit te voeren. Wij willen ook stilstaan bij het feit dat zich achter deze epidemiologische cijfers individuen schuilen. De wetenschappers van de COVID-19 surveillance betuigen hun diepste medeleven aan alle families die als gevolg van deze epidemie een dierbare hebben verloren.

Contactpersoon • covid.mortality@sciensano.be

MEER INFORMATIE:

—

Bezoek onze website:

<https://covid-19.sciensano.be>

Sciensano • Juliette Wytsmanstraat 14 • Brussels • België • T + 32 2 642 51 11 • T pers + 32 2 642 54 20 •
info@sciensano.be • www.sciensano.be

Verantwoordelijke uitgever: Prof. Christian Léonard, Algemeen directeur • Juliette Wytsmanstraat 14 • Brussel • België • D/2023.14.440/47